

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
ФАКУЛЬТЕТ ЕЛЕКТРОНІКИ І ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ В ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ФАКТОР РОСТУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції

Київ – 2019

УДК – 330.34

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ФАКТОР РОСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції 27 листопада 2019 року. – Київ: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2019. – 142 с.

Представлені результати науково-дослідницької роботи студентів, викладачів та закордонних науковців з питань теорії та практики розвитку підприємництва в Україні та сучасних проблем економіки.

Для студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів технічних та гуманітарних спеціальностей.

Рецензенти

Круш П.В. професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського

Тульчинська С.О. професор кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ФАКТОР РОСТА НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: Материалы XVIII Международной научно-практической конференции 27 ноября 2019. – Киев: ИПЦ Издательство «Политехника», 2019. – 142 с.

Представлены результаты научно-исследовательской работы студентов, преподавателей и зарубежных ученых по вопросам теории и практики развития предпринимательства в Украине и современных проблем экономики.

Для студентов, аспирантов, преподавателей высших учебных заведений технических и гуманитарных специальностей.

ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT AS NATIONAL ECONOMY GROWTH FACTOR: Materials of XVIII International scientific-practical conference on Nov. 27, 2019. – Kyiv: IVTS Publisher "Polytechnic", 2019. – 142 p.

The results of research work of students, teachers and foreign scholars on the theory and practice of business development in Ukraine and current economic issues.

For students, graduates, academics, technical and humanities.

Програмний комітет конференції

Круш П.В., к.е.н., професор, КПІ ім. Ігоря Сікорського, голова програмного комітету

Гавриш О.А., д.т.н., професор, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Сорокіна С., Технічний університет Молдови

Мартиненко В.П., д.е.н., професор КПІ ім. Ігоря Сікорського

Марченко В.М., д.е.н., професор КПІ ім. Ігоря Сікорського

Тульчинська С.О., д.е.н., професор КПІ ім. Ігоря Сікорського

Організаційний комітет конференції

Круш П.В. професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського, голова конференції

Гавриш О.А. професор, декан факультету менеджмента та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського, співголова конференції

Сорокіна С., заступник декана електроніки і телекомунікацій, Технічний університет Молдови

Тульчинська С.О. професор кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського, заступник голови конференції

Погребняк А.Ю. старший викладач кафедри економіки і підприємництва, відповідальний секретар конференції

Кириченко С.О. доцент кафедри економіки і підприємництва, відповідальний секретар редакційної колегії

Дергалюк М.О. асистент кафедри економіки і підприємництва, редактор

Наукове редагування

Круш П.В. завідувач кафедри економіки і підприємництва

Погребняк А.Ю. старший викладач кафедри економіки і підприємництва

Зміст

СЕКЦІЯ 1: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Андрусь О. І.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
УКРГІДРОЕНЕРГО 17

Бірюков Є. І.

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ 18

Вишневська А. М, Войтко С. В.

СТАНОВИЩЕ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ
ТА ЗАХОДИ З ВИРІШЕННЯ ЙОГО ПРОБЛЕМ..... 19

Волков А. Є.

ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ ТА ЗРОСТАННЯ
ЕКОНОМІКИ 20

Гельман А. Ю., Дергалюк Б. В.

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА ЗА
РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ 21

Гнип Д. В.

ЦІННІСТЬ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМСТВОМ 22

Залозецька А.О.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У РЕЙТИНГУ « DOING BUSINESS» 23

Зінченко О.А., Святенко С.В.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ
ПОЗИЧАЛЬНИКА 24

Зубрич Є. С.

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КІБЕР-РИЗИКАМИ 25

Кавтиш О.П.

КОМПЛАЄНС ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ВІДКРИТОСТІ ТА
ПРОЗОРОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ 26

Касян С. Я., Дудник І.П.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ І СЕРВІСУ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 27

Кацевич М.М, Бойчук Н.Я.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАРТАПІВ..... 28

Ковальова М. О.

МАЛИЙ БІЗНЕС: ХАРАКТЕРИСТИКА, ПРОБЛЕМИ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ 29

Кожемяченко О.О., Кирдан Д.О.

ВПЛИВ ФРАНЧАЙЗИНГУ НА РОЗВИТОК РИНКУ ПОСЛУГ В МАЛИХ МІСТАХ..... 30

Копішинська К.О.

ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ ЯК БАЗИС РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА 31

Косминін В.І.

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ 32

Kot M. V.

DEVELOPMENT PROSPECTS OF INNOVATION IN UKRAINIAN ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION 33

Kryvda O.V.

SMALL AND MEDIUM BUSINESS DEVELOPMENT IN CURRENT ECONOMIC CONDITIONS OF UKRAINE 34

Ліндаєв Д. В.

СУТНІСТЬ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ..... 35

Лунгул І.О.

МЕТОДИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ 36

Кривов'язюк І. В., Кухарук Н. В.

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ 37

Макалюк І. В., До Тхі Мінх Тхао

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА
У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ..... 38

Мартиненко В. П., Пархомчук О. О.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ
ПІДПРИЄМСТВА..... 39

Марченко В. М., Місяйло О. В.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ РОСЛИННИЦТВА 40

Мурін О.О.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ЯК
ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ..... 41

Ніколайчук О.А.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА
ГОСТИННОСТІ УКРАЇНИ 42

Очеретяна О. В.

ПЛАНУВАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЕВООБРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА 43

Pavlenko T. V.

THE MODERN APPROACHES TO TEAM-BASED REWARD SYSTEMS..... 44

Pohrebniak A., Rybalko A.

THE GENESIS OF THE TERM "EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE" 45

Решетняк А.В.

РОЛЬ ПЕРЕОЦІНКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У АКТИВАХ І ДОХОДАХ
ПІДПРИЄМСТВА..... 46

Романовська Л.А.

НЕОБХІДНІСТЬ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ 47

Руденко А. О.

ІНТЕГРОВАНЕ КОМПЕТЕНТНІСНЕ КООРДИНУВАННЯ
ЛОГІСТИЧНИХ ДИСТРИБУЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ІННОВАЦІЙНОМУ
ПІДПРИЄМНИЦТВІ 48

Рудниченко А.Ю.

СУТТЄВИЙ КОНТРОЛЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ З БОКУ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ
ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ
ПРОДУКЦІЇ..... 49

Сазонова М. О., Дергалюк Б. В.

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО і СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ, ЇХ ВПЛИВ НА
ВВП 50

Салоїд С.В.

ЗАХОДИ ТА ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА..... 51

Стеценко Н.Я., Ткаченко Т.П.

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙ НА ЕФІРНООЛІЙНОМУ РИНКУ 52

Ткаченко І. О., Гречко А. В.

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ 53

Тульчинська С.О., Кашук О.А.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ПРИБУТКОВОСТІ
ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ГАЛУЗІ 54

Тульчинська С.О., Солосіч О.С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ
КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ 55

Shevchuk N.A.

MANAGEMENT OF TECHNICAL DEVELOPMENT OF BRICK
ENTERPRISES 56

Shevchuk N.A., Kuklis D.O.

RESERVES OF INCREASE OF EFFICIENCY OF PRODUCTION ACTIVITY OF
THE ENTERPRISE..... 57

Шенгер М.І.

ОРІЄНТАЦІЯ НА ІНТЕЛЕКТ ТА ЗНАННЯ МОЛОДІ - НЕОБХІДНА УМОВА
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ 58

Шпинта Н. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ
«КАЙДЗЕН» НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 59

СЕКЦІЯ 2: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

Азюковський О.О., Касян С. Я.

ЦИФРОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ АДМІНІСТРУВАННІ ТА ВЗАЄМОДІЯ ІЗ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ 61

Альохін К.В., Сулима О.С.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНИХ ІТ-ПРОЕКТІВ..... 62

Bessarab A.A.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF LEASING ACTIVITY IN UKRAINE 63

Богаєвська Д.О.

ОЦІНКА РОЛІ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ 64

Бурий Є. П.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ 65

Буртова А.О., Іванова Д.А.

ВПЛИВ ОЛІГОПОЛІЇ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА 66

Величко Т.О., Мазуренко М. С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА НАПРЯМКІВ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ 67

Волокітіна А. О.

ТІНЬОВІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ 68

Гафаров Е. М.

СТАН ПРОМИСЛОВОСТІ НА НЕПІДКОНТРОЛЬНІЙ ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЧЧИНИ..... 69

Гнатюк М. О.

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ..... 70

Goretska A. V.

METHODS OF IMPROVING THE STRUCTURE OF UKRAINIAN EXPORT ... 71

Десна А. М.

ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ПРИ ПЕРЕХОДІ ДО НЕГАТИВНИХ ВІДСОТКОВИХ СТАВОК 72

Эль-Рабай'а Д.Т.Д.

ВТОРИЧНОЕ СЫРЬЕ КАК ИСТОЧНИК ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ДОХОДА И ИНВЕСТИЦИЙ..... 73

Жечкова А.Є.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 74

Zinchenko D., Zinchenko O.

INFORMATION ECONOMY IN THE CONTEXT OF ENTERPRISES' ECONOMIC DEVELOPMENT: SUMMARY AND SPECIFICITY 75

Іванова А. А.

БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ – НОВА МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ..... 76

Карпенко І. О.

ПРОЦЕС ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ..... 77

Карп'як О. О., Дергалюк М. О.

ПРОБЛЕМА КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ: СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ 78

Кириченко С.О. Кириченко О.С.

ЩОДО ЗАСОБІВ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ..... 79

Кіка Л.С.

РОЛЬ БІОТЕХНОЛОГІЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ 80

Клопотюк М. С., Темченко О. А.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ПОЧИНАЄТЬСЯ З ОСВІТИ..... 81

Кожемяченко О.О.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ПІД ВПЛИВОМ НОВИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕАЛІЙ..... 82

Кожемяченко О.О., Дудник О.С.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ 83

Корнєва О.М., Ткаченко Т.П.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАРТАПІВ У БІОТЕХНОЛОГІЇ
В УКРАЇНІ 84

Костюнік О.В., Ковальова В. Ю.

ПОДАТКОВА АМНІСТІЯ. СВІТОВИЙ ДОСВІД. 85

Круш Н. П., Коцюбайло М. Р.

ПРОБЛЕМА ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ТА
СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ 86

Красношопка В.В.

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ 87

Кривда О.В., Колібаба М.В.

ЕКОЛОГО-ЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ ТА СПОСОБИ ЇХ
ПОДОЛАННЯ 88

Кривов'язюк І.В.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ В
РЕГІОНІ 89

Круш Н.П.

КОРПОРАЦІЇ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 90

Круш П.В., Круш П.П.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ 91

Круш П.В.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЕКОНОМІКИ З ПОЗИЦІЙ
ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ 92

Кубенко М. Б., Гречко А. В.

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ДЕРЖАВНОМУ
ПЕНСІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ 93

Кузьмінська Н.Л.

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ЦИФРОВА ТА ІНФОРМАЦІЙНА
ЕКОНОМІКА 94

Кураташвили Альфред Анзорович

КРИМАНАЛЬНЫЙ БИЗНЕС КАК ПРОЯВЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО
ФАШИЗМА И ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЕГО ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ 95

Кураташвили Анзор Альфредович

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО И ТЕОРИЯ ДЕРЕГУЛИРОВАНИЯ
ЭКОНОМИКИ – КАК ТЕОРИЯ РЕГУЛИРУЕМОЙ СВОБОДЫ..... 96

Кураташвили Кристине (Кетеван) Альфредовна

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ И ФАКТОР КУЛЬТУРЫ..... 97

Кухар Л.В.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ Т ЇЇ МОЖЛИВИЙ ВПЛИВ
НА ЕКОНОМІКУ 98

Куча А. Ю., Пляс Ю.С.

“ВІДПЛИП УМІВ” З УКРАЇНИ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ
ЕКОНОМІКИ 99

Мажуга А. С.

ТРАДИЦІЙНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА СТРАТЕГІЧНЕ ФОРМУВАННЯ ЦІН
НА ІННОВАЦІЙНУ ПРОДУКЦІЮ У ПРОСТОРІ
БЛАКИТНОГО ОКЕАНУ 100

Марченко В.М., Новак В.О.

НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМ У СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ 101

Michael Woolcock

ENHANCING STATE CAPABILITY FOR POLICY IMPLEMENTATION 102

Medvedieva A., Pohrebniak A.

ECONOMIC EXPEDIENCY OF INTRODUCING ECOLOGICAL
REENGINEERING ON JSC "MHP" 103

Мехришвили Теона Иосифовна

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКОНОМИКИ И ОСОБОЕ ЗНАЧЕНИЕ
НАУЧНОГО ТВОРЧЕСТВА В СФЕРЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ..... 104

Мохаммад Н. А., Дергалюк М. О.

ПРОБЛЕМА НЕРАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ БІОТЕС В
УКРАЇНІ 105

Остренко В.О.

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ
УКРАЇНИ..... 106

Павленко О. О., Кожемяченко О. О.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗМІНИ ЗАКОНУ ПРО ПРИВАТИЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОГО
МАЙНА В УКРАЇНІ 107

Пазюка А. В.

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ 108

Паньков О. Б.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ..... 109

Піддубчак О. А.

МОТИВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ У СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК
ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ У ВІДНОСИНАХ
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ДЕРЖАВИ..... 110

Підлісна О. А., Мірошніченко А. П.

ДЕМОГРАФІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ... 111

Підлісна О. А., Турик Б. А.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СКЛЯНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ..... 112

Pichugina M.

EFQM EXCELLENCE MODEL AS AN INDICATOR AND TOOL OF
ENTERPRISE DEVELOPMENT 113

Редько К. Ю., Редько О. В.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В
ЕНЕРГОСПОЖИВАННІ ІТАЛІЇ 114

Рижкова Т.С.

ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБКИ ВАКЦИНИ ПРОТИ ГРИПУ В
УКРАЇНІ 115

Руденко В. А.

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В
УКРАЇНІ 116

Сазонова М.О.

ПРОБЛЕМА МОНОПОЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ 117

Сейсебаєва Н. Г., Оніпко А. Д.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА..... 118

Сейсебаєва Н. Г., Резанов Е. О.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ..... 119

Сердюк А. М.

УПРАВЛІННЯ АНТИКРИЗОВОЮ СТРАТЕГІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА..... 120

Скобєлева С. Р.

РІЗНИЦЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕНДЕРНОЇ
ПРИНАЛЕЖНОСТІ..... 121

Sorochina S. D., Vinokurova M. V.

EUROPEAN EXPERIENCE OF HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT FOR
MICROBUSINESS: RELEVANCE AND IMPLEMENTATION ALGORITHM
FOR THE REPUBLIC OF MOLDOVA..... 122

Сороченко А.А.,

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ
УКРАЇНИ 123

Степанчук К.С.

ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ» В СУЧАСНОМУ
БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ 124

Темченко О.А., Клопотюк М.С.

РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ПРІОРИТЕТНИХ
ЗМІН В ОСВІТІ..... 125

Тульчинський Р. В.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МОДЕРНІЗАЦІЙНА ДЕТЕРМІНАНТА СТАЛОГО
РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 126

Тюленєва Ю. В.

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ 127

Фалько М. О.

ЕКОНОМІЧНА СТОРОНА ВІДНОВЛЕННЯ ПОВІТРЯНОГО СПОЛУЧЕННЯ
З ДОНЕЦЬКОЮ ОБЛАСТЮ..... 128

Федорова Ф. С.

ПРЯМІ ПОДАТКИ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ..... 129

Фесенко В. В.

РОЛЬ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІЧНОМУ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ..... 130

Хань Л. Г.

РИНОК ФІНТЕХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ : ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ 131

Харитоненко Д. В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ 132

Харитоненко Д. В., Бойчук Н.Я.

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ..... 133

Khryniuk O. S.

PERSONAL RESPONSIBILITY AS A SIGN OF PUBLIC ANTI-CRISIS
MANAGEMENT IN UKRAINE 134

Khryniuk N.M., Khryniuk O. S.

INTELLECTUAL POTENTIAL - COUNTRY'S MAIN CAPITAL 135

Чубакова А. А.

ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ, АІ МАРКЕТИНГ У
ПІДПРИЄМНИЦТВІ: ЗАСТОСУВАННЯ ДИНАМІЧНОГО
ЦІНОУТВОРЕННЯ 136

Shakhray Y. V.

STATE AND PROSPECTS OF JOINT VENTURE DEVELOPMENT BETWEEN
UKRAINE AND MYANMAR 137

Шашина М. В.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПАСТКИ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ
РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ..... 138

Шенгер М.І., Кириченко С.О.

СПИРТОВА ГАЛУЗЬ – ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ 139

Шишка С. І.

ТІНЬОВИЙ СЕГМЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ 140

Юрченко Е. В.

СТАНОВИЩЕ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОМБІКОРМОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ..... 141

СЕКЦІЯ 1: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УКРГІДРОЕНЕРГО

Укргідроенерго – провідний виробник екологічно чистої електроенергії на енергоринку України. Необхідність забезпечення ефективності підприємства актуалізує потребу пошуку інноваційних підходів до мінімізації витрат підприємств постачальників електроенергії. При цьому підвищення виробничих потужностей підприємства шляхом оновлення основних засобів діючої технології як екстенсивний економічний напрям потребує значного фінансування НДПКР. Однак оновлення застарілої діючої технології не забезпечить суттєвого підвищення ефективності підприємства. Більш інтенсивним та обґрунтованим альтернативним напрямом підвищення ефективності діяльності підприємства є інвестування в інноваційні технології, які забезпечують належну продуктивність, конкурентоспроможність, підприємств та дозволяють розширювати можливості підприємства в умовах ринку.

Так, потреба мінімізації капітальних й експлуатаційних витрат, складність їх структури та апаратної системи управління зумовлює необхідність розроблення Малих ГЕС (МГЕС) та одночасного впровадження автоматизованих систем їх управління. Для їх упровадження необхідно обґрунтувати техніко-економічні параметри, ефективність автоматизації комерційного обліку виробництва електроенергії МГЕС на енергоринку. Водночас необхідно розробити програмне забезпечення збору даних постачання електроенергії відповідно діючих нормативних документів. На цьому етапі доцільно обґрунтувати параметри автоматизації процесу виробництва електроенергії та автономності МГЕС у нормальних режимах роботи. При цьому розв'язується проблема дистанційного управління, автоматичного контролю та захисту основного обладнання ГЕС. Разом із тим, розроблення та впровадження АСУ МГЕС зумовлює необхідність визначення необхідної потужності, кількості та належної кваліфікації працівників. На цьому етапі обґрунтовується потреба в додатковому устаткуванні локальної АСУ та можливості його управління окремим диспетчерським центром. Упровадження АСУ МГЕС зумовлює також потребу математичного і програмного обґрунтування капітальних витрат та необхідного часу. Однак економічний ефект підвищення керованості, маневреності, надійності та ефективності ГЕС дозволить компенсувати здійснені витрати упродовж 3-4 років. А розв'язання проблеми управління режимами ГЕС зумовлює необхідність впровадження локальних систем управління окремими блоками ГЕС.

Підвищення координації та кооперації між філіями підприємства дозволить суттєво підвищити ефективність ланцюга постачання електроенергії від виробника до споживача та водночас суттєво скоротити витрати виробництва.

Іншим напрямом підвищення ефективності господарської діяльності Укргідроенерго є вдосконалення внутрішньої організаційної структури підприємства, забезпечення більш злагодженої, збалансованої та продуктивної співпраці між його окремими підрозділами. А поєднання процесного та функціонального підходів до управління підприємством дозволяє суттєво підвищити ефективність взаємодії підрозділів та персоналу в цілому.

Одним із найбільш значущих аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства є його кадрова політика, зокрема, мотивація персоналу як основний елемент підвищення її ефективності, оскільки визначальним чинником успіху будь-якого підприємства на ринку в епоху інформаційних технологій є людина. З метою підвищення ефективності Укргідроенерго – провідного державного підприємства з виробництва електроенергії доцільні такі види мотивації праці: *матеріальні* як премії, надбавки за вислугу років, інші види матеріальної винагороди; *виробничо-побутові* як належні санітарно-гігієнічні умови праці й відпочинку, участь в управлінні підприємством; *соціальні* як участь у формуванні Пенсійного фонду працівників, соціального пакету, оплата обов'язкових відпусток тощо; *особистісно-психологічні* які сприяють самореалізації працівника та його самонавчанню й розвитку впродовж життя.

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Підприємства електроенергетики у своїй сукупності формують основу існування енергетичної галузі та базову складову ресурсного забезпечення усієї економічної системи держави, незалежно від ступеня ресурсного забезпечення або масштабності економіки. Така ситуація обумовлюється специфічним характером товару, що виробляють електроенергетичні підприємства. Разом з тим така особливість відображається і на діяльності самих енергетичних підприємств, унеможливаючи використання широкого спектру заходів конкурентної боротьби, відмінних від ціни або способів одержання товару.

Ефективне використання ресурсного потенціалу підприємств електроенергетики можливе через здійснення системної роботи як з боку самих енергетичних підприємств, так і зі сторони регуляторних органів, з ліквідації таких проблем як [1, с. 148; 2, с. 77]:

висока зношеність основних засобів, що подекуди досягає загрозливих рівнів можливої аварійності;

техніко-технологічна відсталість, що водночас слугує, додатковим фактором погіршення інвестиційної привабливості підприємств електроенергетики, обумовлене високими термінами окупності, низькою рентабельністю та відсутністю інвестиційних гарантій;

слабка особиста зацікавленість менеджменту у результатах роботи інфраструктурної монополії, оскільки фінансові результати господарської діяльності багато у чому залежать від лобіювання, можливостей впливу зацікавлених осіб на встановлення тарифу, а також розподіл бюджетних коштів;

відсутність передумов формування ефективного конкурентного середовища;

штучна монополізація енергоринку;

бюрократизація та формалізація інструментів антимонопольного регулювання;

низький рівень ощадливості вітчизняних підприємств електроенергетики, що виявляється у як у неефективних ресурсоємних виробничих процесах, так і в значних енерговитратах в процесі транспортування електроенергії;

селективний характер діяльності контролюючих органів;

низький рівень екологічної свідомості суспільства, яка при достатньому рівні розвитку здатна стимулювати процеси екологізації енерговиробництва.

Отже, проблема використання ресурсного потенціалу енергетичних підприємств потребує цілісного та комплексного розуміння, зокрема стосовно усього спектру наявних ресурсів, складових ресурсного потенціалу, принципів його ефективного використання та проблем розвитку, що в умовах активної розбудови спільного з європейськими партнерами економічного та нормативно-правового поля дозволить покращити стан використання ресурсного потенціалу вітчизняних підприємств електроенергетики.

Перелік посилань:

1. Артемчук Т. О. Підвищення суспільної результативності діяльності підприємств природних монополій електроенергетики / Т. О. Артемчук // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2016. – № 4. – С. 146-151.

2. Ущатовський К. В. Природні інфраструктурні монополії в електроенергетиці України: особливості функціонування та розвитку / К. В. Ущатовський // Економічний простір. – 2015. – № 99. – С. 68-78.

СТАНОВИЩЕ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ЗАХОДИ З ВИРІШЕННЯ ЙОГО ПРОБЛЕМ

Мале та середнє підприємництво або бізнес (усталена абревіатура МСБ) являє собою значиму складову ринкової економіки у високорозвинених країнах. Воно сприяє вирішенню низки соціальних проблем, таких як безробіття та не допускає монополізації в окремих галузях промисловості, адаптуючись до змін ринку досить швидко, а також задовольняє потреби людей, створюючи широкий спектр товарів і послуг. Розвиток малого та середнього підприємництва в Україні дещо відстає від провідних країн. Так, наприклад, у США та Великобританії саме малі підприємства створюють до 53% валового внутрішнього продукту, у Німеччині ще більше – 54%, в Італії понад 60%, у Японії – 55%, а у Франції найбільше – 62% [1]. В Україні на сьогодні малий бізнес не відіграє значної ролі у забезпеченні економічного зростання, його внесок у ВВП складає до 16%.

Держава відіграє суттєву роль у підтриманні МСБ і її політика є важливою і може впливати як позитивно, так і негативно на розвиток підприємств в Україні. Існує низка факторів, які сповільнюють розвиток середнього та малого підприємництва в Україні. Так, негативно впливають на розвиток підприємництва відносно складні та досить довготривалі реєстраційні процедури суб'єктів підприємництва, а також надмірне, на наш погляд, втручання органів державної влади в діяльність підприємницьких структур [2]. Відносно значні податки, як для малого бізнесу, змушують суттєву кількість підприємств припинити свою діяльність, не проіснувавши і року, а кредитні ставки сягають близько 30%. Також, не менш важливою проблемою є нестача консультативного забезпечення і недостатність матеріальних ресурсів.

Україна має значне ресурсне забезпечення, кваліфіковану робочу силу, можливості транзитного потенціалу (вигідне географічне положення) і тому потрібно сфокусуватись на технологічному розвитку та розбудові промислової інфраструктури, аби не відставати з ефективністю виробництва, використовуючи раціонально ресурси, та брати активну участь у міжнародній торгівлі.

Отже, на підставі вищезазначеного пропонується здійснити такі заходи, аби стимулювати розвиток малого та середнього підприємництва в Україні: залучення іноземних інвестицій, удосконалюючи правову систему, спрощення митного контролю, аби процедура виходу на міжнародний ринок була легшою для МСБ; зменшення відсоткової ставки кредитів для підприємців, розвиваючи кредитні установи, у тому числі державні, венчурні тощо; заохочення інвесторів, зменшуючи податок на дохід малого та середнього підприємств; створення вільних економічних зон для окремих видів діяльності, які мають суттєву ефективність та які використовують інноваційні підходи, створюючи нову продукцію; підтримання державою та органами місцевої влади інноваційні проекти та надання їм матеріальної допомоги у вигляді технічного оснащення; збільшення податку на експорт сировини та зменшення на експорт готової продукції.

Перелік посилань:

1. Єгорова П. В. Фінансовий і банківський менеджмент: досвід та проблеми / Єгорова П. В. заг. ред. д-р екон. наук, проф. – Донецьк: ТОВ “Юго-Восток, ЛТД”, 2005. - 73-74 с.
2. Бандирська О. В. Соціальна відповідність бізнесу в Україні. / О. В. Бандирська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - 10-15с.

ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ ТА ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ

Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку нашої країни. Комплексна оцінка відповідності законодавства України кращим світовим практикам, описаним групою організацій Світового банку у методології рейтингу Doing Business, вказує на істотне відставання України у темпах поліпшення регуляторної конкурентоспроможності у порівнянні із країнами нашого регіону. Так Україна в 2019 році, за індексом легкості ведення бізнесу займає 71 місце серед 190 країн. Разом з цим значно краще йдуть справи з веденням бізнесу в Грузії – сьоме місце, Литві (11), Естонії (18), Латвії (19), Казахстані (25), Росії (28), Азербайджані (34), Вірменії (47), Молдові (48) та Білорусі (49).

Структура індексу легкості ведення бізнесу базується на таких внутрішніх індикаторах: реєстрація підприємств, отримання дозволів на будівництво, підключення до системи електропостачання, реєстрація власності, кредитування, захист інвесторів, оподаткування, міжнародна торгівля, забезпечення виконання контрактів та вирішення питань неплатоспроможності. Індекс легкості ведення бізнесу входить до проекту «Ведення бізнесу», групи організацій Світового банку. Результати досліджень, проведених в рамках цього проекту, вказують на сильний взаємозв'язок між покращенням правил ведення бізнесу і зростанням економіки.

За останні три роки Україна піднялась у цьому рейтингу на дев'ять сходинок, але по декільком напрямам, третій рік поспіль Україна погіршує свої позиції. В першу чергу, на погіршення позиції в рейтингу, впливає високий рівень податкового навантаження на бізнес (загальний рівень податкового навантаження 45,2% від прибутку, рік тому – 41.7%). В цьому визначальними є податки на працю (ПДФО, ЄСВ та військовий збір). В більшості країнах, близьких за рівнем економічного розвитку з Україною (Болівія, Гватемала, Парагвай, Болгарія, Грузія, Перу, Сербія, Вірменія), аналогічний показник перебуває в межах 12-25%. Такий рівень податкового навантаження негативно впливає на конкурентоспроможність країни, в сенсі інвестиційної привабливості. Крім того бізнесу доводиться витратити 328 годин на рік (327.5 годин минулого року) виконуючи норми податкового законодавства. За цим показником Україна входить у найгірші ТОП-30 світу. Також однією з головних проблем економіки України є недоступність кредитних коштів для вітчизняного бізнесу, одним з вирішальних чинників чого є надмірно високі кредитні ставки. При чому надмірність таких ставок обумовлена не тільки рівнем інфляції, але й високими ризиками, пов'язані з труднощами у поверненні кредиторами проблемної заборгованості. Статистика індикаторів фінансової стійкості, опублікована Національним банком України, вказує на те, що частка непрацюючих кредитів протягом останніх років невпинно зростає і складає більше 50%. При цьому існуючі механізми забезпечення виконання зобов'язань є досить застарілими, не розраховані на настільки значний обсяг проблемної заборгованості, та працюють неналежним чином і не дозволяють забезпечити ефективний захист прав кредиторів. Пов'язані з примусовим стягненням заборгованості судові спори та примусове виконання судових рішень тривають роками і далеко не завжди кредиторам вдається повернути заборгованість навіть у платоспроможних позичальників. У результаті цього вітчизняні підприємства майже відрізані від ресурсів банківської системи.

У зв'язку з викладеним, доцільним є зменшення податкового навантаження на бізнес, спрощення адміністрування податків та зборів і запровадження нового інструменту забезпечення виконання кредитних зобов'язань, який би зменшував до обґрунтованого мінімуму ризики кредиторів, пов'язані з поверненням проблемної заборгованості, та створював передумови для зростання обсягів кредитування бізнесу.

1. Інформаційний бюлетень з економічних питань посольства України в США [Електронний ресурс] / Андрій Праведник // Інформаційний бюлетень – 2011.- №5, -С.10-12. Режим доступу: <https://usa.mfa.gov.ua/mediafiles/sites/usa/files/bulletin/5.pdf>

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Заснування підприємства вимагає від підприємця прийняття ряду важливих рішень. Першим кроком є визначення мети функціонування підприємства та концепції його роботи. Далі перед підприємцем постає задача дослідження ринку, пошуку постачальників, ринків збуту товарів або послуг, ефективного використання власних і залучених коштів, а також створення ряду конкурентних переваг. Інтелектуальна власність може стати однією з таких переваг приведенні бізнесу. Таким чином, перш за все визначимо термін «інтелектуальна власність».

Інтелектуальна власність – це права на результати розумової діяльності людини в науковій, художній, виробничій та інших сферах, які є об'єктом цивільно-правових відносин у частині права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, які, будучи благом не матеріальним, зберігаються за його творцями і можуть використовуватися іншими особами лише за узгодженням з ними, крім випадків, визначених законодавством [1]. Якщо розглядати різні сфери застосування інтелектуальної власності, можна виокремити торгову марку. Торгова марка — об'єкт авторського права та інтелектуальної власності, товарний знак і логотип, знак для товарів та послуг, зареєстрований в установленому законодавством порядку [2]. Цікавим прикладом є торгова марка McDonald's, яке було засноване в минулому столітті двома братами, а зараз його франшизою користуються майже в усіх країнах світу. Придбання франшизи ресторану в США потребує мінімум 500000 доларів власних коштів, ще однією вагомою перевагою є те, що договори містять певні вимоги та умови щодо отримувача франшизи, а отже імідж ресторану теоретично не може зіпсуватися через невідповідність якості продукції [3]. Варто наголосити, що зробити успішний бізнес з продажу власної франшизи досить важко, адже необхідно вдало обрати маркетингову стратегію та знайти продукт, який буде потрібним споживачам. Ще однією складовою інтелектуальної власності є винаходи. Якщо підприємство має виключний продукт – результат наукової діяльності, то, відповідно, існуватиме вагома перевага на ринку, що також впливатиме на ефективність господарської діяльності підприємства.

Отже, можна виокремити декілька вагомих переваг наявності інтелектуальної власності при заснування підприємства. По-перше, це можливість мати виключний продукт, що збільшує конкурентоспроможність. По-друге, торгова марка як інтелектуальна власність при вдалих маркетингових діях дає можливість продавати франшизу, що вже є успішним бізнесом. По-третє, через нові технології підприємства можуть стати лідерами на ринку, маючи виключний товар.

Перелік посилань:

1. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу https://minjust.gov.ua/m/str_4487
2. Термін «Торгова марка» [Електронний ресурс] Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/ru/30593:11779?lang=uk>
3. Franchising Frequently Asked Questions [Електронний ресурс] Режим доступу <https://corporate.mcdonalds.com/corpmcd/franchising/faq.html>

ЦІННІСТЬ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Сучасність характеризується динамічністю, швидкою плинністю, що ускладнює прийняття швидких і вдалих управлінських рішень на підприємстві. Тому досить дієвим інструментом стає планування бізнес-процесів. З досвіду країн із розвинутою економікою, більшість інвестиційних проектів та компаній у цілому застосовують бізнес-планування.

Головне завдання кожного підприємства – отримання прибутку від своєї діяльності, тому бізнес-планування застосовується не тільки на початку створення та започаткування суб'єкта підприємницької діяльності або створення нового проекту, але й під час впровадження нових методів і систем управління, у різних сферах та на різних рівнях здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства[1].

Вимоги щодо розробки внутрішньо фірмового бізнес-плану полягають у формуванні функцій підприємств із виділенням основних бізнес-одиниць і функцій управління; систематичному аналізі всієї інформації, яка утворюється під час здійснення діяльності підприємства; аналізі та виявленні відхилення в результаті планової та фактичної діяльності; швидкій адаптації до зміни у внутрішніх та зовнішніх факторах[2].

Цінність створення бізнес-плану полягає у тому, що з'являється можливість: оцінити та спрогнозувати життєздатність підприємства у сучасних умовах його функціонування; дати орієнтири щодо розвитку підприємства на різних етапах його діяльності; стати вагомим фактором для інвесторів при прийнятті рішень.

Існує спеціалізоване програмне забезпечення, яке спрощує створення бізнес-планів. До таких програмних продуктів належать Project Expert, Plan Business Intelligent, Business Plan Pro, ProjectLibre, Альт-Інвест, Comfar III Expert, Business Plan PL та ін.

Перелік посилань:

1. РОБЕРТ Х. Підприємництво або як завести власну справу та досягти успіху / Х. Роберт, М. Пітерс // – 2016. – С. 79.
2. Діденко Є. О., Бізнес-планування та його роль у стратегічному управлінні підприємством/Є. О. Діденко, Б. С. Нянчур // – 2015. – № 21(18). – С. 65.
3. Біляєв С. С., Бізнес-планування як ефективний метод антикризового управління управління компанією: теоретико-методологічний аспект/ Гурбик Ю.Ю., Біляєв С.С., Сальнікова М.В. // Економіка та управління підприємством – 2018. – № 58. – С. 83.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У РЕЙТИНГУ « DOING BUSINESS»

Щороку, починаючи з 2003 року, наприкінці жовтня Світовий банк оприлюднює свій рейтинг простоти ведення підприємницької діяльності з поміж 190 країн світу - Рейтинг Doing Business. Рейтинг Doing Business дає можливість оцінити легкість ведення бізнесу за 10 основними показниками та дозволяє порівнювати країни між собою. Основними показниками, за якими експерти проводять оцінку, є :

- легкість створення підприємств;
- швидкість та вартість отримання дозволів на будівництво;
- простота підключення до системи енергопостачання;
- швидкість та вартість реєстрації права власності;
- доступність кредитування для фізичних та юридичних осіб;
- рівень захисту інвесторів від неправомірних дій органів управління компаній;
- прозорість податкового адміністрування та податкове навантаження на підприємства;
- швидкість та вартість експортних та імпорتنих операцій;
- швидкість виконання контрактів та можливість захисту від недобросовісних контрагентів;
- вирішення питань неплатоспроможності підприємств.

Отже, Рейтинг Doing Business - це вимірюваний показник, який дозволяє окреслити реальні покращення в регуляторній системі країни. І покращення позицій в рейтингу Doing Business є позитивним сигналом для інвесторів, які обирають між різними країнами.

Яке ж місце України в рейтингу Doing Business? Найнижчу за останнє десятиліття позицію Україна займала в рейтингу в 2012 році - 152 місце зі 183. У поточному році ми досягли найвищої позиції - 64 місце серед 190 країн світу. Україна покращила свої показники за декількома напрямками, а саме: найбільший прогрес Україна показала за критерієм «Захист інвесторів» та за критерієм «Отримання дозволів на будівництво».

Проте, є і антидинамічні показники. Найнегативнішим є показник за критерієм «Оподаткування». Вже багато років невирішеними залишаються два питання:

- 1) високий рівень податкового навантаження на бізнес. В 2019 році рівень загального податкового навантаження в Україні становить 45,2%, в той час, як в країнах зі схожим рівнем розвитку економіки цей показник коливається в межах 12-25%;
- 2) занадто великі витрати часу бізнесу на дотримання норм податкового законодавства. На сьогоднішній день бізнесу доводиться витратити понад 328 годин на рік і це один із найгірших показників у світі.

Наша країна прагне покращувати свої показники і передумовою того, що в Україні відбудуться позитивні зміни в бізнес-кліматі є мета Уряду в найближчі три роки вивести Україну в першу десятку рейтингу Doing Business. Реальні зміни за показниками ефективності вже відображені в Програмі діяльності Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 2019 року. Зокрема, ціль 6.2. Програми передбачає підвищення рейтингу України в Doing Business за показником «Оподаткування» до 25 місця за результатами 2024 року.

Тож, сподіваємось, на реальне покращення бізнес-клімату в Україні, спрощення ведення підприємницької діяльності, це зробить Україну більш привабливою для інвесторів з усього світу.

Перелік посилань:

1. Україна в Doing Business: що маємо і чого чекати через рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/reyting-doing-business-chomu-vin-vazhliviy-dlya-ukrajini-novini-ukrajini-50044743.html>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

Кредитування як один з головних напрямів банківської діяльності є істотним джерелом розвитку виробництва і сприяє зміцненню потенціалу як окремих суб'єктів господарювання, так і економіки в цілому.

Одним з ключових етапів процесу кредитування є визначення кредитоспроможності позичальника. Відповідно, метою оцінки кредитоспроможності позичальника є прагнення банку знизити свої ризики неповернення виданого позичальнику кредиту.

Оскільки в Україні відсутні нормативно-правові акти, які б регламентували оцінку кредитоспроможності позичальника, то комерційні банки використовують різні методики і схеми. Але в цілому аналіз кредитоспроможності часто здійснюється, виходячи з оцінки фінансового стану, рівня доходів позичальника і їх зіставлення з майбутніми платежами за кредитом, вивчення кредитної історії або ж скорингової оцінки.

Таким чином, процеси оцінки кредитоспроможності позичальника та кредитного ризику комерційного банку є дуже взаємопов'язаними між собою. І якщо раніше оцінка кредитоспроможності та оцінка кредитного ризику розвивалися відносно окремо, то віднедавна в них з'явився спільний методичний інструментарій.

Значущою подією, яка принесла ці зміни, можна назвати набуття чинності Постанови Національного банку України «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» № 351 від 30.06.2016 року. Дотримання вимог Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, є загальнообов'язковим для усіх комерційних банків України.

З точки зору оцінки кредитоспроможності позичальника, важливим є визначення інтегрального показника боржника-юридичної особи та класу боржника, оскільки саме вони за своїм змістом й характеризують рівень кредитоспроможності та кредитний рейтинг позичальника.

Відповідно до вимог Положення, банк визначає клас боржника - юридичної особи за одним із 10 класів. За результатами розрахунку інтегрального показника боржника - юридичної особи визначається відповідний клас, який нами пропонується інтерпретувати у якості кредитного рейтингу позичальника. Відповідно перший клас боржника відповідає найвищому рейтингу (від ААА до АА+), а дев'ятий (десятий) клас – найнижчому (від ССС+ до С і D). Звичайно, кожен банк має право використовувати свою власну методику оцінки кредитоспроможності. Але враховуючи, що оцінка кредитного ризику є обов'язковою, в підсумку отримаємо додаткові витрати та можливі протиріччя у розрахунках.

Таким чином, використання інтегрального показника фінансового стану боржника не тільки для оцінки кредитного ризику, а також для оцінки кредитоспроможності позичальника дозволить: привести у відповідність кредитний портфель банку та рівень кредитного ризику до вимог НБУ; оптимізувати процес прийняття рішень щодо кредитоспроможності позичальника з урахуванням рівня ризикованості; проводити більш ефективне ціноутворення кредитного продукту; зменшити витрати часу та навантаженість працівників банку; враховувати вид діяльності позичальника при оцінці кредитоспроможності тощо.

Перелік посилань:

1. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс]: положення, затверджене постановою Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 / Національний банк України.- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КІБЕР-РИЗИКАМИ

Управління ризиками як процес виявлення, оцінки та контролю загроз капіталу та прибутку організації в умовах турбулентності набуває особливого значення. Ці загрози чи ризики можуть виникати з різних джерел, включаючи фінансову невизначеність, юридичні зобов'язання, помилки у стратегії управління, аварії та стихійні лиха. Загрози, що пов'язані з даними, та стратегії управління ризиками для їх зменшення стали головним пріоритетом для ІТ компаній [1]. Отже, план управління ризиками все частіше включає процеси щодо виявлення та контролю загроз, пов'язаних з її цифровими активами, в тому числі корпоративними даними, особистою інформацією клієнта та інтелектуальною власністю.

Згідно опитування, проведеного Deloitte [2], організації більше не використовують підхід очікування та реагування на кібер-інциденти. Розподіл бюджету на питання, щодо кібербезпеки та пріоритетність зусиль кіберзахисту свідчать про те, що вони активно справляються з кібер-ризиком у різних аспектах безпеки - даних, додатках, інфраструктурі. Але, у звіті також зазначається, що деяким організаціям подеколи важко узгоджувати їхні пріоритети цифрової трансформації. Компанії з кожним роком все меншу впевнені у своїй кіберстійкості.

Одними з основних загроз для кожного бізнесу також вважаються застарілі технології та несертифіковане програмного забезпечення. Також джерелами загроз для корпорації є як внутрішні шахрайства, так і загрози, пов'язані з діяльністю партнерів та постачальників. Зважаючи на це, організації все частіше звертаються за послугами кіберстрахування, щоб зменшити свої ризики. Дослідження Marsh та Microsoft [3] вказує на те, що невизначеність щодо покриття кіберстрахування знизилася з 44% у 2017 році до 31% у 2019 році. Серед опитаних респондентів, які мають кіберстрахування, 89% заявляють про те, що вони достатньо або дуже впевнені, що їхні існуючі поліси покриватимуть витрати, пов'язані з кібер-інцидентом. Кіберзлочинність справді є процвітаючою галуззю, і вона слугує надійним нагадуванням про те, чому управління кібер-ризиками необхідне для кожного бізнесу.

Нові інформаційні технології та інновації слід розглядати саме як інструмент, який організації можуть використовувати для підвищення своєї ефективності. Однак варто не забувати, що нові технології мають так само проходити всі етапи перевірок та оцінки ризиків, в тому числі і з точки зору кібербезпеки. Здатність розуміти та контролювати ризики дозволить організаціям відчувати себе впевненіше у своїх бізнес-рішеннях. Крім того, чіткі принципи управління можуть допомогти компанії досягти своїх цілей. Тому на кожному з етапів функціонування та розвитку компанії важливо реалізувати та дотримуватися плану управління ризиками, особливо тими, що стосуються цифрової безпеки корпорації.

Перелік посилань:

1. Rouse M. What is Risk Management and Why is it Important? [Електронний ресурс] // Search compliance: [сайт]. [2019]. URL: <https://searchcompliance.techtarget.com/definition/risk-management>
2. Golden D., Mossburg E. The Future of Cyber Survey 2019 [Електронний ресурс] // Deloitte: [сайт]. [2019]. URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/advisory/articles/future-of-cyber-survey.html>
3. Marsh & Microsoft. Global Cyber Risk Perception Survey Report 2019 [Електронний ресурс] // Marsh: [сайт]. [2019]. URL: <https://www.marsh.com/us/insights/research/marsh-microsoft-cyber-survey-report-2019.html>

КОМПЛАЄНС ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

Не зважаючи на активне реформування законодавства у сфері недопущення та протидії корупції, покращення місця України за індексом її сприйняття і активну діяльність міжнародних та національних ініціатив (Глобального договору ООН, UNIC, Центру «Розвиток КСВ», ТІ-Україна та ін.) у питаннях забезпечення зростання рівня прозорості і відкритості інтенсивність запровадження комплаєнсу на рівні бізнесу є низькою. За даними ТІ Україна (2016 р.) лише 38 % компаній працюють за принципами прозорості та відкритості, 40 – мають якісні комплаєнс-політики [1]. Незначний відсоток компаній може представити системні комплаєнс-програми [2]. Рівень корпоративних шахрайств залишається високим та призводить до збитків у розмірі 5-15 % прибутку компаній (Kreston GCG, 2017) [3]. Негативною є і динаміка прозорості корпоративного управління та захисту прав власності вітчизняних компаній.

Ряд бізнесів все ще підходить до організації комплаєнсу поверхнево: розробляє етичні кодекси чи комплаєнс-політики без належного забезпечення і координації їхнього дотримання, покладає функції підтримки на юридичний відділ чи PR задля ситуативного підтримання власного іміджу, точкової мінімізації окремих ризиків по факту їхнього настання, а державні компанії – часто роблять це лише на вимогу законодавства. В той же час комплаєнс має формуватися у вигляді цілісної чітко структурованої системи, органічно вбудованої у всі бізнес-процеси бізнесу у ланцюгу створення цінності, стратегію розвитку. Така система передбачає: розроблення і чітке виконання приписів, рекомендацій, стандартів, норм, процедур контролю та відповідальності за їхнє порушення поряд з обов'язковими та рекомендаційними законодавчими, міжнародними; забезпечення дієвості інструментів постійного зворотного зв'язку і відкритості перед стейкхолдерами (в т.ч. інститутами ринку, влади, громадянського суспільства, міжнародної спільноти). Її підтримка має бути забезпечена відповідною організаційною структурою, сформованою в компанії, або розподілом комплаєнс-функціоналу серед відповідальних осіб. Вона повинна бути простою до сприйняття і підтримки усіма заінтересованими особами.

Основна мета комплаєнсу - комплексне управління усіма видами ризиків, насамперед, у частині їхнього недопущення, забезпечення прозорості та відкритості діяльності. Але першочергово реалізація цієї мети має відбуватись за рахунок оптимізації внутрішніх бізнес-процесів, комунікацій, розвитку корпоративної культури, що створить передумови для недопущення корпоративних шахрайств, підвищення рівня прозорості у розподілі прав власності, зростання внутрішньої лояльності, раціоналізації бізнес-процесів. Це дозволить забезпечити і більшу прозорість ринкових транзакцій, зростання інвестиційної привабливості, ділової репутації та вартості бізнесу, мінімізацію настання репутаційних та фінансових ризиків, у т.ч. рейдерства.

Інтенсивність та дотримання якості запровадження усіх інструментів комплаєнсу у діяльність спроможні забезпечити не лише зростання прозорості та відкритості бізнесу, а і синергію на рівні національного господарства в цілому.

Перелік посилань:

1. Прозорість корпоративної звітності (2016) [Електронний ресурс]: ТІ Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/research/trac-prozorist-korporativnoi-zvitnosti-2016/>.
2. Сидоренко Д. Комплаєнс: why do we need it? – [Електронний ресурс] / Юридична газета – 2018. - №19-20. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/komplaens-why-do-we-need-it.html>.
3. Ковбель А. Шахрайство всередині компанії. Як захиститися? – [Електронний ресурс]. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/torgivlya-ilyuziyeyu-pro-pensiji-i-viplati-vkladiv-radyanskogo-banku-50009036.html>

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ І СЕРВІСУ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Сучасні зміни в управлінні логістичними процесами у напрямку їх віртуалізації сприяють підвищенню ефективності підприємницької в Україні [2]. Слід комплексно досліджувати організацію логістичного аутсорсингу в системі інноваційного підприємництва. В. В. Дергачова, Д. В. Островерха слушно розглядають поняття «аутсорсинг», його роль, значення та адаптивні технології впровадження на вітчизняні сервісні ринки. Спираючись на досвід зарубіжних компаній також аналізується міжнародний аутсорсинг, його суть, типологія, особливості виникнення та інноваційного становлення [1]. Найцікавішими з цих особливостей є моделі побудови відносин у площині взаємин між економічними агентами. Науковці слушно висвітлюють сучасний стан та адаптивність підприємницької діяльності до ринку аутсорсингу в Україні. При цьому вони визначають рейтинг держави у світовому відношенні, його вид та особливості в Україні, географічні особливості та державне, правове забезпечення. Виходячи з проведених досліджень, В. В. Дергачова, Д. В. Островерха здійснили аналіз та порівняння використання, практики аутсорсингу в Україні та світових системах. Це дозволило виявити наявність як спільних рис, так і розбіжностей економічного профілю територіальних утворень [1]. Означене засвідчує існування багатьох факторів маркетингового середовища в різних країнах, які слід ураховувати в процесі організації успішної підприємницької діяльності [1].

Як приклад успішного управління підприємницькою діяльністю проаналізуємо маркетингове і логістичне забезпечення компанії Raben, що близько 85 років вдало пропонує комплексні логістичні інноваційні послуги на єдиному Європейському ринку товарів і послуг. Привертає увагу дослідників значна надійність і стабільність організації інтегрованої логістичної діяльності цього ринкового агента. Цей агент логістичних процесів активно позиціонує свою підприємницьку діяльність, що дозволяє бути одним із лідерів серед логістичних компаній, які працюють в дванадцяти країнах Європи. При цьому вектор логістичної діяльності компанії у системі інтегрованого логістичного менеджменту спрямований на такі країни, як: Чехія, Естонія, Нідерланди, Німеччина, Литва, Латвія, Італія, Польща, Словаччина, Україна, Угорщина та Румунія [3]. Відмітною конкурентною перевагою у високотехнологічній інноваційній площині є те, що компанія Raben пропонує своїм клієнтам ноу-хау та позитивний маркетинговий досвід на місцевих ринках логістичних і транспортних послуг [3]. Отже, завдяки добре розвинутим системам маркетингового управління та постійній логістичній підтримці зв'язку з клієнтами досягається максимальна індивідуалізація та можливість підлаштовувати кожне замовлення до певних потреб та вимог цільової аудиторії.

Перелік посилань:

1. Дергачова В. В. Роль та значення міжнародного аутсорсингу: зарубіжний досвід та перспективи його впровадження в Україні / В. В. Дергачова, Д. В. Островерха // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2017. – №14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108745/103691>.
2. Касян С. Я. Забезпечення цифрового інтегрування логістичних потоків між підприємствами в Україні і Польщі / С. Я. Касян, Д. Шостек // Вісник Нац. унів. «Львівська політехніка». Серія: Логістика: Зб. наук. праць. Гол. Редакц.-видав. ради професор Н. І. Чухрай. – Львів : Видав-во Львівської політехніки. – 2018. – №892. – С. 90–99 (292 с.)
3. Офіційний сайт компанії Raben. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine.raben-group.com/pro-nas/grupa-raben>.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАРТАПІВ

Застосування новітніх технологій сприяє створенню інноваційних продуктів, розширює ринки збуту, позитивно впливає на розвиток економіки країни. Втілення цікавих ідей в успішні бізнес-проекти дає можливість виходу і на міжнародний ринок. Відсутність державної підтримки, незначна кількість охочих інвестувати кошти та фінансово забезпечити діяльність новостворених компаній обумовлює актуальність обраної теми.

Більшість українців продовжує і надалі накопичувати свої заощадження у «скриньку», не розуміючи, що кошти можна перетворити в пасивний дохід. Вдале інвестування фінансів може змусити гроші працювати. Коли все ж таки людина готова вкладати кошти, у неї виникає питання куди саме: це може бути нерухомість, інвестиції в золото, банківські депозити або ж інвестиції в стартапи. Стартап – це компанія, що була створена нещодавно, перебуває у стадії розвитку, має коротку історію операційної діяльності, але має значний потенціал для розвитку. У цілому, стартап – це щось нове, унікальне, що має на меті створення нового продукту [1]. В ідеї виникнення стартапу завжди лежить якась бізнес-новинка, що здатна розширити той чи інший сегмент ринку. Існує певний міф про стартапи: деякі фахівці переконані у тому, що новітні бізнес-проекти почали свій розвиток у сфері ІТ та Інтернеті, але це помилково. Наразі, стартапи поширені у всіх сферах економіки, що дає можливість інвесторам обирати між тим чи іншим проектом.

З кожним роком зростає кількість молодих фахівців, що мають безліч ідей для втілення в життя, готові працювати не на прибуток, а на ідею, але вони не володіють достатнім ресурсом стартового капіталу, тому змушені звертатись до інвесторів. Майже усі досвідчені інвестори дотримуються думки того, що перш за все вони інвестують не тільки в хорошу ідею, а в її творця. Фінансування стартапів складається з декількох етапів. На першому етапі інвесторами є родичі, знайомі або ж люди, які повірили в ідею, але так трапляється не завжди. Найчастіше застосовуваним способом вкладання коштів в стартапи є венчурні інвестиції, які пов'язані зі значним ризиком для інвестора, але мають високу прибутковість від найбільш вдалих проектів (другий етап). Кінцевим етапом є розміщення акцій компанії на біржі. Це і є головною метою існування інноваційних компаній [1].

В Україні існує приблизно 3000 стартап-компаній, підтримкою яких займаються міжнародні інвестори [2]. Державна підтримка стартапів дозволить збільшити кількість перспективних компаній для створення новітніх продуктів вітчизняного походження, що значно знизить ціну реалізації кінцевого товару, створить умови для українських інвесторів, надасть можливість фінансової підтримки як на українському так і міжнародному ринках стартапів. Стартапи – це завжди великий ризик для інвестора, однак, якщо правильно проаналізувати положення компанії, можна зробити дуже вигідну інвестицію в її творців та втілити в життя фантастичну ідею.

Перелік посилань:

1. Українські стартапи, як надія української економіки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://biz.censor.net.ua/columns/3140403/ukransk_startapi_yak_nadya_ukransko_ekonomki.
2. Правила інвестування в стартап: [Електронний ресурс] / Ілля Вишневецький // Бізнес Цензор – 31 липня 2019 - Режим доступу до ресурсу: <http://startupline.com.ua/investment/pravyla-investuvannya-v-startap>.

МАЛИЙ БІЗНЕС: ХАРАКТЕРИСТИКА, ПРОБЛЕМИ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ

Малий бізнес-те що може допомогти поліпшити економічний стан України. В західних розвинених країнах держава активно впливає на дрібне виробництво, підтримує його та забезпечує його подальший розвиток.

Метою цієї публікації є характеристика стану дрібного підприємства України, шляхи його розвитку та обґрунтування його ролі в економіці країни. Останніми роками декілька факторів не дають розвиватися малому виробництву. Корупція, бюрократизм державних органів, невпевненість підприємців у своїй захищеності та відсутність мотивації розвивати своє підприємство-усе це вплинуло на стан дрібного бізнесу. В сучасних умовах мале виробництво приносить тільки 16% ВВП в країну, в той час коли в будь-якій країні Європейського Союзу цей показник вдвічі вищий.

Розгляньмо досвід інших розвинених країн у розв'язанні цього питання. В Японії, наприклад, існує проблема розвитку малих підприємств у науковій та технічній галузі. Що ж вони роблять для поліпшення ситуації? Насамперед, держава на законодавчому рівні бере участь в розвитку дрібного виробництва. Вони ввели пільги для малого бізнесу в цих галузях та почала надавати кредити на розвиток виробництва з низькою процентною ставкою. Далі, держава відкрила спеціальні освітні центри для отримання та підвищення кваліфікації робітників і також для надання консультацій підприємцям. У результаті чого дрібне виробництво почало розвиватися в цих галузях. Проаналізувавши цей приклад, стає зрозумілим, що задля розвитку малого бізнесу потрібне державне втручання на законодавчому рівні.

Розгляньмо фактори, що негативно впливають на дрібне підприємство в Україні. Перш за все-корупція. На жаль, саме це відштовхує від нашої країни іноземців, унаслідок чого вони обирають інші країни для розвитку свого підприємства. Окрім того, на малий бізнес впливає все більш зростаюча монополістичність. Великі виробництва не дають розвинути дрібним, поглинаючи усі сфери діяльності. Також впливає низький освітній рівень. Не кожен підприємець може витратити 4-5 років на закінчення вищого навчального закладу.

Здійснений аналіз, дає змогу зробити висновки, що саме потрібно зробити в Україні для поліпшення стану малого бізнесу. По-перше, подолати корупцію та бюрократизм державних органів влади. По-друге, залучити іноземних інвесторів і підприємців. По-третє, надати пільг у оподаткуванні та низьких процентних ставок під час кредитування на виробництво. По-четверте, посилити дії антимонопольного комітету. По-п'яте, створити спеціальні освітні центри, де за короткий проміжок часу кожен підприємець може підвищити або отримати свою кваліфікацію.

Запропоновані методи, допоможуть покращити стан не тільки малого бізнесу, але й економічного стану держави в цілому.

Перелік посилань:

1.Малий бізнес [Електроний ресурс] // pidruchniki.com URL: https://pidruchniki.com/17190512/ekonomika/maliy_biznes

2.Умови й принципи здійснення підприємницької діяльності [Електроний ресурс] // buklib.net URL: <https://buklib.net/books/28322/>

3.Малий бізнес: зарубіжний досвід [Електроний ресурс] // remzavod.biz URL: <http://www.remzavod.biz/e9.html>

4.Малий і середній бізнес в Україні приносить 55% ВВП, – Мінекономрозвитку [Електроний ресурс] // zik.ua URL: https://zik.ua/news/2019/06/25/malyy_i_seredniy_biznes_v_ukraini_prynosyt_55_vvp__minekonomrozvytku_1597825

ВПЛИВ ФРАНЧАЙЗИНГУ НА РОЗВИТОК РИНКУ ПОСЛУГ В МАЛИХ МІСТАХ

Актуальність даної теми полягає в тому, що наявний рівень розвитку ринку послуг у малих містах є незадовільним і потребує нових ідей. Метою є проведення аналізу впровадження франчайзингу для покращення ситуації.

Ринок послуг є важливою складовою розвитку економіки не лише держави в цілому, а і окремих територіальних одиниць. У малих містах проживає близько 13% усього населення України, через що вони відіграють значну роль в системі регіональних відносин та є необхідним елементом системи розселення. Існує пряма залежність між темпом розвитку малих міст та наближених до них сіл і поселень міського типу, що стає причиною необхідності створення сприятливих умов для ведення бізнесу в перших.

На сьогодні, у малих містах спостерігається складна соціально-економічна ситуація, що вимагає впровадження нових ідей розбудови ринку у різних сферах діяльності. Сфера послуг дає підприємцю більше можливостей впроваджувати нові стратегії та тактики. Однією з відносно нових для України форм ведення бізнесу є франчайзинг. Його суть полягає в частковій або повній передачі прав на використання популярного бренду між компаніями власником та покупцем. За останні 10 років він зарекомендував себе як потужний стимулятор розвитку бізнесу з нуля.

Доцільним є розвивати сферу послуг малих міст, застосовуючи франчайзинг. Він має широкий ряд переваг над класичним заснуванням нової справи: різноманіття форм і видів, популярність торгової марки та мінімізація рекламних витрат, навчання та консультації у компанії-власника. У результаті правильного вибору види франшизи та бренду підприємець має високі шанси на комерційний успіх.

Суттєвою прерогативою є початкове навчання підприємця-покупця та персоналу франшизи. Це важливо і потрібно через недостатню кваліфікацію робітників у малих містах та нижчий рівень освіти у порівнянні з спеціалістами великих міст. Це підвищить рівень компетентності співробітників та їх ефективність у робочому процесі.

Відкриття франшиз є гарантією створення нових робочих місць та можливості кар'єрного росту, що бажаним показником для зростання.

У морально-етичному аспекті успіх підприємця-франчайзі може стати мотивацією для іншої особи, поштовхом до заснування власної справи у такий спосіб. Це є позитивним для економіки, бо у перспективі стає можливим збільшення робочих місць та розширення ринку послуг у малих містах.

Як висновок до проведеного аналізу, можна сказати, що застосування франчайзингу є доцільним для прискорення розвитку ринку послуг у малих містах.

Перелік посилань:

1. Бедринець М.Д. Франчайзинг: світовий досвід і перспективи розвитку в Україні // Фінанси України. – 2001. – №2. – С. 96-104.
2. Андрощук Г. Франчайзинг: преимущества, принятие решений по франшизе / Андрощук Г., Денисюк В. // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1997. – №1. – С. 33-39. 2
3. Франчайзинг 2011: короткі підсумки і перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vlasbiz.net/content/detail/104>
4. Земляков Д.Н. Франчайзинг. Интегрированные формы организации бизнеса / Земляков Д.Н., Макашев М.О. – Москва «ЮНИТИ-ДАНА», 2003 – с. 142

ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ ЯК БАЗИС РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Становлення шостого технологічного укладу, переважання економіки знань як ключової парадигми розвитку світової економіки та впровадження цифрових інновацій в усіх сферах бізнесу змінюють умови гри на всіх конкурентних ринках та поступово переміщують акценти з безпосередніх результатів інноваційної діяльності (нові знання, НДДКР, технології, машини та обладнання) до тих, хто їх створює – людей. Для України це питання стоїть особливо гостро, адже переважання третього та четвертого технологічних укладів в економіці, нерозвиненість інноваційної інфраструктури та відсутність фактичних структурних змін в інноваційній політиці держави призводять до руйнування залишків сформованої ще за радянських часів інноваційної системи.

За результатами дослідження Європейського Інноваційного Табло у 2019 році Україна відноситься до групи країн, що є «скромними інноваторами». До цієї ж групи відноситься лише 2 країни (або 7% країн) Європейського Союзу – Болгарія та Румунія. 14 країн (або 50%) усіх країн ЄС належать до групи «помірних інноваторів», 8 країн (або 29%) ЄС – «сильні інноватори» та 4 країни (або 14 %) ЄС – «інноваційні лідери». Показник, що демонструє найвищий результат під час оцінки інноваційної діяльності України – людські ресурси. Також високий рівень демонструють показники рівня зайнятості в наукомісткій діяльності та кількість випускників докторатів. Решта показників, демонструють незадовільні результати, такі показники, як привабливість дослідницької системи, розвиток інноваційного середовища, фінансування та підтримка інновацій, інноваційні зв'язки - найгірші результати [1]. У підсумку можна сказати, що інфраструктурні та фінансові аспекти інноваційної діяльності погано розвинені в Україні. Отже, людські ресурси залишаються єдиним фактором, що істотно впливає на інноваційну активність вітчизняних підприємств.

На сучасному етапі ключовим джерелом інтелектуального капіталу є людина. Відсутність належних умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян стає передумовою відтоку інтелектуальних ресурсів за кордон. Україна вже втратила значну кількість працівників робітничих спеціальностей, що істотно вплинуло на функціонування та розвиток промисловості та економіки в цілому. Проте, міграція інтелектуальних ресурсів може вплинути на остаточну втрату фаховості в усіх сферах та мати незворотні наслідки у напрямку деградації Національної інноваційної системи.

Вітчизняні інноваційні підприємства вже гостро відчувають нестачу відповідних фахівців. Неприятливе зовнішнє середовище спричинило необхідність зміни регіональної орієнтації експорту інноваційної продукції, зменшення обсягу експорту інноваційної продукції, відсутність зовнішніх інвестицій в інноваційну діяльність підприємств, зменшення кількості інноваційних проектів, зменшення кількості маркетингових та організаційних інновацій на малих та середніх підприємствах. Ці фактори сукупно вплинули на зайнятість людських ресурсів на інноваційних підприємствах. У той же час, більш привабливі умови праці, розвинена інфраструктура, якісна матеріально-технічна база для проведення досліджень вже створюють підґрунтя до міграції вітчизняних фахівців-інноваторів за кордон. Тому, необхідно вкрай швидко реагувати на ці виклики як самим інноваційним підприємствам, так і державі в цілому.

Перелік посилань:

European Innovation Scoreboard 2019. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 95 p. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36281>

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Питання інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств є надзвичайно важливим для розвитку економіки України. Особливо гостро це питання обговорюється після масштабної зміни влади. Нова влада робить акцент саме на іноземний капітал та інвестиції, які повинні дати сильний поштовх для подальшого розвитку української економіки. Інвестиції є необхідною умовою розвитку підприємств у процесі формування ринкового середовища. Вдалий розвиток, розширення діяльності та підвищення продуктивності праці виробництва безумовно впливають на його інвестиційну привабливість. У свою чергу залучення інвестицій напряду пов'язано із привабливістю об'єкта інвестування та доцільності вкладання власного капіталу у його розвиток.

Станом на жовтень 2018 року прямі іноземні інвестиції (ПІІ) до економіки України надійшли близько зі 130 країн світу, однак основна частина надходжень вже протягом багатьох років припадає на невелику кількість країн. Це свідчить про незначну географічну диверсифікацію країн експортерів ПІІ до України. На даний час для економіки нашої країни важливими є залучення іноземних капіталів з країн Європейського Союзу (Франції, Італії, Німеччини), а також США та Японії, які є лідерами у розвитку високотехнологічних та наукоємних виробництв. Ці інвестиції сприятимуть розширенню експортного потенціалу та посилять конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках.

Сьогодні основними країнами-інвесторами для України є: Кіпр, доля капіталовкладень якого становить 27,6%, Нідерланди – 20%, Велика Британія – 6,3%, Німеччина – 5,6% та Швейцарія – 4,7%. Найбільш привабливими галузями для іноземних інвесторів є: промисловість, у яку вкладено 10 688,8 млн.дол.США, оптова та роздрібна торгівля – 4 970,4 млн.дол.США, операції з нерухомим майном – 3 822,6 млн.дол.США, фінансова та страхова діяльність – 3 651,4 млн.дол.США, а також професійна, наукова та технічна діяльність, інформація та телекомунікації, адміністративне та допоміжне обслуговування [1].

На жаль, на сьогоднішній день інвестиційну привабливість українських підприємств можна вважати нижче, ніж задовільною, тому для підвищення їх інвестиційної привабливості доцільним було б створення державного комітету, який би безпосередньо займався іноземними капіталовкладеннями і ліквідація інших супутніх органів державного управління інвестиціями (яких на даний час є близько 12), що лише ускладнюють роботу. Залучення коштів за рахунок лише міжнародних кредитів є досить неефективною стратегією. Тому створення акціонерного товариства та випуск цінних паперів є доцільним рішенням для залучення додаткових іноземних капіталовкладень. Також вважаємо необхідним є регулярний контроль за використанням інвестиційних ресурсів, що допоможе виявити їх неефективне використання, проаналізувати зроблені помилки з метою їхнього майбутнього уникнення задля отримання максимального ефекту від інвестиційного капіталу. Ще однією складовою розвитку підприємств і, відповідно, залучення іноземного капіталу є забезпечення виробництва якісними засобами праці, постійне підвищення кваліфікації робочої сили та покращення виробничої інфраструктури.

Отже, виконання усіх вище зазначених пропозицій, на нашу думку, буде сприяти стрімкому розвитку вітчизняних підприємств та підвищенню їх інвестиційної привабливості.

Перелік посилань:

1. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

DEVELOPMENT PROSPECTS OF INNOVATION IN UKRAINIAN ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Nowadays, the processes of international specialization, globalization and integration have become quite important, because cooperation, which acts as a catalyst for economic development, is necessary to achieve global and national goals. One of the most important parts of economic growth is entrepreneurship, which is a source of social stability and providing high level of employment in the country and it's competitiveness in the global market.

The difficult political situation and increased economic instability in 2014-2015 had a negative impact on the country's main macroeconomic indicators. But in 2018 we can see some improvements. For example, GDP in Ukraine had been worth 91,03 billion dollars in 2015, but last year it was worth 130,83 billion dollars [1].

Despite the improvement of the domestic economy, the country is still in deep crisis. The development of the business sector, especially small and medium-sized, is a prerequisite for restoration of economic stability and high level of competitiveness. In developed European countries, small and medium-sized enterprises make up over 99% of all enterprises and provide employment for almost 65 million citizens, and their contribution to added value reaches 60%. According to Ukrainian statistics, the number of medium-sized enterprises in 2018 was 4,5% of the total number of enterprises and the number of small was 95,4% [3]. Added value created by medium-sized enterprises is 40% and by small is 18%. So, entrepreneurship development trends in Ukraine are in line with European. But there are many other factors that have influence on business in a particular country. The World Bank has published a global research Doing Business-2018. According to this study, Ukraine ranked 76th out of 190 [4].

Innovative activity plays an important role in the development of entrepreneurship, because under the current conditions, the innovative way of development for the enterprise is the most perspective. It is widely known that innovation is a central factor in the growth of production and productivity, which in turn lead to the sustainable development of the state. Innovation acts as a guide for enterprises to achieve a positive result.

State support plays an important role in the implementation of enterprise innovation. In the leading countries of the world, a large share of the costs is R&D. For example, in France and Italy, public funding for R&D is 43%, in Japan and the UK it is 38%, in Germany it is 30%, in the USA it is 27% [2]. According to the Global Innovation Index Report 2019, Ukraine ranked 47th out of 129 [5]. From one side, the share of enterprises introducing innovations is 15,6% in 2018, which is more for 1,3% than in the previous year. From other side, public funding of innovative projects is not normal in Ukraine. But last year it is the highest throughout Ukraine's independence. It was 639 million UAH, which was 5% of the total financing of industrial enterprises innovative activity [6].

So, nowadays, there are many problems in the national economy. For example, there are significant dependence of the Ukrainian economy on globalization processes and low competitiveness of the domestic economy in the international arena. One of the way how to improve this situation is the innovation implementation on the enterprises. But without normal government support it is impossible.

References:

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2019). Valovyi vnutrishnii produkt u faktychnykh tsinakh u 2018 rotsi. Retrieved November 4, 2019, from <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Prychepa I. V. (2017). Perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini za umov hlobalizatsii ta yevrointegratsii. Retrieved November 4, 2019, from <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/17096/2270.pdf?sequence=3>
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2019). Kil'kist pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva u 2018 rotsi. Retrieved November 4, 2019, from <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. The world bank (IBRD). (2018). Doing business 2018. Retrieved November 4, 2019, from <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>

SMALL AND MEDIUM BUSINESS DEVELOPMENT IN CURRENT ECONOMIC CONDITIONS OF UKRAINE

The macroeconomics of Ukraine is in a very difficult position. Government defaults, large external debt and partial loss of sales of products, a sharp decline in exports to the Russian Federation, which led to a total reduction in exports, hostilities in the east of the country, unstable political situation, and a significant percentage of inflation have far-reaching forecasts for the future. However, despite this, the state of the economic sphere of the state can be improved through the development of small and medium-sized businesses.

Small and medium-sized businesses play an important role in improving the state's economy. He hopes for rapid, positive structural change and the creation of conditions for expanding market reforms. The creation of new businesses will reduce unemployment, make a significant contribution to increasing production volumes, improve turnover, contribute to meeting consumer demand, and create competition.

Among the strengths are: the adoption of the Law of Ukraine №222-VIII "On Licensing of Business Activities", which provides for reducing the number of licenses; changing the number of taxes and fees from 22 to 9; creation of procedure for receiving information from the Ministry of Justice online from the Unified State Register of Legal Entities and Individual Entrepreneurs; signing of the EU-Ukraine Agreement on participation in the EU Framework Program for Research and Innovation Horizon 2020.

Weaknesses include, in particular, complex tax administration, poor business status, incomplete distribution of functions between different branches of government, resulting in inadequate government support for business development, the inevitable need to attract foreign investors and financial resources, and a low level of solvency.

Threats that may worsen the situation: a small amount of foreign investment in the country caused by internal destabilizing factors; lack of a stable and well-established credit guarantee system; aggravation of hostilities in the east, which in turn will cause crises in foreign and domestic markets.

Opportunities that can be distinguished today: Introduce preferential taxation on start-up income, which sells high-tech products that will enable the young generation to realize their goals in life on the territory of their country, and not abroad; to provide advisory services and conduct separate trainings for domestic business structures, in order to give a new perspective on doing business; stabilize in the banking sector by providing business deposits; to attract assistance for micro-crediting small businesses; implement resource-saving technologies to improve the release structure; to increase the competitiveness of products; bet on profitable areas of production. In addition to foreign aid, the state itself must create favorable conditions for improving its economic situation. After all, small and medium-sized businesses will help to provide additional jobs, stimulate increase of business activity of the population and development of the middle class, will promote all-round development of human capital, formation of local consumer markets, alleviation of social tension in society. For this purpose it is necessary to review the legal and legal sides, to make adjustments, to adopt bills that will help citizens of the state to create a bridgehead for the development of their own business, and not to seek earnings outside the state.

References:

1. Features of development of small and medium business in Ukraine: SWOT-analysis [Електронний ресурс] – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2015/50.pdf
2. Ukrainian small and medium-sized businesses will receive support for program development EU SURE [Електронний ресурс] – URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=70949378-8f63-4681-ada1-983925a1bb69&title=UkrainskiiMaliiTaSeredniiBiznesOtrimaPidtrimkuNaRozvitokZaProgramoiuEuSure>

СУТНІСТЬ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Збутову систему підприємства можна назвати однією із головних підсистем його функціонування, яка здійснює безпосередній вплив на результати його діяльності. Корегування збутової політики відбувається із застосуванням комплексного підходу, який враховує усі проблемні області локального та загальносистемного рівнів. Зменшення витрат та втрат, понесених підприємством через невідповідність збуту ринковим вимогам, варто розглядати у якості найважливішого напрямку підвищення ефективності діяльності підприємства. Його орієнтація на якомога повне задоволення попиту споживачів вимагає удосконалення процесів взаємодії із контрагентами, враховуючи ринкові зміни та тенденції, а також покращання організаційного забезпечення збутових процесів та поставок товарів (продукції) підприємства.

Роль збуту у господарській діяльності підприємства можна визначити наступним:

- 1) саме в сфері збуту відбувається остаточна оцінка ефективності цієї діяльності;
- 2) в збутовій мережі відбувається остаточна підготовка товару до продажу;
- 3) при проведенні збутових заходів відбувається безпосередній контакт із споживачем, що дозволяє отримати найважливішу маркетингову інформацію;
- 4) вдало сформована збутова мережа має суттєвий вплив на підвищення конкурентоспроможності [1, с. 337].

Важливо створити максимально ефективну структуру продажів: саме з неї починається ефективна система збуту. Така структура не може бути однакою для всіх компаній. Зростання обсягу продажів та збільшення ефективності збутової системи забезпечується впровадженням базових регламентів та інструкцій з продажу. Критично важливо підготувати оптимальну систему мотивації менеджерів з продажу, орієнтовану на цілі і завдання збутової діяльності.

Оптимізація каналів збуту починається з оптимізації моделі дистрибуції, прийняття стратегічного рішення про роботу з власними збутовими каналами (наприклад, філіями або дочірніми компаніями) або з посередниками - наприклад, дилерами, дистриб'юторами, торговими мережами тощо.

Організування та здійснення збутової діяльності компанії є ключовою ланкою в розробці чітких правил і комерційних умов для всіх каналів продажів. Такий звід правил незамінний при організації ринків збуту й носить назву «комерційна політика». Вироблення найбільш вигідних умов для торгових партнерів при дотриманні заданого рівня рентабельності продажів компанії - основна мета комерційної політики. Вона допомагає менеджерам вибирати і налагоджувати роботу з найбільш перспективними для компанії клієнтськими сегментами і відстежувати виконання правил учасниками збутової мережі.

На нашу думку, в сучасних економічних умовах вагомим значення набуває оцінка ефективності організації та управління збутовою діяльністю вітчизняного підприємства.

Таким чином, організація збутової діяльності підприємства є ключовою ланкою в роботі підприємства та так званим фінішним комплексом всієї діяльності підприємства зі створення, виробництва та доведенню продукту до споживача.

Перелік посилань:

1. Огерчук Ю.В. Аналіз організування збутової діяльності вітчизняних виробників / Ю.В. Огерчук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2003. – № 484. – С. 335 – 341.

МЕТОДИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Процес розвитку підприємств машинобудування є тяжким та різноманітним, оскільки показує особливості розвитку в сучасних несприятливих умовах кризової економіки, глобалізація та поширення вертикально-інтегрованих галузевих структур. За таких умов виникає необхідність створення концепції галузевого розвитку на державному рівні, жорстких регулювань та гнучких стратегій підтримки перспективних підприємств машинобудування. Також слід впровадити прогресивні методи управління розвитком, що забезпечать зростання обсягів виробництва та продажу продукції машинобудування. Через велику кількість розробок з питань моделювання немає основної типології моделей, які можуть бути застосовані для потреб управління розвитком підприємств машинобудування. Існують моделі які не дають змогу впізнати окремі дискретні стани розвитку підприємств, а традиційні типології не містять ознак, які пов'язують ці дискретні стани з завданням розвитку підприємства. Базовою ознакою типології методів управління розвитком машинобудівних підприємств є характер завдань в процесі переходу від поточного дискретного стану розвитку підприємства до заданого. У процесі розвитку машинобудівного підприємства проходять декілька циклів, кожен з яких складається як мінімум з трьох стадій: 1) побудова моделі поточного стану підприємства; 2) яка модель повинна бути; 3) постановка цілей та задач розвитку підприємства та відповідних їй методів впливу. Топологія методів управління розвитком підприємств машинобудування приведена до деяких ознак, а саме:

- Характер задач у процесі розвитку, комбінація задач визначається поставленими цілями розвитку;
- Методи прямого і опосередкованого впливу;
- Методи матеріального, власного та морального впливу (спосіб врахування інтересів працівників);
- Форма впливу (кількісні та якісні)
- Характер впливу (економічні, технологічні, соціально-психологічні, інноваційні методи)
- Спосіб реалізації впливу, тобто методи, що засновані на знаннях, компетенції, досвіді та інтуїції спеціалістів.

Кожне підприємство машинобудування прагне сформувати оптимальну стратегію розвитку, яка дасть максимальний вииграш при багаторазовому використанні, однак на практиці це здійснити не можливо, оскільки зовнішнє середовище є динамічним.

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

Підприємництво постійно перебуває в центрі уваги будь-яких економічних систем, формацій, інститутів. Адже його завдання – прискорення обігу ідей та ресурсів, товарів і послуг, що досягається за умов прояву підприємницької ініціативності, володіння необхідною для прийняття господарських рішень інформацією, вміння відтворення та нарощування потенціалу, наполегливості та адаптивності в досягненні поставлених цілей, й зокрема, оптимізації прибутковості діяльності. Активізація підприємницького чинника виступає базисом інноваційного розвитку, забезпечує формування суспільства знань, характеризується провідним значенням інноваційної активності суб'єктів науки і виробництва, ростом науково-технічного виробництва, наукоємних технологій, інтелектуалізацією факторів виробництва, які формують завдяки інноваціям, новий технологічний уклад.

Більшість інновацій у сучасних ринкових умовах господарювання реалізуються саме підприємницькими структурами, що сприяє реалізації їх інноваційного потенціалу та зміцненню конкурентних позицій. Хоча слід відмітити, що для більшості підприємств сьогодні інновації стають об'єктивними умовами виживання.

Модель інноваційного розвитку України повинна поєднувати в собі складові, які характерні для різних типів сучасних моделей, починаючи з державної підтримки розвитку інновацій та закінчуючи внутрішньою мотивацією суб'єктів господарювання розвитку інновацій та інноваційного підприємництва [1, с. 325].

Формування інноваційної моделі веде, у свою чергу, до:

1) процесів децентралізації у великих компаніях під впливом малих підприємств у сфері інноваційного простору, що робить їх більш гнучкішими. А отже, веде до інтеграції великого і малого бізнесу: великі фірми налагоджують співробітництво з дрібним бізнесом, а малі інноваційні підприємства об'єднуються на корпоративних засадах. Все це надає можливість більш повно використовувати переваги сучасних даних підприємницьких структур та їх організаційних форм для інноваційного розвитку;

2) змін у стратегії управління місцевих органів влади, що передбачає створення нових робочих місць у наукомісткій сфері на базі інноваційних підприємств, підтримку підприємств, які втілюють інновації і розширюють виробництво, фінансування наукових досліджень. А це, у свою чергу, формує фінансово-економічні підстави функціонування інноваційних підприємств на регіональному рівні;

3) появи мережі малих інноваційних фірм, розвиваючи співпрацю між підприємцями і профспілками в регіоні на ґрунті структурної перебудови виробництва.

Економіка країни та її регіонів є інноваційною у тому випадку, коли механізм функціонування її виробництва та відтворення підсистеми життєзабезпечення доповнено процесами розвитку, а саме: активним впровадженням підприємницьких ідей; освоєнням продуктивніших техніки та технологій; розширенням та оновленням номенклатури виробництва; залученням в обіг нових ресурсів; використанням досконаліших технологій. Підприємництво у цій системі відіграє роль чинника розвитку інноваційної моделі економіки країни та її регіонів.

Перелік посилань:

1. Кривов'язюк І.В. Інноваційна економіка : [навч. посіб.] / І.В. Кривов'язюк. – Київ : Кондор-Видавництво, 2016. – 456 с.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

В умовах стрімкого розвитку та динамізму сучасної економічної системи посилюється конкуренція серед ринкових гравців за здобуття кращих ринкових позицій. Беззаперечним є те, що харчова промисловість – одна з найважливіших сфер функціонування економіки, яка сприяє її зростанню, і саме вона є однією із найбільш орієнтованих на кінцевих споживачів, оскільки забезпечує задоволення потреб життєдіяльності населення харчовими продуктами. Так, високий рівень клієнтоорієнтованості харчової промисловості обумовлюється необхідністю постійного фокусування та ефективного адаптування виробників до мінливості споживчих уподобань. В силу цього формуються періодичні тренди, які диктують напрями розвитку таких підприємств. В свою чергу, це змушує виробників до вжиття заходів, аби залишитись конкурентоспроможним та зберегти позиції на ринку.

Одним із напрямів підвищення конкурентоспроможності харчових підприємств та забезпечення їхнього розвитку є ефективне планування інноваційно-інвестиційної діяльності. Згідно ЗУ «Про інноваційну діяльність» під інноваційною розуміється така діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг [1].

Розглядаючи глобальні тренди сьогодення, які спостерігаються на ринку харчових продуктів, варто зазначити, що велика увага концентрується на екологізації виробництва та виготовленню органічних продуктів рослинного походження. Це обумовлено, перш за все, постійним зростанням частки споживачів, які стурбовані станом довкілля та особистого здоров'я, що відображається на їхньому довголітті. Під екологізацією мається на увазі використання безвідходних технологій виробництва з можливістю повторного використання відходів та зменшення частки пластику, що входить до складу кінцевого продукту; а більше тяжіння до продуктів рослинного походження обґрунтовується тим, що надмірне споживання продуктів тваринного походження справляє негативний вплив на навколишнє середовище. Так, в міжнародній практиці успішно реалізували свій потенціал і зберегли конкретні переваги у інноваційно-інвестиційній діяльності в сфері розробки нових харчових продуктів органічного рослинного походження та екологізації виробництва такі ТНК, як Nestlé, PepsiCo, Danone та ін. В Україні кількість підприємств, що впроваджують інновації, незначна (рис. 1)

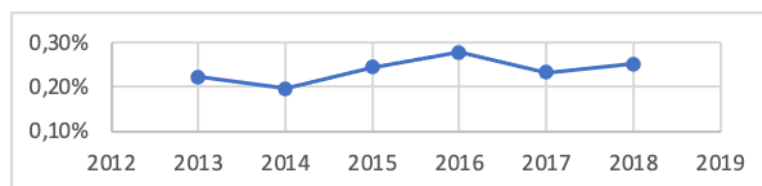

Рисунок 1 – Частка кількості підприємств, що впроваджували інновації, в загальній кількості підприємств харчової промисловості

Як видно з рис. 1, частка підприємств харчової промисловості, які займаються інноваційною діяльністю та розробкою нових продуктів, надзвичайно низька. Це пояснюється тим, що у підприємств недостатньо засобів для повної реалізації свого потенціалу та можливості здійснення перспективних розробок у даному напрямі. В такому випадку актуальним залишається питання державної підтримки підприємств.

Перелік посилань:

1. Закон України "Про інноваційну діяльність" № 40-IV (редакція від 05.12.2012, підстава 5460-VI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

2. Впровадження інновацій на промислових підприємствах (2000-2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ni/indpp/vi_ppu.xlsx.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонування кожного суб'єкта господарювання в сучасних умовах розвитку економіки неможливе без акумулювання інформації про свою конкурентоспроможність, яка є важливою складовою успішної діяльності кожного підприємства. Проблема конкурентоспроможності з'являється в ринкових умовах тоді, коли на ринок виходить кілька виробників аналогічного товару. І для того щоб закріпитися на ринку і отримати прибуток, підприємству необхідно підвищувати конкурентоспроможність свого товару [1, с. 363]. Дослідження даних вчених свідчить, що якість і ціна продукції є найбільшими ваговими складовими конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Тому визначення факторів, які впливають саме на конкурентоспроможність продукції в сучасних умовах функціонування підприємств набуває все більшої актуальності.

В економічній літературі проблемі конкурентоспроможності приділяється досить багато уваги, так як всі підприємства та організації більшою чи меншою мірою стикаються з такою проблемою як конкуренція. При дослідженні конкурентоспроможності продукції підприємств слід врахувати наявність великої кількості факторів, що сприяють ефективності функціонування організації або послаблюють її. Учені виділяють величезну кількість зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на процес формування конкурентоспроможності продукції підприємства і відрізняються за своєю природою та характером впливу. На нашу думку, зовнішні фактори впливають на конкурентоспроможність продукції опосередковано і прояв їх в малій мірі залежить від підприємства. До даних факторів належать наступні чинники: рівень конкурентоспроможності країни та галузі; державна підтримка середнього та малого бізнесу в регіонах і в країні; національна система стандартизації та сертифікації; рівень інтеграції в середині країни і в рамках світової спільноти; податкові ставки в країні; процентні ставки при кредитуванні підприємств; наявність загальнодоступних і недорогих природних ресурсів; кліматичні умови і географічне положення країни або регіону [2, с. 406].

Найбільший вплив мають внутрішні фактори, які майже повністю визначаються керівництвом підприємства і до яких належать наступні групи чинників: структурні (організаційна структура, спеціалізація виробництва, рівень взаємодії підрозділів); ресурсні (наявність надійних постачальників сировини, доступність до якісної дешевої сировини та інших ресурсів, оптимальність і ефективність використання ресурсів); технічні (якість товарів, рівень уніфікації та стандартизації продукції, патентована технологія, наявність сучасного обладнання); управлінські (високий рівень менеджменту, дотримання підприємством діючого законодавства, ефективність планування організації, координації, регулювання та контролю); ринкові (доступ до ринку нових технологій, частка ринку, ексклюзивність товару і каналів збуту, ефективність реклами і післяпродажного обслуговування, оптимальне ціноутворення); економічні (показники прибутковості та рентабельності, оборотність ресурсів і капіталу, фінансова стійкість організації).

Таким чином, дослідження показало, що всі визначені фактори впливу на конкурентоспроможність продукції діють не ізольовано, кожен сам по собі, а системно, досить тісно взаємопов'язані і становлять складний комплекс причинно-наслідкових зв'язків. Відповідно, систематичне відстеження і своєчасне реагування на вплив вищезазначених факторів дозволить підприємствам постійно підвищувати конкурентоспроможність продукції.

Перелік посилань:

1. Стахів О. А. Фактори конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 12. – С. 360–365.
2. Швед Т. В., Біла І. С. Оцінка конкурентоспроможності підприємства // Економіка і суспільство. – 2017. – №8. – С. 405–409.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ РОСЛИННИЦТВА

На сьогоднішній день у світі все актуальнішим стає питання нестачі енергоресурсів. Хоча потенціал відновлюваних джерел є достатньо високим, про що свідчить ряд успішно реалізованих проектів у цій сфері, проте в Україні існує невикористаний, але практично доступний, резерв таких відновлюваних джерел. Крім того, в умовах залежності від імпортової нафти та газу та забруднення навколишнього середовища шкідливими видами в атмосферу, важливим є пошук екологічно чистих та вільних від зовнішніх поставок альтернативних джерел енергії. В Україні розвинений сектор сільського господарства, який щорічно продукує велику кількість рослинних відходів, для яких розроблено та апробовано різноманітні варіанти енергетичного використання.

У ході здійснення такого виду господарської діяльності виникають два види відходів: первинні – ті, що виникають безпосередньо при збиранні врожаю, та вторинні – при його обробці на підприємстві. Деякий відсоток незернової частини врожаю може використовуватись для власних потреб суб'єкта господарювання (як органічне добриво або підстилка для тварин), решта біомаси переважно утилізується, тобто використовується нерационально. Європейські та північноамериканські країни здійснюють виробництво твердого біопалива, зокрема, гранули та брикети з соломи, гранули з відходів виробництва кукурудзи тощо [1].

Для визначення обсягів відходів з отриманого врожаю зернових культур використовують коефіцієнт відходів, який розраховується як відношення незернової частки врожаю (НЧВ) до зернової. Співвідношення НЧВ до зерна пшениці становить 1:1, до насіння соняшнику – 2:1, до кукурудзи – 1,3:1 [1].

Для ПСП «Лан» обсяги рослинних відходів наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Обсяги виробництва продукції та відходів ПСП «ЛАН», ц

Обсяги	Роки		
	2016	2017	2018
Пшениця озима	33059	30292	30207
Кукурудза	18810	19900	55738
Соняшник	12229	12432	15675
Незернова частина врожаю	81970	81026	134016,4

Ці відходи щороку використовуються неефективно, однак перетворення їх на біопелети спрямо би скороченню витрат на закупівлю дров для технологічного процесу у сушарнях. Теплотворність таких пелет у 1,5 рази більше, ніж у деревини: тепла енергія спалювання 2000 кг пелет дорівнює 3200 кг деревини; кількість золи не перевищує 1% від загального обсягу використаного пального [2, с. 14].

З вищесказаного можна зробити висновок, що для сільськогосподарських підприємств реалізація відходів виробництва у якості біопалива дозволить отримати ряд вигод: зниження залежності від імпорту енергоносіїв та постачальників деревини для опалення, створення нового виду товару (біопелети для продажу), збільшення ефективності діяльності та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Перелік посилань:

1. Гелетуша Г.Г., Железна Т.А. Перспективи використання відходів сільського господарства для виробництва енергії в Україні. Аналітична записка БАУ № 7, 2014 / Біоенергетична асоціація України. URL: <http://www.uabio.org/activity/uabio-analytics>. Дата звернення: 29.10.2019.

2. Клименко В. В., Кравченко В. І., Боков В. М., Гуцул В. І. Технологічні основи виготовлення біопалива з рослинних відходів та їх композитів: Монографія. /За ред. В.В. Клименка – Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 162 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Головною умовою економічного росту українських підприємств в сучасних умовах доцільно вважати імплементацію та реалізацію у своїй діяльності цілей сталого розвитку (ЦРС), тобто забезпечення та підтримання балансу між економічними, соціальними та екологічними її складовими, виявлення взаємоузгодження та синергетичного зв'язку між цими цілями на усіх рівнях сучасної соціально-економічної системи. Як показує досвід підприємств та країн, де ЦСР є невід'ємною складовою забезпечення не лише економічних, а і поряд з ними соціальних та екологічних інтересів, долучення до їхньої реалізації здатне забезпечувати отримання лояльності стейкхолдерів, зростання вартості бізнесу, підвищення продуктивності праці та зменшення плинності кадрів, мінімізацію економічних втрат і перевитрат ресурсів, фінансових та репутаційних ризиків тощо. Згідно даних McKinsey (2010 р.) [1] понад 50 % керівників компаній усвідомлюють що забезпечення сталого розвитку – це важлива складова розвитку їх бізнесу. Проте, такий ефект може бути досягнуто лише за умови включення ЦСР у ланцюг формування вартості бізнесу, усвідомлення їх значимості та необхідності взаємоузгодження з умовами функціонування економічних підсистем вищого порядку.

В останні роки в Україні бізнеси прагнуть втілювати ЦСР у свою діяльність, але при цьому даний механізм складно назвати масштабним та ефективним, на що вказує і незначна кількість підписантів Глобального договору ООН в Україні [2], і низькі темпи удосконалення практик соціальної відповідальності як інструменту втілення ЦСР.

На наш погляд, не останню роль поряд з низьким рівнем поінформованості про переваги реалізації ЦСР, відсутністю реальних нормативних важелів та контролю зі сторони стейкхолдерів, негнучкими («інноваційно інертними») практиками уведення змін у діяльність компаній, стереотипним «суто ринковим» мисленням відіграє відсутність стратегічної орієнтації управління прибутковістю їхньої діяльності. Поза увагою менеджменту та власників бізнесу залишається аналіз можливих ефектів при врахуванні у процесі розподілу прибутку частини витрат на реалізацію ЦСР за рахунок практик соціальної відповідальності. Останні стають джерелом зростання прибутковості у майбутньому. Стратегічним завданням управління прибутковістю підприємств, таким чином, має стати забезпечення ефективності ключових напрямів діяльності, додаткового розвитку, максимізації використання можливостей та концентрації потужностей для створення потенціалу розвитку при різних сценаріях подій на засадах сталого розвитку. А інструментами підвищення ефективності управління прибутковістю мають бути: підвищення рівня обізнаності менеджменту та власників із можливостями управління прибутковістю згідно ЦСР та уваги до ролі інтелектуального капіталу у формуванні прибутку, використання нових «sustainability» підходів до управління вартістю, ресурсами і витратами.

Перелік посилань:

1. How Companies Manage Sustainability: McKinsey Global Survey Results [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mckinseyquarterly.com/>
2. Учасники (підписанти) Глобального договору ООН в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://globalcompact.org.ua/members/>

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ УКРАЇНИ

Однією з найважливіших сфер економіки країн світу в сучасних умовах є туризм.

Проведене нами дослідження основних тенденцій функціонування суб'єктів бізнесу в сфері туризму та гостинності України за 2010-2017 рр. [1] дозволило виявити наявність таких проблем:

- протягом 2010-2017 рр. кількість суб'єктів господарювання в сфері туризму та гостинності скоротилася на 3,75%, а обсяги реалізації в вартісному виразі зросли на 79%, що пояснюється значним зростанням цін та інфляційними процесами. Це призвело до зростання вартості реалізованих послуг суб'єктами господарювання. Отже, якщо в 2010 р. в середньому один господарюючий суб'єкт реалізував продукції на 0,45 млн. грн., то в 2017 р. – 0,84 млн. грн.

- кількість суб'єктів середнього підприємництва зменшилася більш ніж на 65%, скорочення частки зайнятих на них працівників становить 13,2%. Однак незважаючи на суттєво зменшення по кількості, скорочення частки ринку складає лише 4,6%, тобто діяльність цих суб'єктів відрізняється суттєвою стабільністю функціонування на ринку. Частка реалізації одного суб'єкту підприємництва в цій групі в 2011 р. в середньому складала 0,77% від загальної реалізації галузі, то в 2017 р. цей показник збільшився до 1,95%. Отже, відбулося витіснення з ринку частини середніх фірм та захоплення їх ринкової ніші іншими суб'єктами цієї групи, що є індикатором посилення конкуренції на цьому сегменті ринку;

- на сучасному етапі переважну більшість діючих суб'єктів господарювання в досліджуваній сфері бізнесу становлять суб'єкти малого підприємництва – їх частка перевищує 99%. Однак їх кількість за аналізований період зменшилася на 3,46%, а частка зросла на 0,3% та в 2017 р. становить 99,83%. Зростання частки реалізованої продукції в сукупній реалізації даної сфери – 4,6%, що в умовах значної кількості діючих суб'єктів малого підприємництва не забезпечило значного посилення їх конкурентних позицій. Так, якщо в 2011 р. на один суб'єкт малого бізнесу припадало 0,006% загальної реалізації, то в 2017 р. - 0,007%;

- за суб'єктами мікропідприємництва відмічається скорочення у кількості на 2,66%, а приріст їх частки в загальній кількості суб'єктів господарювання - 1,1%. Частка ринку цих суб'єктів зросла з 31,25% до 46,5%, що є свідченням значної привабливості даної форми бізнесу. Однак результативність діяльності цих суб'єктів за досліджуваний період суттєво не зазнала змін: на один суб'єкт бізнесу цієї групи припадає 0,003% реалізації в 2010 р. та 0,005% в 2017 р.

Отже, за основними структурними показниками вітчизняний сектор туризму та гостинності відповідає середньоєвропейським та світовим критеріям: частка малих та середніх підприємств перевищує 99% всіх підприємств, загальний обсяг продажу більше 50%, чисельність зайнятого населення перевищує 66%.

Водночас нестабільність політичного та соціально-економічного становища країни, відсутність значного капіталу у переважній більшості населення, висока вартість залучення позикових коштів, висока ймовірність банкрутства є основними причинами гальмування розвитку приватного підприємництва сфери туризму та гостинності.

Перелік посилань:

1. Ніколайчук О.А. Підприємництво в сфері туризму та гостинності: порівняльна динаміка та ефективність/ О.А. Ніколайчук // Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки. – 2018. – Т. 1, №6. – С.135-142.

ПЛАНУВАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЕВООБРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В умовах сучасної економіки та жорсткої конкуренції у деревообробній галузі підприємство повинно постійно підвищувати рівень ефективності своєї виробничої діяльності. Всі заходи, що проводяться з цією метою, повинні мати цілісний характер та впроваджуватися системно.

Головним показником ефективності виробничої діяльності є прибуток підприємства, що показує різницю між грошовою виручкою та витратами виробничого процесу. Також використовується рентабельність, що дає загальну фінансову оцінку діяльності підприємства. Для оптимізації цих показників найважливішим є правильне проектування бажаних результатів, тобто планування [1].

Виробниче планування передбачає безперервний процес визначення та встановлення виробничих цілей розвитку підприємства, з'ясування методів їх досягнення, термінів та стратегій їх реалізації.

Завдяки плануванню можна забезпечити оптимальний розвиток підприємства та його окремих структурних підрозділів, координувати виробничу діяльність, виявляти проблеми розвитку підприємства, стимулювати активну виробничу діяльність та інформаційно забезпечувати персонал.

Також важливим аспектом планування є використання відповідної методології планування, так як зазвичай підприємства визначають пропускну спроможність виробництва, а не виробничу потужність. Планування повинно бути спрямованим на зміцнення фінансової дисципліни та покращення якості продукції. Воно забезпечує найкраще використання всіх наявних ресурсів, максимальне завантаження обладнання і на пряму залежить від рівня прогресивності техніко-економічних норм продуктивності [2].

Планування виробничих потужностей безпосередньо залежить від галузевої приналежності підприємства. При оцінці ефективності виробничої діяльності деревообробного підприємства окрім вищезгаданих, визначається ще ряд специфічних показників, а саме продуктивність по пропуску / розпилюванні деревини, річний обсяг пиломатеріалів, річний обсяг відходів виробництва, деревомісткість продукції та інші [3].

Такий аналіз загальної ефективності деревообробного підприємства є необхідним для прийняття управлінських рішень. Завдяки плануванню можна максимізувати технологічну продуктивність, скоротити витрати деревних матеріалів, знизити шкідливий вплив викидів на навколишнє середовище, удосконалити виробничу технологію, скорегувати обсяги виробництва та відповідно обсяги закупівель сировини, забезпечити повторне використання відходів деревини [3].

Отже, планування є першоручієм процесу удосконалення виробництва та відповідно підвищення його ефективності. В синтезі з іншими головними управлінськими функціями (організування, контролювання та мотивування) забезпечує досягнення підприємством галузевого, національного або світового виробничого рівня конкурентоспроможності.

Перелік посилань:

1. Козловський В. О. Організація виробництва. Навчальний посібник / Козловський В. О. Частина 1. Видання 2-е, доповн. і перероб. – Вінниця: ВНТУ, 2005. – 154 с.
2. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / Н. С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 352 с.
3. Лисичко А.М. Методика економічного аналізу об'єктів що складають лісогосподарську діяльність // Ефективна економіка: ел. наук. фак. видання. 2016. № 4. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6270>

THE MODERN APPROACHES TO TEAM-BASED REWARD SYSTEMS

In the environment where recruiting and retaining the best talents are increasingly challenging for businesses, incentivizing the employees within the team context becomes high on the agenda. Individual incentives are good in situations where there are clear performance expectations or where minimal interaction among teams is required and tasks are autonomous and repetitive [1].

The goal of implementing a rewards system is to encourage and motivate employees to perform better. However, underestimating the challenge of dealing with rewards can have severe consequences for the organization [2].

Today, the following team-based remuneration methods are most commonly used.

Profit Sharing. Profit sharing is a team-based incentive plan in which you pay your employees a percentage of your company's overall profits. Profit sharing builds a sense of ownership among employees and encourages greater team performance levels. Co-workers know that the better their performance, the better the business's financial results, and the higher their own potential cash rewards.

Gain Sharing. Similar to a profit-sharing plan, gain sharing is a team incentive in which you reward employee groups for measurable, non-financial achievements in pre-established areas. For example, teams may enjoy a bonus if customer satisfaction levels rise a certain percentage above figures from the previous year. The focus of this type of incentive is for employees to recognize the role they play in continually moving your small business forward in key areas.

Goal-Based Incentives. Goal-based team incentives reward employees for reaching specific goals. The approach encourages teamwork and gives employees a firm target to aim for. This incentive plan is good for small businesses because it promotes team work and collective effort, and you only issue the reward if the goal is met.

Merit-Based Incentive. A more subjective approach to incentive programs is the merit-based incentive approach. Following this model, you reward employee teams for effort, regardless of outcome. Because of the discretionary element of this type of incentive, it can be a challenge for employees to know what they aiming for or how they will know when their efforts or actions are viewed as "good enough" to merit reward [3].

The most obvious reason for organizations to use team-based rewards is to increase and motivate cooperation and help between employees. The main argument for team-based pay is that cooperation promotes stronger bonds and better relationships amongst the co-workers. Increased cooperation can also lead to a healthier relationship with co-workers, friendlier environment at the work-place and, as a result, more efficient personnel [4]. The synergy effect allows people working together to perform greater tasks than they could do individually.

The key problem of applying team-based rewards is division of the remuneration among team members. The team leader has to find fair decision-making criteria according to the co-workers contribution.

References:

1. URL: <https://zoique.com/2018/10/08/teams-and-team-based-rewards/>
2. Jeremy Hope (2009) Why rewards should be based on teams rather than individuals, Beyond Budgeting Association Ltd. URL: <https://bbbt.org/individual-vs-team-based-rewards/>
3. Hoffman, J., Rogelberg, S. (1998), A guide to team incentive systems, Team Performance Management, Vol. 4 No. 1, pp. 23-32. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/13527599810212096/full/html>
4. A. Ahlgren, I. Andersson, H. Skold (2007) Individual versus team based reward system, School of Business, Economics and Law, Goteborg, URL: <https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/4706/1/06-07-135.pdf>

THE GENESIS OF THE TERM "EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE"

Nowadays very important question efficient operation of businesses, which also affects the economy as a whole. It should be noted that the continuous development of enterprises and in general economic activity depends on the development of the country. Intelligent use of potential influence on the position of the state in the world and thus makes it possible to keep the desired level of competitiveness.

It is not a simple task for business participants, namely, not only to ensure the efficient operation of the enterprise and maintain it at the required level, but also to do everything possible to maximize its results.

In general, the notion of efficiency has always taken a prominent place in society and aroused great interest not only among the participants of economic activity, namely the heads of enterprises, but also the heads of the state itself. This category has a sufficient number of definitions and each scientist looks at it from different sides, and each of them considers this concept multifaceted and complex.

In many directories, the definition of "efficiency" is the ratio of results to costs. The word is from the Latin meaning or enforcement action, that effect is achieved results. It can be expressed in various aspects, such as material, monetary or social. The result that shows the work of the production itself, the cost of production, national income, gross output, as well as changes in profits and costs.

The first mention of the definition of efficiency as an economic category appeared in the 17th century. through the work of the founder of classical economics and founder Petti school Physiocrats Kene. By the time this term was used only for evaluating government actions and how they affect the economy as a whole. This category has not yet gained the popularity that exists today. For example, the famous scientist A. Smith then used only the concept of "productivity" as a result and did not consider "efficiency" as an independent category.

Later, in the 19th century in their understanding of the term began to use English economist D.Rikardo. It has since started to use more determination and consider it an economic category. He regarded this as a ratio of the results obtained to a certain cost. The idea was also endorsed by Italian economist Pareto.

In the twentieth century, great contribution to the concept of "efficiency" was made by the American figure G. Emerson; As for Marx, he regarded it as the ratio of trading profit and capital advanced, as a result of the use of production resources.

Analyzing the works of scientists, we can say that the economic category of "efficiency" was considered from different sides, so it is not possible to make a clear statement. But it is appropriate to determine the relationship between business results and production costs. With efficiency can determine not only the performance, the effect of various departments and activities, but also to determine how to develop, develop plans and strategies beyond.

РОЛЬ ПЕРЕОЦІНКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У АКТИВАХ І ДОХОДАХ ПІДПРИЄМСТВА

Коли ми розглядаємо будівлі і споруди, машини та обладнання, транспорт, виробничий і господарський інвентар, тобто матеріальні активи, що отримує і використовує підприємство в соціально-культурних та адміністративних функціях більше одного року, ми говоримо про основні засоби виробництва. Дані засоби підлягають амортизації, а отже, оцінюванню. Внаслідок тривалого терміну використання первісна оцінка поступово знецінюється. Як вихід підприємство періодично переоцінює об'єкт чи групу об'єктів основних засобів, коли різниця залишкової та справедливої вартостей являється досить значною на період балансу. [2]

Первинна оцінка включає вартість придбання основних засобів, в подальшому на представлену оцінку впливатимуть два фактори:

- у результаті експлуатації відбуватиметься поступове зниження вартості об'єкту основних засобів;
- внаслідок знецінювання грошової одиниці спостерігатиметься систематичне збільшення вартості.

Перший фактор являється результатом дії часу та способу експлуатації. Підприємство встановлює за кожним об'єктом одиницю з шести методів амортизації. Тобто дає реальне відображення втрати вартості через вибраний спосіб корисного використання об'єкту.

Другим фактором є переоцінка. Вона представляє собою суму відшкодувань, котру фірма очікує отримати за кожний об'єкт основних засобів у відповідності до зміни ринкової вартості представленого об'єкту.

Для переоцінки вводиться індекс співвідношення справедливої та залишкової вартості об'єкту переоцінки. Порогом суттєвості для проведення переоцінки або відображення зменшення корисності об'єктів виступає величина у розмірі 1 відсотку чистого прибутку/збитку підприємства, або відсоткове відхилення залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості. Оскільки справедлива вартість об'єкта основних засобів може коливатися, підприємство має право проводити оцінку та дооцінку одного й того ж самого об'єкту [1]. Отже, переоцінка відображатиметься у складі наступних даних:

- у складі додаткового капіталу зображатиметься дооцінка понад залишкову вартість;
- до складу доходів звітного періоду входить дооцінка у межах залишкової вартості початково уцінених об'єктів;
- у склад витрат поточного періоду вноситься уцінка нижче залишкової вартості;
- зменшення додаткового капіталу відбуватиметься при уцінці нижче залишкової вартості первісно дооцінених основних засобів.

Варто зазначити, що переоцінка основних засобів також має вплив на коливання рівня собівартості продукції, що тягне за собою зміни у обсягах споживання, а особливо коли мова йде про товари з еластичним попитом. Це в свою чергу може вплинути на зміну ринкової кон'юнктури.

Таким чином, можна прийти до висновку стосовно важливості переоцінки основних засобів, адже неправильна їхня оцінка призведе до порушення принципу обачності. Даний принцип являє собою передбачення щодо використання методів оцінки, котрі слугують для запобігання зниженню оцінки зобов'язань і витрат, а також для завищення оцінки активів і доходів підприємства.

НЕОБХІДНІСТЬ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ

Логістика являється провідною функцією сьогоденного підприємства та бізнесу в цілому, що займаються виготовленням масової продукції. Аутсорсинг логістичних функцій та бізнес-процесів проявляється в передаванні частково або в комплексі певних логістичних функцій чи складних логістичних бізнес-процесів усталеної організації – відповідному аутсорсеру. Аутсорсером виступає певна спеціалізована компанія, що в свою чергу є логістичним посередником. фінансових витрат та покращення якості випускаємої продукції.

Логістика аутсорсингу доволі гнучка і саме в цьому проявляються її переваги для бізнесу [1]. Компаніям-аутсорсерам можуть передаватися певні функції підприємства-замовника, а саме: інформаційна підтримка складу, постачання та збут, транспортування, складування, утилізація відходів, управління запасами, супроводження вантажів.

Підставами доцільності використання логістичного аутсорсингу для компанії-замовника в загальному випадку є: - недостатність певних знань та досвіду компанії в галузі логістики; - тісний зв'язок виробників і постачальників продукції з підприємствами транспортної галузі у всіх частинах ланцюга вартості; - можливість виробника відмовитися від непрофільних видів діяльності (логістика); - підвищення гнучкості, як стосовно розвитку власної організації, так і щодо її діяльності на ринках, та досягнення синергетичного ефекту; - використання більшої кількості переваг логістичного підходу до керування власною діяльністю без необхідності розвитку власних компетенцій у цій галузі; - зменшення загальних витрат, зміни структури витрат; - інтегрована логістична послуга високої якості, що надається компанією-аутсорсером; - покращення якості послуг для кінцевого споживача, що досить позитивно впливає на імідж компанії-замовника; - необхідність закріплення власних конкурентних позицій за рахунок підвищення якості обслуговування споживачів тощо. Логістичний аутсорсинг може бути повним або частковим, тобто аутсорсинг може бути перенесений на окремі сегменти логістичної операції – управління закупівлями підприємства, запасами підприємства, процедурами замовлення, пакуванням виготовленої продукції, транспортуванням, зберіганням або наданням інформаційної й комп'ютерної підтримки підприємству-замовнику. Перехід до передачі компанії частини логістичних завдань підрядній організації (аутсорсерам) необхідно здійснювати поступово, шляхом виконання певного ансамблю відповідних заходів. За умови прийняття рішення щодо передачі логістичних функцій до аутсорсингу необхідно здійснити прискіпливий вибір постачальника таких послуг. Вирішення поставленого завдання повинно базуватися на результатах аналізу відповідності аутсорсерів певним критеріям, визначеним підприємством. При масштабуванні бізнесу важливим є зворотній зв'язок з компанією-аутсорсером для того щоб відбувалося підлагодження під підприємство-замовник, тобто щоб в повному обсязі змінювати технологічні процеси для нових потреб замовника. При використанні логістичного аутсорсингу необхідно враховувати тріадну компоненту: регіон – компанія – логістичний оператор [2].

Згідно статистичним опитуванням ті компанії, які займаються аутсорсингом, набагато більше зацікавлені у збільшенні рентабельності підприємства, ніж власний персонал компанії. Справа в тому, що аутсорсингова компанія несе повну відповідальність за всі свої рішення та дії. Виходячи з цього можна зробити висновок що логістичний аутсорсинг є потужним потенціалом для розвитку компаній на ринку відповідного регіону та країни в цілому.

Перелік посилань:

1. Біловодська О.А., Латунова Д.А. Дослідження сутності логістичного аутсорсингу як чинника ефективного функціонування вітчизняних підприємств // Бізнес Інформ.– 2014.– №2. – С. 485–489
2. Письмак В.О. Аутсорсинг логістичних послуг як інструмент удосконалення міжнародних ланцюгів постачання [Електронний ресурс] / В.О. Письмак // Науковий вісник Ужгородського університету Серія «Економіка» – 2018. – № 1(51). – Режим доступу до журн. : <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/130086/125653>

ІНТЕГРОВАНЕ КОМПЕТЕНТІСНЕ КООРДИНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ДИСТРИБУЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Основним завданням роботи логістики та управлінням ланцюгами поставок є поширення найкращих європейських практик управління ланцюгами постачання, спрямоване на підвищення зацікавленості та компетентності українського бізнесу, впровадження європейських стандартів маркетингу та логістики [1]. І. Б. Олексів, Г. В. Михайляк досліджують низку маркетингових компетенцій сучасних освічених співробітників відділу маркетингу. Вони слушно описують на базі порівняльної оцінки терміни «компетенція» і «компетентність», комплекс таких маркетингових компетенцій, позначаючи їх для певних посад, таких як: керівник відділу маркетингу, начальник відділу збуту, маркетолог [2, с. 237-239]. Відповідно означених посад наводиться перелік маркетингових функцій та складових змісту знань, особливостей, вмінь та навичок, особистісних якостей, наводиться комплекс видів компетенцій співпрацівників відділу маркетингу. Слушно пропонуються релевантні дидактичні методи розширення компетенцій у площині відповідності критеріям оцінки функціональної діяльності креативних співпрацівників відділу маркетингу інноваційних підприємств [2, с. 239-240]. На наш погляд, виокремлені компетенції є вельми слушними та можуть у комплексі застосовуватися також на функціональних ділянках, пов'язаних із організацією логістичних дистрибуційних процесів на промислових підприємствах України [1].

Утримуючі у процесі становлення інноваційного підприємництва успішну конкурентну стратегію у взаємодії із 3PL-операторами, українська логістична компанія УВК сформувала добрі практики успішної співпраці з цільовим колом клієнтів, що презентують різноманітні галузі економіки. Означене сприяє досягненню конкурентних переваг під час маркетингового позиціонування асортименту послуг компанії УВК. Компанія при цьому пропонує індивідуальні логістичні рішення для багатьох галузей і сегментів ринків, серед яких: ринки споживчих товарів; агропродовольчий розподіл, високотехнологічна промисловість, телекомунікації, фармацевтика [3]. Серед спектру логістичних і транспортних послуг компанії УВК слід виокремити такі, як: загальнонаціональна доставка вантажів, що містить в собі інформаційно-логістичну систему адресної доставки і логістичного сервісу в режимі 24/48 годин; відповідальне зберігання та складські послуги (товарооборот і товарозберігання на основі концепції 3pl-складу і крос-докінгу терміналів). Також логістична компанія УВК надає своїм клієнтам, партнерам і стейкхолдерам комплексне сервісне забезпечення у площині митно-брокерських послуг та консалтингу. Значущою є ефективна організація міжнародного форвардингу, інтегроване ефективне координування транспортної логістики [3]. Таким чином, інтегроване компетентісне забезпечення координування логістичних дистрибуційних процесів в інноваційному підприємстві приводить до нарощування потоків маркетингових цінностей.

Перелік посилань:

1. Касян С. Я. Маркетингові інноваційні комунікаційні складові функціонування міжнародних логістичних систем / С. Я. Касян // Вісник Дніпровського унів-ту. Сер.: Світове господ. та міжн. економ. відносини. – 2018. – Том 26. – Випуск 10. – С. 28–40.
2. Олексів І. Б. Аналізування компетенцій працівників відділу маркетингу підприємства / І. Б. Олексів, Г. В. Михайляк // Вісник Націон. унів-ту «Львівська політехніка». Серія. Логістика. – 2012. – №749. – С. 237–241.
3. Офіційний сайт Логістичної компанії УВК Україна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uvk.ua>.

СУТТЄВИЙ КОНТРОЛЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ З БОКУ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки нашої країни. Галузь фармацевтики наразі є однією з найбільш прибуткових тож її економічна важливість для економіки України є безсумнівною. Крім того, дана галузь тісно пов'язана з такою важливою складовою як здоров'я населення тож будь-які економічні результати повинні досягатися без шкоди населенню. Так, зокрема, з цією метою статтею 21 Закону України «Про рекламу» [1] встановлені особливі вимоги щодо рекламування лікарських засобів, а саме - вимоги щодо інформації, яка має бути розміщена у будь-якій рекламі лікарського засобу, встановлена заборона реклами рецептурних лікарських засобів та інші.

Крім того, на фармацевтичні компанії розповсюджуються і загальні вимоги Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [2] - заборона на порівняльну рекламу та інші. Санкції за порушення даних вимог суттєві – максимальний штраф встановлюється у розмірі до п'яти відсотків доходу (виручки) за попередній рік. Враховуючи суттєві обсяги реалізації лікарських засобів даний штраф для фармацевтичних компанії може сягати суттєвих розмірів що створює додатковий тиск на такі компанії. Антимонопольний комітет (далі – «АМКУ») є регулятором у сфері захисту від недобросовісної конкуренції і фактично суттєво може вплинути на діяльність будь-якої фармацевтичної компанії. Зокрема, за останні роки були такі випадки:

- «Київський булочно-кондитерський комбінат» був оштрафований на понад 300 тисяч гривень за копіювання упаковки корпорації Roshen [3];

- Компанію «Серв'єУкраїна» було оштрафовано на 180 тисяч гривень за укладення угод з постачальниками, які своїми умовами наляють суттєві переваги «Серв'є Україна» на ринку [4].

З огляду на те, що саме АМКУ визначає, чи було наявне порушення антиконкурентного законодавства - можна стверджувати, що АМКУ може здійснювати реальний вплив на суб'єктів господарської діяльності. До показників конкурентоздатності товару у вигляді відповідності умовам ринку та конкретним вимогам споживачів додається ще і додатковий фактор – можливість реального просування товару на перенасиченому ринку лікарських засобів, яка багато в чому залежить від наявних рекламних потужностей компанії. Таким чином, при оцінюванні конкурентоздатності продукції у сфері фармацевтики важливо також враховувати, чи є реальні можливості вивести товар на ринок і у достатній мірі конкурувати з компаніями, які ведуть більш масштабну та агресивну рекламну політику.

Перелік посилань:

1. Закон України «Про рекламу» [Електронний ресурс] // Електронний портал «Законодавство України» – Режим доступу до ресурсу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

2. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [Електронний ресурс] // Електронний портал «Законодавство України» – Режим доступу до ресурсу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>

3. Стаття «АМКУ оштрафувал кондитерскую компанию за плагиат упаковки Roshen» [Електронний ресурс] / В.Й.Тиравський // – Режим доступу до ресурсу:

<https://ubr.ua/market/agricultural-market/amku-oshtrafoval-konditerskuju-kompaniju>

4. Стаття «Верховный суд окончательно подтвердил штраф АМКУ на 180 000 грн» [Електронний ресурс] // Електронний портал «Ліга Бізнес» – Режим доступу до ресурсу: <https://biz.liga.net/ekonomika/all/novosti/sud-podtverdil-krupnyy-shtraf-amku>

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ, ЇХ ВПЛИВ НА ВВП

Економічна ситуація України станом на 2019 рік майже не змінилася за останні декілька років. Основою такого «застою» цього є небажання держави допомагати малому та середньому бізнесу, в той час як в інших країнах уже давно існують пільги та фінансова підтримка, в наслідок чого їх ВВП є стабільно високим. Не беручи до уваги країни з офшорною системою ведення бізнесу.

Незважаючи на те, що в Україні сильними сторонами є легкість реєстрації підприємницької діяльності, висококваліфіковані трудові ресурси, успіх в усуненні бар'єрів у торгівлі, адаптація до стандартів ЄС, спрощена система оподаткування, вигідне географічне розташування країни [2], існують дуже серйозні перешкоди, такі як тіньова економіка, відсутність довгострокового державного фінансування, складність податкового адміністрування і на останок – високий рівень корупції.

Щоб краще зрозуміти основну проблему підходу нашої держави до відкриття бізнесу, порівняємо його з іншими країнами, які мають стабільну економіку. В Німеччині, наприклад, на малих підприємствах зайнято приблизно 70% населення [1], що забезпечують 57% їхнього ВВП, тобто ця сфера однозначно є фундаментом стабільної економіки. Натомість станом на 2019 рік розвиток підприємництва в Україні знаходиться на ранньому етапі: за даними Кабінету Міністрів, в Україні, незважаючи на те, що малими вважаються 90% всіх зареєстрованих приватних підприємств, їх питома вага у ВВП не перевищує 12-14 % [2]. Крім того, уряд Німеччини зацікавлений у розвитку малого бізнесу, а не в можливості заробити на ньому. Населення користується кредитними пільгами: беручи кредит на суму не більше 50 тис. євро, підприємець перші 2 роки не виплачує його взагалі, наступні 8 років платить згідно з пільговою ставкою у 5% і тільки після 11 року (тобто після можливості розвинути свій бізнес без перешкод) виплачує основну частину боргу. Натомість уряд України замість впровадження пільг на кредити для власників малого та середнього бізнесу, підвищують відсоткові ставки до 17-23% [1] чим відбиває бажання брати такі дорогі кредити, а отже і розвивати малий та середній бізнес в Україні.

Важливою проблемою малого та середнього бізнесу в Україні є і відсутність податкових пільг. Доцільним прикладом протилежної ситуації є «бонус першого року» в США, тобто оподаткування не повної частини прибутку першого року, а лише половини. До того ж у США в 7-ми штатах не платять місцевого податку взагалі, 2 штати не мають податку на заробітню платню (натомість мають фіксований 5-6% податок на дивіденди, що є вигіднішим для населення), ще в 7 штатах податок є плоским, інші ж мають прогресивний податок. Введення в Україні схожих фермерських пільг, наприклад, могло б значною мірою вплинути на нашу економіку у позитивний бік.

За 2018 рік 11 млрд. гривень були виведені через офшори [1], і це лише зафіксована частина. Так відбувається через небажання українців переплачувати і працювати за мінімальний прибуток, і ситуація може погіршитися, якщо держава не почне допомагати населенню.

Перелік посилань:

1. Значення підтримки малого бізнесу [Електронний ресурс] // Стаття «Розвиток бізнесу» – Режим доступу: <https://cyberlenka.ru/article/v/sravnenie-gosudarstvennoy-podderzhki-malogo-biznesa-v-razvityh-f/>
2. SME [Електронний ресурс] // Стаття «opportunities for development in the Southern region». – Режим доступу: <https://eba.com.ua/en/msb-mozhlyvosti-dlya-rozvytku-u-pivdennomu-regioni/>
3. Податки в США [Електронний ресурс] // Стаття «Часть 1». – Режим доступу: <https://habr.com/ru/post/144820/>

ЗАХОДИ ТА ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Економічний успіх роботи фірм у більшості випадків залежить від того, як забезпечується в них економічна безпека. Економічна безпека підприємства – це стан його захищеності від несприятливого впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, деструктивних причин, при яких досягається стійка реалізація основних комерційних інтересів і цілей статутної діяльності [2]. Економічна безпека забезпечується здійсненням заходів економічної безпеки, основною метою яких є максимізація безпеки і зведення до мінімуму можливих збитків:

- правова охорона комерційної таємниці організації та її інтересів;
- придбання необхідної інформації шляхом проведення маркетингових досліджень;
- виявлення зовнішніх і внутрішніх загроз, припинення економічної розвідки конкурентами, несанкціонованої або злочинної діяльності, здійснюваної співробітниками;
- охорона території організації і об'єктів, що знаходяться на ній;
- відшкодування матеріальної та моральної шкоди, якщо він був нанесений внаслідок незаконних дій підприємств і окремих осіб;
- контролювання діяльності системи безпеки, поліпшення її елементів[1];

В цілому, система економічної безпеки підприємства індивідуальна, і при її побудові треба враховувати не тільки зазначені вище завдання, а й сферу діяльності, умови конкурентоспроможності. Створення міцної системи економічної безпеки організації недосяжно без її відповідності ряду принципів, а саме: 1. Комплексність, або системність – система повинна забезпечити безпеку різних областей діяльності підприємства. 2. Пріоритет превентивних заходів – система безпеки зобов'язана на початкових етапах виявляти різні негативні фактори. 3. Постійність – система безпеки може бути безперервною за умови безвідмовної роботи її елементів. 4. Правомірність – всі дії, щодо забезпечення безпеки підприємства, повинні здійснюватися на основі діючих нормативних актів і не суперечити їм. 5. Плановість – суворе, логічне, послідовне виконання дій в системі, що робить систему організованою. 6. Адекватна вартість – витрати на систему не повинні перевищувати доходи від діяльності підприємства. 7. Взаємодія – усі елементи системи функціонують скоординовано, функція кожного елемента чітко визначена. 8. Компетентність – забезпеченням економічної безпеки повинні займатися фахівці з необхідним рівнем підготовки. Таким чином, економічна безпека є однією з головних складових управління підприємством, що працюють в інтересах його успішного функціонування [3]. Для побудови надійної системи економічної безпеки підприємства необхідні певні компетенції в цій галузі, постановка конкретних цілей, завдань і відповідність базовим принципам.

Перелік посилань:

1. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навч. посіб. / І. В. Кривов'язюк. – К. : ЦУЛ, 2013. – 456 с.
2. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: Учеб. пос. – М., 2009. С.58.
3. Лоренц А. Э. Проблема обеспечения экономической безопасности предприятия [Электронный ресурс]: «SCI-ARTICLE.RU» № 4 (декабрь) 2013. URL: http://sciarticle.ru/stat.php?i=problema_obespecheniya_ekonomicheskoy_bezopasnosti_predpriyatiya

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙ НА ЕФІРНООЛІЙНОМУ РИНКУ

Однією з особливостей діяльності харчової, фармацевтичної та парфумерної галузей є застосування ефірних олій, виробництво яких в Україні на сьогодні зосереджено в анексованому Криму. Це призвело до втрати основних постачальників сировини для цих галузей. У зв'язку з цим виникає потреба пошуку альтернативних джерел. Ними може стати виробництво еримотецієвої олії біотехнологічним методом, яка є аналогічною трояндовій олії.

Світовий обсяг ринку збуту ароматерапії за участю ефірної олії оцінюється в 8 млрд. дол. При середньорічному темпі зростання в 6-8%, до 2023 року обсяг цього ринку досягне 12,1 млрд. дол. Попит на ефірні олії зростає приблизно з такою ж швидкістю. Обсяги споживання цієї продукції з кожним роком збільшуються на 6,6-8,1%.[1]

Ефірна олія троянди є унікальним продуктом ефіроолійної галузі. Його вихід становить в середньому 0,025%, так що для отримання 1 кг олії необхідно зібрати вручну і переробити близько 4 тонн пелюсток. Ціна може досягати 5000\$ за кілограм олії. На формуванні собівартості і ринкової ціни на кінцевий продукт впливає ряд проблем: сильна залежність врожайності і якості ефірної олії від агроєкологічних умов; необхідність високого розвитку технічного забезпечення виробництва, велика кількість ручної праці та обмежена кількість сировини.

Біотехнологія трояндового ефірного масла, що відповідає міжнародним стандартам, до сих пір не розроблена. Наразі перспективними для впровадження у виробництво є аскоміцети роду *Eremothecium*, що продукують олію аналогічну трояндовій. На світовому ринку еримотецієва олія може бути успішно використана при виробництві харчових продуктів, напоїв, товарів особистого догляду, лікарських препаратів, при тому що прогнозується високий ріст в даних сегментах. Планований дохід в 2016 р. склав в розмірі 113 184,7 млн доларів США, а в 2020 р досягне 192 890 млн доларів США. Так, за кордоном впроваджені у виробництво способи одержання 4-декалактона з персиковим запахом (BASF), макроциклічних компонентів мускусу (Nippon Mining Co., Quest International), ваніліну (Evolva) та інших ароматизаторів. [2]

Таким чином, виробництво еримотецієвої олії є альтернативою традиційним методам виробництва. Проте, проблемою є те, що воно знаходиться на стадії розробки та досліджень. У промислових масштабах технологія не використовувалась. Перевагами даного методу може бути можливість високої механізації всіх процесів, відносно легке впровадження нових досягнень науки і техніки і, відповідно, інтенсифікація виробничих процесів, позасезонність, незалежність від умов зовнішнього середовища, забезпечення постійної зайнятості персоналу. Ці особливості становлять головні конкурентні переваги продукту, що розробляється, перед ефірними маслами, які отримуються з сировини рослинного походження

Перелік посилань:

1. Шпичка А.И., Семенова Е.Ф. Современное состояние и перспективы биотехнологий на основе эремотеция – продуцента рибофлавина и эфирного масла // Успехи современного естествознания. – 2013. – № 11. – С. 87-97
2. Шпичка А.И., Семенова Е.Ф. Маркетинговый анализ разработки биотехнологии эремотецевого масла как инновационной технологии современного эфирномасличного производства/Научное обозрение. Биологические науки. – 2016. – № 5 – С. 28-49
3. Поліщук В. Ю. Сучасні можливості отримання ефірної олії з ароматом троянди / В. Ю. Поліщук, О. М. Дуган // Наукові вісті НТУУ «КПІ» : науково-технічний журнал. – 2016. – № 3(107). – С. 69–77

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку [3]. Конкуренція являється основою ринкових відносин і має прямий вплив на виробників товарів і послуг. Винятком являються лише монопольні ринки на яких не діють закони конкуренції. В економічній літературі існує поняття «добросовісної конкуренції», що сприяє розвитку інноваційних процесів, функціонуванню ефективних підприємств, раціональному використанню ресурсів, запобігає монополізації ринків.

Однак, в сучасних умовах розвитку економічних відносин, досить розповсюдженими стають спроби учасників конкурентної боротьби вдаватися до недобросовісної конкуренції, що зумовлює необхідність втручання держави в означений процес. Основним органом, що виявляє прояви недобросовісної конкуренції, є Антимонопольний комітет України (АМКУ), метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції. Його діяльність регулюється Законами України «Про Антимонопольний комітет України» [1], «Про захист від недобросовісної конкуренції» [2], «Про захист економічної конкуренції» [3], «Паризькою конвенцією про охорону промислової власності» [4], іншими законодавчими актами, нормативними документами та постановами Верховної Ради України.

Результати діяльності АМКУ за 2017 та 2018 рр. виражаються в кількості припинених порушень щодо вчинення недобросовісної конкуренції, а саме 256 та 168 відповідно [2]. Загальний розмір штрафних санкцій у 2017 році становив 1 803,2 млн грн, з них близько 50,5 млн грн – за прояви недобросовісної конкуренції, у 2018 році загальний розмір штрафних санкцій дорівнював 277 млн грн, проте у звіті не деталізовано типи порушень. За інформацією АМКУ, розмір економічного ефекту внаслідок вживання заходів у 2018 році склав 3 999,7 млн грн порівняно з 2 561,0 млн грн у 2017 році [5].

Найпоширенішими проявами недобросовісної конкуренції у 2019 році виявилися: копіювання зовнішнього вигляду товару, найменування, фірмового знаку, упаковки та інших позначень, які можуть привести до змішування; поширення інформації, що вводить в оману; компрометація товарів конкурентів (порівняльна реклама).

Отже, забезпечення оптимального функціонування конкурентного середовища має бути першочерговим завданням державного регулювання, оскільки добросовісна конкуренція є механізмом захисту споживачів від неякісного товару за завищеною ціною і являється рушійною силою соціально-економічного розвитку України.

Перелік посилань:

1. Про Антимонопольний комітет України : закон України № 3659-XII від 26.11.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>
2. Про захист від недобросовісної конкуренції : закон України № 236/96-ВР від 07.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>
3. Про захист економічної конкуренції : закон України № 2210-III від 11.01.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
4. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 : міжнародний документ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123
5. Як працював Антимонопольний комітет України протягом останніх двох років. ADS Legal group. URL: <https://adslegal.com.ua/yak-pratsyuvav-antymonopolnyj-komitet-ukrayiny-protyagom-ostannih-dvoh-rokiv/>

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ПРИБУТКОВОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Ваговим сектором у виробничому комплексі України є хімічна промисловість. Адже від ефективності функціонування підприємств хімічної галузі залежить подальший розвиток економіки України. Це пояснюється тим, що хімічна промисловість забезпечує матеріалами та сировиною майже всі галузі національного господарства України [1, с. 145].

На даний момент, хімічна промисловість України знаходиться у кризовому становищі. Але, особливістю даної галузі є те, що деяким секторам хімічної промисловості притаманна стабілізація прибутку та покращення діяльності, а іншим – падіння виробництва та збитковість. Така неоднорідність розвитку хімічних підприємств обумовлює необхідність чіткого розуміння та вміння передбачати, в першу чергу, негативний вплив факторів на прибутковість, виходячи з цього, формувати стратегії підвищення ефективності функціонування підприємства.

Хімічна промисловість є експортноорієнтованою та імпортозалежною галуззю, тому прибутковість підприємства, в першу чергу, залежить від стану кон'юнктури ринку на світовому ринку [2, с. 4]. Також важливими факторами впливу на прибутковість є: конкурентоспроможність продукції, ціни на сировину та матеріали, обсяги інвестицій, собівартість продукції, рівень внутрішнього попиту, ефективність використання трудових ресурсів та політична ситуація в країні.

Вплив даних факторів призвів до значних проблем та дестабілізації функціонування і прибутковості діяльності підприємств хімічної промисловості. Найголовнішою проблемою галузі є високі ціни на сировину та матеріали (особливо на природний газ), що стало основною причиною від'ємного зовнішньоторговельного сальдо, значного скорочення працівників, подальше збільшення енергозалежності (частка газу у виробничій собівартості становить 80 %). Також слабкими сторонами є низький технічний рівень виробництва, слабкість товарної диверсифікації, закриття інвестиційних програм, недостатній обсяг інвестиційних коштів, значне зменшення кількості малих та середніх підприємств. Усі ці проблеми призводять до того, що підприємства мають змогу задовільнити внутрішній попит на хімічну продукцію лише на 30-40 % або знаходяться на грані банкрутства.

Таким чином, вирішення існуючих проблем щодо прибутковості діяльності підприємств в хімічній промисловості може бути здійснене за рахунок певних заходів, а саме: перебудови структури випуску продукції (наращення експорту продукції), введення переважно малотоннажного виробництва, підвищення якості товару за рахунок модернізації виробництва та введення міжнародних систем якості, пошук альтернативних джерел сировини та перехід до енергозберігаючих технологій, введення державою програм імпортозаміщення.

Перелік посилань:

1. Сак С. І. Економічні проблеми та перспективи хімічної промисловості України / С. І. Сак // зб. наук. пр. «Е-КОНОМІКА». – Х.: НТУ «ХПІ». – 2017. – № 1(1). – С. 145-149.
2. Виклики та перспективи розвитку хімічних виробництв у регіонах України: наукове видання / С. О. Ішук, Л. Й. Созанський, Л. П. Коваль, О. В. Ляховська; НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». – Львів, 2018. – 91 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Діяльність комунальних підприємств як окремий специфічний напрям підприємницької активності представляє собою важливу складову національного господарства, об'єднуючи у собі велику кількість підприємств, що забезпечують надання послуг соціального, інфраструктурного та комерційного характеру на місцевих рівнях. Більш того, дослідження даних організаційно-правових форм підприємництва є вкрай актуальним, враховуючи сучасні тенденції до соціалізації та екологізації економік, в контексті законодавчої детермінованості напрямків діяльності даного виду підприємств. Однак наявність складних та комплексних проблем планомірного розвитку економіки на фоні загальної ослабленості та повної неконкурентоспроможності вітчизняного комунального сектору, сприяє актуалізації питання дослідження базових проблем, як першопричин наявного кризового стану підприємств комунальної сфери. Однак, ключовою проблемою даного виду підприємств є неспроможність забезпечення ними необхідного рівня прибутковості, що веде за собою неможливість виконання законодавчо визначеної функції даної структури, а саме соціальної направленості послуг (прибуток слугує індикатором якості їх реалізації) та забезпечення мобілізації доходів бюджетів місцевого рівня. На нашу думку, основними причинами неможливості підвищення прибутковості вітчизняних комунальних підприємств є:

- зношеність та як наслідок технологічна відсталість основних фондів, що виступає обмежувачим фактором формування конкурентоспроможної номенклатури продукції;

- констативний характер нормативно-правового забезпечення, відсутність прогресивних норм стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств;

- низька залученість об'єктів муніципальної власності в господарський оборот відсутність гарантій майнових і немайнових прав на об'єкти муніципальної власності [1, с. 116];

- об'єктивна слабкість управлінського апарату, що виявляється у відповідному рівні кваліфікації менеджменту вищої ієрархічної ланки та обмеженості управлінських функцій, що в подальшому призводить до стану некерованості бізнес-процесів;

- наявність історичних анахронізмів організаційної структури та бюрократизація системи обліку, що обмежують гнучкість управлінського апарату підприємства та нівелюють існуючі можливості оптимізації його ключових процесів;

- неадаптованість комунальних підприємств до функціонування на конкурентних засадах вільного ринку, що унеможливорює можливість культивування та ефективного використання власних конкурентних переваг.

Виходячи з вищевикладеного можна стверджувати, що питання вирішення описаних проблем розвитку комунальної сфери ґрунтується на необхідності забезпечення злагодженої роботи як органів державного управління усіх рівнів у напрямку удосконалення нормативно-правової бази та розробки системи мотивування розвитку таких суб'єктів, так і з боку, локального рівня управління комунальними підприємствами, що має ґрунтуватися на оптимізації організаційної структури, модернізації методологічного апарату планування та контролю на підприємствах, інтенсифікації маркетингових зусиль, провадження енергоощадливої та безвідходної політики управління витратами підприємства.

Перелік посилань:

1. Ямщикова, И. В. Теоретические основы управления муниципальной собственностью / И. В. Ямщикова, Е. Ю. Боброва. // Известия вузов. Инвестиции. Строительство. Недвижимость. – 2016. – №2. – С. 112–119.

MANAGEMENT OF TECHNICAL DEVELOPMENT OF BRICK ENTERPRISES

Now, the ceramic brick is one of the main building materials used in construction in Ukraine. The advantage of using ceramic bricks for construction is the high durability, fire resistance, water resistance, durability, comfort, increased thermal and sound insulation, architectural expressiveness of buildings. The process making brick involves the preparation of a clay mixture, molding, drying, and firing. Strength of the brick is divided into the following brands: 75, 100, 125, 150, 200, 250, 300 [1]. Analyzing brick enterprises in Ukraine, it was determined that enterprises can be divided by capacity into groups: small up to 5 million bricks per year; middle up to 30 million bricks a year; big from 30 and more than 60 million bricks a year.

The vast majority of brick production in Ukraine, which is more than 60% of the total production, accounted for small businesses located in small towns and villages. Important economically viable factors for the operation of such enterprises are the possession of significant reserves of sand, clay and other construction materials, provision of water, fuel and energy resources, proximity and convenient location to consumers. The production of these enterprises is designed to meet the needs of the main production and population of local territories. These enterprises help to create additional jobs and provide employment, prevent migration of able-bodied population, increase profitability and ensure industrial development, welfare and prosperity of Ukrainian regions.

Analyzing the activities of small brick enterprises, it was found that the planned design capacity uses only 50-60% of its production capacity. The main reasons are outdated and worn-out equipment, a decrease in quality raw materials and a shortage of fuel and energy resources, as well as the lack of financing and innovative modernization of enterprises [2]. The model of management of production activity of brick enterprises includes the analysis of determination of the real state of fixed means of the enterprise, dynamics of change of their technical level and an estimation of efficiency of management of technical development [3].

Proposed measures for managing the production activity of brick enterprises include: analysis of production activity of the enterprise; analysis of the real state of fixed means of the enterprise; diagnostics of financial and economic indicators of activity; choice of strategy of positioning of brick enterprises depending on the factors influencing their production activity; strategy development and analysis of production activity management; economic and mathematical modeling of the efficiency of the use of fixed assets and labor resources; implementation of the enterprise strategy; assessment of the level of strategic management of the production activity of the enterprise.

In the production of bricks, the main areas are technology improvement, product quality improvement, cost reduction, energy and resource conservation, environmental friendliness [4].

The proposed measures for managing the production activity of brick enterprises based on the formation of competitive advantages of using innovative equipment and energy-saving technologies will increase their competitiveness, increase the volume and improve the consumer properties of manufactured products.

References

1. Marshak M. Prospects for ceramic brick production / M. Marshak // Ukrainian building materials. – 2005. – № 7–8. – P. 10–12.
2. 2. Tendencies of development of small construction enterprises: 13th international scientific-practical conference of young scientists, graduate students and students "Perspectives of development of construction technologies - Dnipro, NTU" Dniprovsk Polytechnic ". 2019. – P. 145-148. <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/154113>.
3. Shevchuk N.A. Analysis and management of production activity of the enterprise / Shevchuk N.A., Suhorada P.G. // Modern problems of economy and entrepreneurship. Collection of scientific works. - Kyiv: Polytechnic Publishing House, 2014.- №14. – C. 293-299.
4. Economy of the enterprise. Book 2. [Textbook for university students]; P.V. Krush, K.V. Shelekhov. - K. : State Enterprise "Priorities", 2014. - P. 624.

RESERVES OF INCREASE OF EFFICIENCY OF PRODUCTION ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

In a market economy, businesses must constantly improve the efficiency of their operations. Competition is both an opportunity and a threat, so timely activities at the enterprise can increase profits, or vice versa, suffer losses. It is exactly that drives the expansion of production and lowers the price of production to the level that corresponds to production costs. It is possible to improve the efficiency of production activity in the conditions of economic transformation by improving and activating innovation-technical, financial and organizational, economic mechanism at the level of enterprises, corporations, ministries [1].

By identifying the main directions of increasing the efficiency of business activity in the conditions of market transformations, enterprises should identify reserves that depend on the available potential and opportunities for its expansion. In this regard, enterprise reserves are divided into promising and current ones [2].

Prospective reserves are related to the conversion of factors that do not cope in the current period. Current reserves are related to manageable factors. They can be divided into two parts: internal reserves and the experience of competitors' competitors. Internal reserves are identified on the basis of the generalization of the experience of this particular enterprise, and the experience of analogues is determined by comparative analysis.

It is established that the optimization development of enterprises in market conditions, first of all, is determined by its principle of production efficiency. The principle of efficiency or economic principle - minimum cost maximum result - can be given in various forms. It is possible to measure and determine the degree to which this principle is being implemented through performance, profitability and profitability [3].

Thus, increasing the efficiency of the enterprise business activity can be carried out in different directions, the implementation of which depends on the identified reserves. All identified areas of increasing the efficiency of business activity of the company can be divided into four groups:

- rational use of fixed assets of the enterprise, increase of output of the unit of fixed assets, increase of financial return and better use of machines and equipment;
- efficient use of resources, reduction of material consumption of products, reduction of consumption of materials, fuel, energy per unit of production;
- carrying out effective commercial and financial activity by the enterprise;
- increase of labor productivity, saving of working time.

References:

1. The economy of the enterprise. Book 2. [Textbook for university students]; for the total. ed. P.V. Krush, K.V. Shelekhov. - K.: State Enterprise "Priorities", 2014. - P. 624.
2. How to Increase Production Efficiency – Part 1 [Online Resource] - Access Mode:<https://www.workwisellc.com/blog/how-to-increase-production-efficiency-part-1/>.
3. Tkachenko T.P. Directions of optimization of investment activity of enterprises / Tkachenko T.P., Shevchuk N.A., Goncharuk I.V. // Agrosvit.- 2018 - № 7 April. - P. 45-48.

ОРІЄНТАЦІЯ НА ІНТЕЛЕКТ ТА ЗНАННЯ МОЛОДІ - НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ

До найбільш нагальних державних і регіональних програм сьогодні належать такі, як: формування та розвиток економічної самостійності молоді, розвиток її підприємницької ініціативи. Саме юнацтво є головним носієм інтелектуального та фізичного потенціалу свого народу. Молодь має великі здібності до праці, технічної творчості, продуктивної діяльності у всіх сферах життя. Вона має велику професійну й соціальну перспективу, спроможна швидше за інші соціальні групи засвоїти нові знання та опанувати професії. Проте дієвих підприємців серед молоді на сьогодні, за дослідженням «Цінності української молоді», лише приблизно 5%, а 38% тільки прагнуть займатися власною справою. У цьому їм заважають різні обставини: недостатній рівень знань, складні економічні та політичні умови тощо.

Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки нашої країни, тому що зростання підприємництва у всьому світі становить одне з найважливіших завдань державної політики, а орієнтація на інтелектуальні знання молоді є необхідною умовою та можливістю конкурувати на технологічному ринку. Інновації, новітні ідеї та сучасні технології набувають ключової ролі в збільшенні доходів підприємств і країни в цілому.

Передумовами молодіжного підприємництва в Україні є наявність успішного закордонного досвіду щодо його формування та підтримки, розвиток партнерських відносин між підприємствами та ВНЗ, готовність підприємств брати активну участь у підтримці стартапів. Необхідно зазначити, що кількість останніх в Україні постійно зростає. Причиною цього є активний розвиток інформаційно – технологічного сектору та ІТ кластерів. Національна ІТ- індустрія щорічно зростає на 20%. На практиці це означає створення приблизно 20 тисяч робочих місць щороку. Необхідно додати, що сьогодні провідні компанії з США та Європи виступають основними замовниками послуг з розроблення, тестування та підтримки програмного забезпечення в Україні. Це спричиняє зацікавлення молоді сучасними технологіями, адже такий напрям підприємництва є найбільш прийнятним за відсутності великого обсягу стартового капіталу та не потребує великих інвестицій.

Проведене дослідження показало, що основним типом підприємництва, який має попит серед молоді, є виконання робіт на замовлення іноземних чи українських компаній. Лише 8% молодих підприємців готові розробляти власні програмні продукти та просувати їх на ринку. Така різниця пов'язана в першу чергу з низькою підтримкою держави молодіжного підприємництва. До чинників, що стримують розвиток партнерських відносин суб'єктів в Україні, відносяться інституційні, економічні, соціокультурні, освітні бар'єри. Подолання цього фактору можливе завдяки тісній співпраці між компаніями та ВНЗ, оскільки дає змогу забезпечити ефективніше навчання студентів, практичний рівень підготовки та зростання якості сучасної освіти загалом.

Перелік посилань:

1. Романовська Оксана. Молодіжне підприємництво – реалії та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://platforma-msb.org/molodizhne-pidpryyemnytstvo-realiyi-ta-perspektyvy/>

2. Щербата Т.С. Розвиток молодіжного підприємництва у сфері інформаційних технологій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mo.lp.edu.ua/images/PDF/Zbirnyk_tez_2018.pdf

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ «КАЙДЗЕН» НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Використання концепції «кайдзен», розробленої японською компанією Тойота, може стати для підприємства поштовхом у кризовій ситуації. З досвіду відомих компаній «Nissan», «Canon», «Honda» і звісно «Toyota», відомо, що саме ця стратегія забезпечує зниження рівня нерациональних витрат і водночас підвищення гнучкості, продуктивності і якості виробничо-економічних систем. Її адаптація до вітчизняних підприємств дозволить забезпечити їх подальший успішний розвиток [1].

Кайдзен – концепція, що передбачає постійні поліпшення усіх сфер діяльності організацій або її окремих підрозділів, використовуючи внутрішні можливості, без залучення значних інвестицій за її межами. Основою управління кайдзен є підтримка, яка включає дії, спрямовані на створення загальних організаційних, технологічних та операційних стандартів і їх підтримку завдяки навчанню співробітників, а також вдосконалення (за рахунок заходів щодо покращення наявних стандартів). Найважчим є залучення працівників і зміна методів управління, корпоративної культури і що найважливіше – способу мислення [1].

Прикладом покращення ефективності функціонування компанії завдяки впровадженню концепції кайдзен є українська компанія «ТІС». У 2014 році, під час періоду економічної кризи, витрати на сировину та операційні витрати зростали, а обсяги продажів – падали. Запровадивши систему кайдзен, компанія ТІС почала зменшувати операційні витрати, боротись з втратами на виробництві та змогла утримати частину ринку, пропонуючи споживачам продукцію високої якості за оптимальною ціною. Враховуючи те, що шлях трансформації почався з нуля в 2015 р. і до використання концепції співробітники виробництва не знали нічого про філософію кайдзен та її інструменти, компанії все-таки вдалося досягти успіху. Тільки за півтора року підприємство скоротило собівартість продукції без зниження якості на 18%, складські запаси – на 60%, брак продукції – на 21%. Їм вдалося оптимізувати ручні операції на 26%, скоротити час переналадок на 31%. Завдяки новій стратегії їм вдалося стабілізувати ситуацію і вивести компанію на високий рівень [2].

Отож, запровадження системи кайдзен дозволяє покращити виробництво, без значних витрат капіталу, раціоналізувати витрати, підвищити продуктивність праці, що є способом забезпечення довгострокового конкурентного потенціалу на майбутнє. Використання нових методів управління та корпоративної культури в українських компаніях дозволить створити підприємство майбутнього, що може конкурувати на світовому ринку. Саме налагодження виробництва та підвищення продуктивності праці можна досягти з використанням системи кайдзен.

Перелік посилань:

1. Філософія «кайдзен» на українських підприємствах [Текст] / А. Волошин // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2974>
2. TIS здатність створювати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tisprofile.com/> – Назва з титул. екрана.

СЕКЦІЯ 2: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

ЦИФРОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ АДМІНІСТРУВАННІ ТА ВЗАЄМОДІЯ ІЗ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

Інформаційні технології та сервіси, як окремі елементи освітнього інноваційного простору (e-mail; messenger, Microsoft Team та ін.) не є самодостатнім та вичерпним інструментарієм у досягненні стратегічних маркетингових цілей університету. Водночас, на наш погляд, створення освітньої інформаційної системи не є обов'язково інструментарієм з досягнення стратегічної мети. При цьому значущим є формування низки вимог до створення інформаційної системи університету, як інструменту досягнення стратегії закладу вищої освіти. Доцільно розвивати методичні засади запровадження електронної learning-системи Microsoft, кадрової системи дистанційного обігу. Економічно і функціонально доцільним є системне застосування дистанційних технологій навчання, зокрема хмарних сервісів. У цьому контексті слушним є аналізування добрих практик у сфері вищої освіти і науки Польщі, зокрема, Варшавського, Жешувського і Ягеллонського університетів [1].

Така стратегічна інформаційна система інноваційного університету має будуватися на засадах дотримання і розвитку внутрішньоуніверситетської (корпоративної) культури в етичній площині системних, інноваційних освітніх і наукових цінностей. Такі цінності охоплюють спектр комунікаційної взаємодії підрозділів, співпрацівників, стейкхолдерів, що спрямована на всеохоплюючий (холістичний) розвиток студентоцентричності, креативності, полілінгвістичності та інноваційності. Рівноправний, вільний і професійний обмін інформаційними потоками в означеній системі університету базується на засадах академічної доброчесності, концепціях маркетингу цінностей та соціально-етичного маркетингу. Це органічно вписується у глобальні тренди розвитку сучасної освіти, коли значно підвищується стратегічна і тактична діджиталізація комплексу компонент навчального процесу і наукових досліджень [1]. Детермінанти розповсюдження таких цифрових інформаційних стратегій відображаються в університетському адмініструванні та маркетинговому позиціонуванні у міжнародному освітньо-науковому середовищі.

Доцільним є виявлення характерних особливостей поведінки споживача електронних освітніх ресурсів, що може бути здійснено завдяки проведенню комплексу маркетингових і соціологічних досліджень ринків освітніх послуг. Ці дослідження, здебільшого, ґрунтуються на опитуваннях, які можна зробити за допомогою Microsoft Forms. Тобто, релевантний й інтерактивний інструментарій, дійсно, сприяє підвищенню якості вищої освіти під час спільного діалогу з основними учасниками освітнього процесу. Протягом останніх років в емпіричному маркетингу, маркетингу відносин слушним є подібний постійний діалог із споживачами, стейкхолдерами, громадськістю і владою на усіх етапах створення (інноваційний цикл товару), використання (життєвий цикл товару) продукції та її утилізації (логістика рециклінгу).

Перелік посилань:

1. Kasian Serhii. International Marketing Information Quality Management: The Virtual University, Electronic Circulation of Documents IT System / Serhii Kasian, Piotr Potera : Proceedings 4th International Scientific Conference "Problems of Information Economy Formation in Ukraine". Section 2. Information and Communication Technologies in the Management of Social and Economic Processes. – (Lviv, October 17-18, 2019). / Ivan Franko Lviv National University, Faculty of Economics, Department of Information in Management. – Lviv : Ivan Franko Lviv National University, 2019. – P. 188-191 (380 p.).

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНИХ ІТ-ПРОЕКТІВ

Проведений аналіз процесів впровадження інноваційних ІТ-проектів в Україні дозволив відокремити основні проблеми їх недостатнього планування і управління, а саме:

- *недостатнє планування і управління.* Одним із ключових факторів успіху ІТ-проектів, на думку авторів, виступає застосування комплекс засобів, що розроблений на підставі правил і методів проектного планування і управління та підсилений ІТ-інструментами проектного менеджменту. Важливою частиною планування є призначення потрібних людей на правильні позиції;

- *недостатня комунікація.* Для якісної комунікації вирішальне значення мають реальні звіти про стан чого, тісні контакти зі спонсорами та бізнес-користувачами, а також залучення таких зовнішніх груп, як постачальники обладнання. Прості дії, такі як: складання порядків денних, написання звітів, розробка напрямків роботи та інформаційна e-mail розсилка – набувають важливе значення;

- *неефективне залучення керівництва компанії до проекту.* Участь акціонерів компанії в ключових оперативних робочих сесіях має вирішальне значення для визначення пріоритетів. Саме початок проекту є ідеальним часом для проведення першої наради з акціонерами бізнесу, але взаємодія не має на це закінчуватися. Залучення керівництва повинно визначатися специфічними статусами заходів з відстеження стану проекту, на яких приймаються ключові рішення;

- *занадто швидкі темпи реалізації проекту.* Досить часто ІТ-проекти зазнають невдачі, тому що вони реалізуються в поспіху. Реалізація ІТ-проектів вимагає прискорення розробки і реалізації системи для того, щоб бути першими на ринку з новим, розробленим на інформаційних технологіях, продуктом, сервісом або технології;

- *надто великий обсяг внутрішніх проектів.* Великий проект, як правило, краще управляється, якщо його розбити на ряд дрібніших, більш керованих проектів.

Потрібно розробляти різні способи доставки ключових повідомлень керівництву, особливо звітів про виконання. Постійне використання однакових способів подачі інформації може бути ефективно і відповідно матиме більш чітку основу для успіху усієї компанії.

Перелік посилань:

1. Buh 24 [Електронний ресурс] : [Веб-сайт] – Режим доступу: <https://www.buh24.com.ua/printsipi-ta-instrumenti-keruvannya-proektami-iniciyuvannya-proektu/>
2. Studfiles [Електронний ресурс] : [Веб-сайт] – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/2398182/>
3. Sgv UA [Електронний ресурс] : [Веб-сайт] – Режим доступу: <https://sgv.in.ua/off-lifaq/25-suchasni-metodi-upravlinnya-proektami>
4. Culture Partnership [Електронний ресурс] : [Веб-сайт] – Режим доступу: <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/nurzshinska-6-steps>
5. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. – Київ: 2007. – 293 с.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF LEASING ACTIVITY IN UKRAINE

There is a need for constant updating of basic production facilities in order to enhance the competitiveness of products and the enterprise in the conditions of scientific and technological progress and increased competition in the market of goods and services. As a result of it, there is a problem of insufficient financial resources to bring new technologies into production.

Leasing is a very attractive and affordable way for businesses to expand their production. Financial leasing is a financial lending tool whereby an entity leases property for production for a long-term period with the option of repurchase under the agreement.

Analysis of the current state of the leasing market in Ukraine is showing that it is slowly recovering after a dramatic decline in the number of leasing agreements by 42% in 2015 year. Over the last 3 years, we can observe a positive trend in the development of the leasing market. According to the data that was made on June 30, 2019, the number of contracts in force increased by 7%, if to compare to the previous year data, and the volume of all contracts reached UAH 26940.6 million.[2] To this date, Ukrainian enterprises are poorly equipped with an updated material and technical base, which leads to a decrease in their competitive position in the world market. An outdated material base generates demand in the market for leasing services; however, the leasing companies' resources are insufficient to fully meet the demand of lessees.

The current state of the Ukrainian economy is not attractive to investors. The branches of the national economy have a large production potential, but the lack of the required amount of resources and correspondingly high level of technologies and technology impedes the steadily high development in various spheres of Ukrainian activity.

First of all, financial leasing opens great opportunities for small and medium-sized businesses in Ukraine, which are near 55% of the country's GDP. It is easier for a start-up business to lease than to obtain a loan. Leasing is also advantageous in that the lessee receives a pre-existing set of services along with the object he has purchased.

The main uses of financial leasing are vehicles, agricultural machinery and processing, computer and medical equipment. The largest lessees on June 30, 2019 were the transport and agricultural industries. Their value of existing contracts amounted to UAH 6.7 billion and UAH 6.0 billion, respectively[2].

The main factors limiting the development of leasing activities are:

- lack of knowledge of companies about the usage of financial leasing to expand their production or to provide services effectively;
- imperfect legislative and tax base for leasing and corruption;
- insufficient provision of leasing companies with domestic and foreign capital.

Interventions from both the state and the lessors' side are required in order to improve the leasing market in Ukraine. The government, for its part, can make the necessary changes to the legislation, namely in the area of taxation and provision of state preferential programs, and to implement an effective stabilization policy. In order to raise public awareness, lessors, in their turn, need to be more transparent to lessees and authorities and actively inform about the prospects of financial leasing in Ukraine.

Therefore, further development of financial leasing in Ukraine will allow modernization of fixed assets of the enterprise by improving the quality of production and increase competitiveness of the world market.

References:

- 1.Ukrainian lessor association(2019). Statistics. Retrieved November 8, 2019, from: <http://uul.com.ua/category/statystyka/>
- 2.National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets(2019). Retrieved November 7, 2019, from: <https://www.nfp.gov.ua/>

ОЦІНКА РОЛІ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Туризм – це одна з прогресуючих галузей світового господарства, за динамічного зростання якої активізується інвестиційна діяльність та прискорюється обіг грошових коштів. Туризм поєднує економічні, соціальні та культурні аспекти, взаємодіючи з іншими галузями економіки при цьому займає провідне місце в соціально-економічному житті різних країн світу та народів.

Дані отримані з прес-релізу Світової ради з подорожей та туризму (WTTC) свідчать, що у 2017 році прямий та непрямий внесок туризму у світову економіку становив близько 10,4% ВВП, що створило приблизно 8,3 трильйони доларів, а також 7 мільйонів нових робочих місць – 20% від усіх вакансій у світі.

В той час за підсумками 2017 року частка туристичної галузі в Україні становила 1,5% ВВП, що у 10 разів менше за світові показники. За даними Державної служби статистики України, у 2017 році нашу державу відвідало 14,6 мільйонів іноземців. В загальному від туризму та суміжних із ним галузей український бюджет у 2017 році отримав 39,6 млрд грн, а інвестиції до туристичного сектору становили 7,9 млрд грн.

Прибуток України зумовлений туристичним сектором становить 0,2% доходів від цієї галузі у всіх країнах Європи. Лідерами в залежності від доходів є Іспанія та Франція. За даними світового атласу даних на 2017 рік частка цього сектору в економіці Іспанії складала понад 14,5% ВВП, високі показники зумовлені інвестиціями до туристичної галузі країни з боку ЄС та власними зусилля. В 2012 році в Україні частка прямого внеску туризму до ВВП складала 2,2% [1]. Наразі це на 0,7% більше ніж у 2017 році. Негативні тенденції розвитку туристичної галузі у 2014-2016 роках пояснюються позбавленням України третини її національного туристично-рекреаційного потенціалу внаслідок анексії півострова Крим Російською Федерацією та початку АТО на сході України [2].

Дані свідчать, що туризм - є одним з небагатьох секторів економіки у світі, який активно розвивається, стимулює економічний прогрес та створює робочі місця. Туристичний потенціал України не реалізовано повною мірою, щоб вирішити цю проблему треба почати зі змін в економічних та законодавчих сферах. Перш за все, навчитися ефективно та раціонально використовувати природні ресурси, збільшити фінансування інфраструктури з новими видами послуг та реконструювати історико-культурні пам'ятки. Якісно надавати туристичні послуги, за зразком європейського сервісу, залучаючи висококваліфікований персонал. Важливим фактором є поліпшення якості і безпеки існуючих транспортних зв'язків, адже якість доріг та безпека названі у 2015 році несприятливими факторами розвитку внутрішнього туризму в Україні.

Отже, за допомогою консолідації зусиль для розвитку туризму, Україну можна зробити привабливою для різних споживачів даного сектору. Оскільки спостерігається прогнозований та поступовий зріст частки туристичної галузі у ВВП провідних країн світу, ми мотивовані залучити якомога більше економічних ресурсів та інвестицій для розвитку даного сектору та поповнення державного бюджету, таким чином стимулюючи економічний прогрес.

Перелік посилань:

1.Travel and Tourism Economic impact 2013 World [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/world2013_1.pdf.

2.Тенденції розвитку туристичної галузі України в умовах політико-економічної нестабільності (Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції) / Ю.В. Мігущенко // Львів: МАУП - 2016 - Ч.1.- 360 с.- С.125-130.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розгляд даного питання є надзвичайно актуальним на сьогодні. Це зумовлено тим, що за роки незалежності України пережила дві революції, які сильно дестабілізували економіку нашої країни та збільшили загальний державний борг у декілька разів.

Державний борг – це всі боргові зобов'язання держави перед кредиторами, у якості яких можуть виступати юридичні та фізичні особи, іноземні держави та різні міжнародні організації (МВФ). Станом на 30.09.2019 державний борг України становив 1,997 трлн грн [1]. Для порівняння можна сказати, що на кінець 2014 року цей показник був майже удвічі менший – 1,1 трлн грн. До складу державного боргу входять зовнішні та внутрішні грошові зобов'язання. Варто зазначити, що державний зовнішній борг включають до валового зовнішнього боргу – це масштабнішої структури. Економічна політика України націлена на поступову виплату грошових позик. За прогностичними розрахунками на повне погашення державного боргу потрібно не менше 7 років. Існує обернена залежність між виплатою зовнішніх та внутрішніх грошових зобов'язань та їх часткою в сукупному державному боргу. Тобто на 2019 рік обсяг платежів з обслуговування боргу прогнозується в сумі 145,2 млрд грн, з яких 61% – платежі за державним внутрішнім боргом, а 39% – зовнішнім [2].

Слід також розглянути відношення між ВВП як одного з основних показників національної економіки та динаміки сукупного держборгу, дані з приводу яких наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. ВВП та державний борг України за 2009-2018 рр. (у млрд грн) [1]

Рік	2009	2011	2012	2014	2016	2017	2018
Держборг	316	473	515	1100	1929	2141	2168
ВВП	913	1316	1408	1566	2383	2982	3558
Держборг/ВВП	34,7 %	35,9 %	36,6 %	70,2 %	81,0 %	71,8 %	60,9 %

Як ми бачимо, незважаючи на кризові ситуації, валовий внутрішній продукт зростає, але частка державного боргу в ньому в 2014 р. збільшилась удвічі, що значно обмежує виробничий потенціал України.

До речі, цікавим є той факт, що динаміка державного боргу в доларах значно відрізняється в порівнянні з гривнею. Якщо в 2012 р. він становив 64,5 млрд дол., то станом на 30.09.2019 – 82,9 млрд дол. А в 2014 р. взагалі спостерігалось скорочення у 5 % [1]. На такі дані безперечно вплинула різка зміна в курсі валют.

Аби повніше розглянути вагомість державного боргу в економіці країни, розглянемо цей показник в провідних країнах світу. Наприклад в США зовнішній борг становить 98 % від ВВП держави, тому варто пам'ятати і про важливість правильної зовнішньої політики [3].

Отже, дослідження такої теми як державний борг є надзвичайно актуальним та потрібним у наш час. Хоч тільки високопосадовці мають вплив на регулювання політики стосовно виплати грошових зобов'язань країни, населення може і мусить вивчати та контролювати їх дії. Погашення держборгу залишається одним із основних завдань національної економіки на найближчі роки, тому варто більше уваги приділяти цьому комплексному процесу.

Перелік посилань:

1. Державний борг України [Електронний ресурс] // Мінфін. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>
2. Ярова П. О. Програма управління державним боргом на 2019 рік [Електронний ресурс] / П. О. Ярова // Наказ Міністерства фінансів України 17 січня 2019 року № 26 – Режим доступу до ресурсу: https://mof.gov.ua/storage/files/programma_udb_2019nakaz.pdf
3. Gross External Debt Position [Електронний ресурс] // Department of the Treasury. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://ticdata.treasury.gov/Publish/debta2016q1.html>

ВПЛИВ ОЛІГОПОЛІЇ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки країни, адже для господарської системи нашої держави є характерним великий вплив олігархічних структур. Вони з'явилися ще в минулому столітті й активно поширюються в наш час.

Внаслідок кризи в економіці 1990-х років відбулося масштабне матеріальне розшарування суспільства. Нові підприємці швидко збагачувалися, набувши впливу, проникли до політики, або просунули своїх людей, щоб на законодавчому рівні сприяти своєму бізнесу[1].

Чиновники високого рангу об'єднуються, вступають в змову для досягнення своїх інтересів. Такі спілки є однією з головних перешкод до модернізації країни. Вони отримують контроль над політикою й економікою, а потім, задля збереження свого бізнесу, блокують доступ до іноземних інвесторів та не дають можливості розвиватись іншим. Через це підприємцям-початківцям дуже важко вийти на ринок. Вони також придушують технологічний прогрес країни.

Головними аспектами олігархічної політики є:

–максимізація активів – як відомо, активи – це ресурси, контрольовані підприємством. Вони дають змогу розпоряджатись його економікою та отримувати прибуток. Тому головна задача олігархів – це максимізувати їх, щоб збагатитись і отримати контроль над державою. Роблять вони це безпосередньо через втручання в політику і передачу за заниженими цінами державних активів у власність приватному сектору;

–відсутність конкуренції – як відомо, конкуренція є природним стимулом до покращення устаткування і технологій. Ринок вимагає від підприємців боротися за лідерство, постійно покращуючи при цьому свої засоби виробництва. Але для олігархів це не є вигідним, тому вони придушують малі підприємства, що намагаються вийти на ринок;

–захоплення мас-медіа – вони також контролюють ЗМІ, щоб "зомбувати" людей, впливати на їх розум; встановлюють свої правила гри та контролюють ринок;

–відсутність середнього прошарку населення – в Україні дуже великий розрив між статками олігархів та звичайним населенням, тобто є ті, які отримують мінімальну заробітну плату, та олігархи. І для других це кращий результат: у них немає ніякої конкуренції. Адже перші не будуть спроможні відкрити навіть якесь маленьке підприємство. Вони просто перетворюються на робочу силу для олігархів;

–непотизм – надання родичам або знайомим посад незалежно від їхніх професійних здібностей. Різновид фаворитизму. Інша назва — кумівство, тобто «потування по службі своїм друзям або родичам на шкоду справі» [2].

На нашу думку, існування такої системи лише питання часу. Народ не буде довго терпіти й з часом почне боротися (прикладом тому є Революція гідності).

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна простежити пряму залежність між зростанням олігополії та занепадом розвитку підприємств.

Перелік посилань:

1. Становлення олігархічної системи [Електронний ресурс] // Минуле та теперішнє – Режим доступу до ресурсу: https://mtt.in.ua/ist-ukr_1991-2010_stanovlennya-oligarhichnoyi-systemy/.

2. Політологічний енциклопедичний словник [уклад.: Л. М. Герасіна та ін.]. За ред. М. П. Трєбіна. – Х . :Право, 2015. – 452 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА НАПРЯМКІВ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Сучасні реалії розвитку економічної системи свідчать про здійснення глибинних перетворень завданнях та функціях підприємництва. Для теперішньої економічної системи характерним стає орієнтація на людські ресурси. Цей орієнтир лежить в основі розвитку такого поняття як «соціальна держава», і саме на основі дослідження даного поняття здійснюється пошук шляхів вирішення соціальних проблем. У зв'язку з цим спостерігається виокремлення підприємництва соціальної направленості, що у науковій літературі подекуди згадується як «четвертий сектор економіки». Широкого розповсюдження набувають поняття соціальної відповідальності бізнесу та соціального підприємництва. Дані поняття набули розвитку приблизно в 60-х роках ХХ століття, у 80-х роках відбувається їх поширення в контексті досліджень економічного розвитку провідних країн світу[3]. Рушійною платформою для цього явища у Європі став кооперативний рух, у США - так звана венчурна філантропія: вклади у соціальні підприємства на пільгових умовах користування залученими коштами[1]. В обох випадках соціальне підприємництво позиціонується як діяльність, що має три орієнтири: соціальний, ринковий та інноваційний.

До головних ознак соціального підприємництва відносять: місія направлена на створення соціального блага; безперервний процес пошуку нових шляхів для подолання обраної соціальної проблеми; високий ступінь відповідальності перед клієнтами; головне мірило успіху підприємства - корисність, яку надає для суспільства суб'єкт господарювання[3].

Для української економічної практики характерним є створення таких структур, діяльність яких спрямована на отримання прибутку, а не на його розподіл [2]. На сьогоднішній день в Україні створюються окремі підприємства, які, головним чином, надають робочі місця для соціально-незахищених верств населення, залучаючи їх до створення різноманітної продукції або надання послуг. Також набувають поширення окремі комерційні організації, які весь свій чистий прибуток спрямовують на благодійну діяльність (допомога бідним, створення лікарень, будинків для сиріт тощо). Застосування такого підходу для вирішення соціальних проблем здатне зменшити навантаження державного апарату, та дати йому змогу акцентувати увагу на вирішення економічних проблем держави, її розвитку відповідно концепції сталого розвитку тощо. Отож, основою подальшого розвитку соціального підприємництва в Україні є розробка відповідної нормативно-правової бази та всебічна підтримка соціально-спрямованих підприємств.

Перелік посилань:

1. Березяк І. І. Зарубіжний досвід та вітчизняні реалії становлення соціального підприємництва / І. І. Березяк // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць / ред. кол. : І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 31–36.
2. Кіреєва О.Б. Соціальне підприємництво як інструмент соціальної політики [Електронний ресурс] / О. Б. Кіреєва // Актуальні проблеми державного управління та місцевого самоврядування: зб. наук. пр. – Д. : ДРІДУ НАДУ. – 2010. – Вип. 3 (6). – Режим доступу: [http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11kobdsp.pdf](http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11kobdsp.pdf)
3. Сотула О. В. Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки / О. В. Сотула. // Ефективна економіка. - 2013. - № 4. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_4_72.

ТІНЬОВІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ

Ця тема є актуальною, адже тіньова економіка є в усіх країнах, незалежно від їх розвитку та рівня. Розуміння структури тіньової економіки, її причин існування та впливу на суспільство, дозволить створити стратегії боротьби проти тіньового ринка.

Тіньова економіка — це діяльність, яка розвивається поза державним контролем, вона не відображається в офіційній статистиці. «Тіньові» підприємства не сплачують податків, збільшуючи власні прибутки, впливаючи таким чином на бюджет і економіку держави в цілому.

Виділяють три сфери тіньової економіки:

1. Неофіційна економіка – легальне виробництво товарів і послуг, діяльність якого приховано від податків і контролю.

2. Фіктивна економіка – це незаконна діяльність, пов'язана з прихованим розподілом доходів. 3. Підпільна економіка – усі заборонені законом види економічної діяльності.

В першу чергу, такі операції призводять до зменшення податкових надходжень від доходу, впливаючи таким чином на економічну спроможність держави. Через це держава менше витрачає на інфраструктуру та соціальні послуги для своїх громадян.

Причинами виникнення тіньової економіки в Україні є:

1) Тіньова економіка в слабких країнах забезпечує альтернативно отримувати доходи для населення, громадяни влаштовуються на роботу не офіційно та приховують свої реальні доходи.

2) Корупція в органах державної влади та місцевого самоврядування

3) Не здатність держави надавати сприятливі умови для функціонування підприємств

Вимірювання тіньової економіки важливе, оскільки:

1) Знаючи масштаби тіньової економіки, держава може скласти план щодо її подолання.

2) Через те, що тіньова економіка не рівномірно розподіляється по Україні, вимірювання дає змогу оцінювати, які райони найбільше потребують негайного розв'язання проблеми.

3) Розуміння кількості тіньової економіки допомагає виявити можливі методи для виведення бізнесу з тіні.

Шляхами детінізації економіки в Україні можуть бути:

- стимулювання людей «виходити з тіні», оскільки відкрита робота має більше переваг;
- не допускати, щоб легальні підприємства займалися тіньовими операціями;
- ведення більш жорстких методів боротьби з тіньовою економікою;
- підвищення оплати праці;
- поширити більше безготівкових рахунків для виявлення кількості витрачених коштів, які перевищують доходи;
- покращення умов для ведення бізнесу.

Тінізація економіки — одна з головних та найбільш відчутних проблем світу, яка поширилась майже на всі сектори економіки України. Отже, за допомогою впровадження шляхів детінізації економіки, ми можемо поліпшити соціально-економічні становища в Україні та скоротити його масштаби. А головне розуміння сфер економіки та їх аналіз дасть змогу правильно розуміти та розв'язувати головні проблеми, зменшувати кількість підприємств та громадян, які знаходяться «в тіні».

Перелік посилань:

1. Суть і рівень тінізації економіки, її вплив на грошовий ринок [Електронний ресурс] / Н. В. Холод. – Режим доступу до ресурсу : https://revolution.allbest.ru/economy/00949648_0.html.

СТАН ПРОМИСЛОВОСТІ НА НЕПІДКОНТРОЛЬНІЙ ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЧЧИНИ

Промисловий потенціал Донецької області до 2014 забезпечував 20% українського промислового виробництва. Після початку війни на Сході України, вже у вересні 2014 року, його обсяги в області впали на 59,5% порівняно з 2013 роком[1]. В окремих районах Донецької області (далі – ОРДО) залишилось 45% її промислового потенціалу. Основними галузями промисловості Донеччини є електроенергетика, металургія, видобуток вугілля, машинобудування та хімія. Що ж коїться з цими галузями в ОРДО?

Переломною точкою є початок весни 2017 року, коли РНБО України видала наказ про економічну блокаду ОРДЛО. У наслідок цього були розірвані прямі торгові зв'язки з Україною і на підприємствах керівниками «ДНР» було введено зовнішнє управління (проведена «націоналізація»).

Майже вся *електроенергія* в області видобувається на ТЕС. Наразів ОРДО знаходяться 2 великі ТЕС – Старобешівська та Зуївська, щоби були «націоналізовані». На Старобешівській ТЕС працюють 4-5 з 9 енергоблоків, на Зуївській – 2 з 4. Ці ТЕС працюють на півсили і не спроможні видобувати електроенергію для постачання за межі регіону [2].

Донецький, Юзівський та Єнакіївський металургійні заводи, які були найбільшими заводами *чорної металургії*, – всі станом на 2019 рік є закритими [3], бо Росія перестала постачати сировину, немає імпортерів, обладнання виходить з ладу і заводи стали нерентабельними.

Флагман *хімічної промисловості* Стирол зупинив видобуток аміаку ще у 2014 році, і хоч після «націоналізації» видобуток намагалися запустити, цього не вдалось зробити, а в 2019 році робота заводу була зупинена зовсім [4].

Що стосується *вугільної промисловості*, то в ОРДЛО залишилося близько половини українського вугілля, а Україна перетворилася з його експортера в імпортера. В ОРДО залишилися 55 із 77 шахт Донецької області. Із них станом на 2018 рік «рентабельними» (працюючими) є 20. Головні проблеми – висока собівартість вугілля і відсутність ринку збуту, через що шахти зачиняються і видобувають лише 10–20% від довоєнного видобутку [5].

Гіганти *машинобудування* залишилися на підконтрольній території, проте значна частина заводів залишилася в ОРДО. Деякі вивезли своє обладнання і перенесли виробництво: NORD – в Китай, Sogeti Group – в інші області України. З багатьох заводів обладнання вивезли до Росії. Невеликим попитом користується продукція підприємств, які займаються усуненням нескладних пошкоджень військової техніки, а Ясинуватський машинобудівний завод, що постачає вугільні комбайни до Росії, значно знизив обсяги виробництва [6].

Отже, промисловість ОРДО знаходиться у майже передсмертному стані. Розрив торгового зв'язку через блокаду, бажання не розвивати промисловість, а заробляти призвели до того, що майже всі найбільші заводи закрилися, обладнання здане на металобрухт або вивезене до Росії. Знаменним є 2019 рік, в який закрилися багато великих підприємств і який спонукає до дій, аби не вбити колись великий промисловий кластер України.

Перелік посилань:

1. Заводы стоят [Електронний ресурс] / Ю. Хандожко // Forbes – 2014. – Режим доступу до статті: <http://bit.ly/ForbesDonbas>
2. Донбасс – Зона отчуждения [Електронний ресурс] / О. Герасімова // Delo.ua – 2019. – Режим доступу до статті: <http://bit.ly/DeloUADonbas>
3. Устализображать успех [Електронний ресурс] / Є. Крушилін // ФАКТЫ – 2019. – Режим доступу до статті: <http://bit.ly/FaktyDonbas>
4. В «ДНР» признали, что завод «Стирол» продолжает простаивать [Електронний ресурс] // Новости Донбасса – 2019. – Режим доступу до статті: <http://bit.ly/DnUaDonbas>
5. Из 94 шахт, доставшихся боевикам, работает только 25 [Електронний ресурс] / Д. Донський // Радіо Свобода – 2018. – Режим доступу до статті: <http://bit.ly/RSDonbas>
6. Чим ОРДЛО торгує без України [Електронний ресурс] / А. Заїка, П. Білян // Деловая Столица – 2017. – Режим доступу до статті: <http://bit.ly/DSDonbas>

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ

Інвестиційний клімат – це комплекс об'єктивних економічних, соціальних, політичних та правових умов для реалізації інвестиційного процесу на всіх рівнях управління та засадах ефективності для підвищення інвестиційної привабливості економічної системи, процесів та явищ економічного життя, які можуть відбуватися як у межах окремого регіону, промисловості та/або підприємства, так і країни в цілому [1, 2].

В контексті сьогодення, коли світовими тенденціями є глобалізація та інтеграція, інвестиційний клімат – це один з найголовніших компонентів, що визначають місце країни на світовій арені та перспективи її майбутнього розвитку.

Інвестиції є незамінним компонентом економічного зростання. Тому для держави необхідно створити привабливий інвестиційний клімат [3]. Україна є перспективним регіоном для залучення інвестицій, але існують бар'єри для створення позитивного інвестиційного клімату, такі як падіння попиту на український експорт, погіршення політичної ситуації, військові конфлікти та економічна невизначеність. Більш того, дуже мало інвестицій спрямовується на розвиток галузей, в основному вони спрямовані у вже розвинені сфери. Таким чином, Україна стикається з відсутністю припливу капіталу в сферах, які можуть бути джерелом економічного зростання [4]. Ядро цього протиріччя має бути усунене. На сьогоднішній день уряди країн світу, і Україна не виняток, наголошують на зв'язку між покращенням інвестиційного клімату та економічним зростанням. Таким чином, тема інвестиційного клімату в Україні є актуальною в сьогоднішній реальності, коли кожна країна бореться за економічний прогрес.

Уряд намагається реформувати українську економіку і здійснити структурні зміни. Державні органи працюють над створенням нового позитивного іміджу України. Тож вітаються як вітчизняні, так і іноземні інвестори. Реформи та інші зміни, втілені українським урядом, вважаються позитивною рушійною силою для того, щоб зробити регіон більш привабливим для припливу капіталу.

Отже, для України актуальними є такі дії та зміни: покращення ефективності діяльності агенцій із заохочення інвестицій; розвиток підприємницької культури за допомогою бізнес-освіти та сприяння розвитку позитивного іміджу підприємництва; проведення бізнес-форумів з обміну досвідом з іноземними представниками; інвестиційне планування з урахуванням особливостей секторів економіки та регіональних особливостей; розробка цільових кампаній для сприяння інвестиціям: Україна повинна мати можливість продавати найбільш конкурентоспроможні аспекти своєї економіки - з найбільш динамічних секторів, зі зростаючих регіонів; створення єдиних загальнодержавних критеріїв для оцінки інвестиційного клімату задля кращого розуміння, що саме і як варто змінювати.

Перелік посилань:

1. Warrick Smith, Mary Hallward-Driemeier Understanding the Investment Climate // Finance & Development // — March 2005.
2. WorldBankProspectsforForeignDirectInvestmentandtheStrategiesofTransnationalCorporations, — 2005-2008.
3. R. Harrod On the theory of economic dynamics / New conclusions of economic theory and their application to economic policy / – 1959.
4. StateStatisticsServiceofUkraine – [Електронний ресурс]— 2018, – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/en/operativ/menu/menu_e/ioz.htm

METHODS OF IMPROVING THE STRUCTURE OF UKRAINIAN EXPORT

Foreign economic activity occupies an important place in the economy of Ukraine. Our country is an importer of products and services as well as an exporter. Exports is a driving force for economic growth for many countries, including China, Japan and South Korea. But it is important to note that structure of export also plays a big role and it is not currently effective in Ukraine.

The countries, mentioned above, supply high value-added goods and services, while Ukraine has a predominantly low-tech semi-finished commodity specialization. Ukrainian exports are developing mainly in the following sectors: agricultural (36.8), metallurgical (22.7), machine-building (8.9), chemical (3.5) (data for the first quarter of 2019) (StatestatisticsserviceofUkraine, 2019). This export option has benefits only in the short term, because in the long term such a foreign economic strategy will lead to stagnation in technology development and a reduction in scarce resources.

We need to change the structure of exports. National products must meet the requirements of the world market in the following parameters: high quality, acceptable price, safety and high manufacturability of goods to be competitive in the global market. Only after the implementation of these characteristics in the Ukrainian product, it will be possible to integrate successfully Ukraine into the global trade space. I would like to present some ways to change our export structure for the better.

Firstly, Ukraine needs to invest more in international marketing. It is well known that there is a lot of competition in the market space of the progressive countries, because the citizens of these countries have a relatively high per capita income, which allows them to maintain high purchasing power. It is difficult for a new seller to succeed in such a market, because the consumer is loyal to the products of firms that have entered this market before. We need to develop a clear positioning strategy, and we should promote the country of origin, Ukraine, not the individual product. At the moment, foreigners know little about our country. They heard about Ukraine through stories in the news about the revolution of 2014 and military actions in eastern Ukraine. Therefore, now our task is to form a clear positive image of Ukraine and to ensure the recognition of national goods.

Secondly, a negative factor that affects the structure of Ukrainian exports is that there is a relatively small number of processing enterprises in Ukraine according to the scale of production of raw materials. This means that enterprises calculate only their production capacity on the Ukrainian market, without taking into account the possibility of expanding to the international level. Raw material producers, from the outset, expect to sell their products through foreign channels. So we need to create new refineries or scale up old ones. As a result, we will be able to produce more products with high added value and high degree of processing of goods, which in turn will positively affect the quality of Ukrainian exports.

Thirdly, we need to increase the level of technical equipment of enterprises. After all, it will affect positively the quality of the final product and the direct cost of producing the goods.

To sum up, Ukraine is a country with great opportunities. We have the potential in the development of such high-tech industries: mechanical and radio engineering, shipbuilding, aviation, rocket-space. We need to change the image of the country from a supplier of raw materials and semi-finished products to one that has a leading edge in the export of high technology commodities.

References :

1. StatestatisticsserviceofUkraine. (2019). CommodityPatternofForeignTradeofUkraine, January–August 2019. Retrieved October 27, 2019, from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt0319_u.htm

ПЕРСПЕКТИВИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ПРИ ПЕРЕХОДІ ДО НЕГАТИВНИХ ВІДСОТКОВИХ СТАВОК

Щоб прискорити економічний ріст багато центральних банків знизили відсоткові ставки до нуля, коли сталась глобальна економічна криза. Минуло десять років, але відсоткові ставки й надалі залишаються низькими в багатьох країнах світу. Не дивлячись на те, що світова економіка відновлюється, майбутні економічні спади неможливо оминати. Історично так склалось, що жорсткі рецесії потребували зниження ставок на 3-5 відсоткових пункти, тому якщо станеться криза, то небагато країн будуть мати таку можливість в грошово-кредитній політиці.[1]

Перехід до негативних ставок трактується як логічне продовження політики зниження відсоткових ставок у відповідності з каноном кейнсіанської економічної політики, спрямованої на стимулювання інвестиційного попиту.

Проте можливий й негативний вплив на обсяг заощаджень домашніх господарств та на очікування підприємців при переході ставок в мінусову зону. У першому випадку скорочення заощаджень буде підштовхувати вверх ставки на ринку запозичень, а в другому – підприємці цілком можуть трактувати такі неординарні дії як відчай уряду в умовах неможливості знайти інший спосіб регулювання та скоротити інвестиційний попит через падіння очікуваної ефективності інвестицій. Обидва викладені фактори протидіють початковому задуму політики. Крім того негативні ставки як будь-який інший новий феномен приносять в господарське життя елемент наростання невизначеності. Все це формує необхідність наукового осмислення нового економічного феномену.

У безготівковому світі немає нижньої межі відсоткових ставок. Центральний банк може знизити облікову ставку, скажімо, з 2 відсотків до мінус 4 відсотків, щоб протистояти серйозній рецесії. Без готівки вкладникам доведеться платити негативну процентну ставку, щоб тримати свої гроші в банку, що робить споживання та інвестиції більш привабливими. Цей захід підштовхне кредитування, підвищить попит й простимулює економіку. Однак, коли доступні готівкові гроші, значно знизити рівень ставок на негативну територію стає неможливим. Готівкові гроші мають таку ж купівельну спроможність, як і банківські депозити, але з нульовим номінальним відсотком. Більш того, готівку можна отримати в необмеженій кількості в обмін на банківські гроші. Тому, замість того, щоб платити негативні відсотки, можна просто тримати готівку під нульовий відсоток. Готівкові гроші - це безкоштовна опція з нульовою процентною ставкою, яка діє як обмежувач для зниження процентних ставок. З цієї причини центральні банки вдаються до нетрадиційних заходів грошово-кредитної політики. У зоні євро, Швейцарії, Данії, Швеції та інших країнах процентні ставки стали трохи нижче нуля, що стало можливим, тому що зберігання готівки в великих кількостях незручно і дорого (наприклад, плата за зберігання та страхування). Ці заходи грошово-кредитної політики допомогли збільшити попит, але вони не можуть повністю заповнити втрачений простір для маневру політики, коли процентні ставки дуже низькі. Дослідження впливу негативних ставок на економіку демонструють, з одного боку, усунення загрози дефляції, а з іншого- наростання нестійкості в банківському секторі, тому говорити про високу ефективність даного інструменту є передчасним. Проте, з високою ймовірністю центральні банки продовжать його застосування в поєднанні із заходами щодо забезпеченню стійкості банківського сектора.

Перелік посилань

1. <https://blogs.imf.org/2019/02/05/cashing-in-how-to-make-negative-interest-rates-work/?cid=sm-com-TW&hootPostID=8d47521db90c0e500f0ce83ecfe12b26>
2. William Bonner, Addison Wiggin "Financial Reckoning Day. Surviving the Soft Depression of the 21st Century" \ 2003 by William Bonner

ВТОРИЧНОЕ СЫРЬЕ КАК ИСТОЧНИК ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ДОХОДА И ИНВЕСТИЦИЙ

Европейские принципы обращения с отходами заложили основу разработки Национальной стратегии обращения с отходами в Украине до 2030 года [1], в ней определяются приоритеты развития сферы вторичного использования материалов, энергии и ресурсов, других компонентов отходов. Это связано с тем, что показатели переработки отходов и использования вторичного сырья становятся очень важным индикатором инвестиционной, туристической и деловой привлекательности.

Согласно Стратегии, к 2030 году планируется построить 5 000 центров раздельного сбора ТБО, 250 центров повторного использования, около 800 перерабатывающих заводов и 20 предприятий по переработке отходов. Для реализации Стратегии разрабатывается Национальный план обращения с отходами. Такие планы повлекут за собой существенные затраты, которые в последствии могут негативно повлиять на экономику Украины, если не рассматривать их потенциальную экономическую выгоду наряду с экологической и социальной. Первое, на что следует обратить внимание – это количество и потенциальная ценность извлекаемых материалов из ТБО. В Украине было произведено около 12 мил. тон бытовых и подобных отходов в 2018 году [2]. Анализ морфологии бытовых отходов в Украине, проведенный в 2018 году, показывает следующее содержание потенциального вторичного сырья (табл. 1) [3].

Таблица 1 – Потенциальное содержание вторичного сырья в ТБО в Украине, 2018 год

Бумага и картон, %	Бумага и Картон, т	Пластик, %	Пластик, т	Стекло, %	Стекло, т	Метал, %	Метал, т	Прочие, %	Прочие, т
13.3	1,576,981	10.5	1,244,985	11.4	1,351,720	1.6	189,715	63.2	7,493,667

Анализ европейских данных о рынке вторичного сырья [4] и металлов [5] дает возможность посчитать его потенциальную ценность на 2018 год для Украины (табл. 2).

Таблица 2 – Потенциальная выручка от продажи вторичного сырья в 2018 году

Бумага и картон, тыс. евро	Пластик, тыс. евро	Стекло, тыс. евро	Метал, тыс. евро	Всего на 2018 г., тыс. евро
216.046	536.588	72.993	19.350	845.012

* Заложено, что цена на металл из ТБО на рынке составляет 40% от цены на бирже. Предполагаем, что ТБО содержит только черные металлы.

Таким образом можем предположить, что в 2018 году в Украине было захоронено вторичного сырья на сумму более 800 миллионов евро, которое могло стать источником дополнительного дохода для предприятий, занимавшихся переработкой, и поступлений в бюджет в виде налогов и пенсионных начислений. Учитывая тот факт, что вторичное сырье открывает дорогу для инвестиций в сфере переработки ТБО для производства новой продукции, можно утверждать, что выполнение поставленных экологических целей есть также экономически выгодным. Кроме того, такие инвестиции есть источником создания новых рабочих мест, поступлений в бюджеты разных уровней Украины, активизации роста сопутствующих отраслей и обеспечения устойчивого развития страны в долгосрочной перспективе.

Список источников:

- 1 Sustainable Development Goals: Ukraine (2017), Ministry of Economic development and Trade of Ukraine. URL: https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/poland/files/Sustainable_Development_Goals_Ukraine.pdf
- 2 Данные Государственного комитета статистики Украины, 2018. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 3 N. Pavliuk (2018). The comparative analysis of Municipal Solid Waste management in eight cities of Ukraine. URL: https://www.researchgate.net/publication/332233040_THE_COMPARATIVE_ANALYSIS_OF_MUNICIPAL_SOLID_WASTE_MANAGEMENT_IN_THE_EIGHT_CITIES_OF_UKRAINE
- 4 Eurostat, 2018. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/waste/prices-for-recyclates>
- 5 LME, 2018. URL: <https://www.lme.com/en-GB/Metals/Ferrous/Steel-Scrap#tabIndex=0>

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Малий та середній бізнес є одним з основних секторів економіки у провідних країнах світу. Незважаючи на те, що мільйони кажуть про важливість розвитку малого і середнього підприємництва, його стан на сьогодні залишається незадовільним в нашій країні.

Бізнес-середовище в Україні вважається несприятливим для повноцінного розвитку підприємництва. За даними рейтингу "Ведення бізнесу" Україна в 2010 році посіла 145 місце з 183 країн, а в 2017 році – 142 [4].

Але держава намагається підтримувати розвиток малого і середнього бізнесу в Україні: була створена Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва, а також низка регіональних установ. Для створення родючого ґрунту для росту малих і середніх підприємств, будуть впроваджені деякі реформи в різних сферах економіки у ближчий час.

Вже були прийняті закони про регулювання підприємницької діяльності: "Про державну реєстрацію юридичних осіб-підприємців"; "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності"; "Про ліцензування певних видів господарської діяльності"; "Про основні засади державного контролю у сфері господарської діяльності".

Після підписання "Угоди про створення зони вільної торгівлі в Україні" була створена стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в країні.

Основні напрями розвитку, що передбачає ця стратегія [1]:

1. Поліпшення інформаційного сектору; правильний процес збору даних; забезпечення актуальності та справедливості статистичних даних.
2. Відкриття доступу до державного фінансування малим та середнім підприємствам.
3. Спрощення системи податкового адміністрування.
4. Популяризація підприємництва; підвищення рівня інформованості населення у сфері економіки та бізнесу; залучення людей до підприємництва та навчання.

Як можна зрозуміти, ця стратегія охоплює всі сфери життя. Реалізувати її можна шляхом скооперованої праці, виконання кожного пункту з плану заходів, залучення всіх можливих ресурсів.

Становлення малого і середнього бізнесу в країні – процес складний і довготривалий. Зараз в Україні намагаються створити сприятливий бізнес-клімат для розвитку підприємництва, що в подальшому відіграватиме важливу роль в економічному потенціалі держави.

Перелік посилань:

1. Постанова Кабінету Міністрів України "Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-realizaciyi-strategiyi-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva-v-ukrayini-na-period-do-2020-roku>
2. Максименко Н.Д. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні/Н.Д.Максименко // Вісник НТУ «ХПІ». - 2013 №6(980), - 128-131 с.
3. Варналій З.С. Державна регуляторна політика у сфері малого підприємництва // З.С. Варналій, І.С. Кузнєцова. – К.: 2009. – 76-81 с.
4. Л. С. Безугла. Державна підтримка малого та середнього бізнесу за допомогою організаційно - маркетингових заходів/Л.С. Безугла [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3479>

INFORMATION ECONOMY IN THE CONTEXT OF ENTERPRISES' ECONOMIC DEVELOPMENT: SUMMARY AND SPECIFICITY

At the present stage of development of the Ukrainian economy, domestic enterprises are in an ambiguous position regarding the choice of their further development strategy because of the active and rapid activation of the processes of informatization, digitization and innovation. Such processes are not single occurrence, they are a sign of a new era of development of society and economy - information.

At the global level the existence of the concepts of information society and information economy for more than half a century is axiomatic. Almost all authors involved in the study of these issues declare the ambiguity of their interpretation. There is no unity both in the subject of study, the formulation of its essence, and in the separation of their specific characteristics and principles.

We announce the dependence of the information economy on the level of formation of the information society as partial to the general one. Therefore, as we have claimed before, the existence of an information economy outside the information society is impossible from our point of view. In addition, we believe that the terms "socialization of the society" and "economization of the economy" are nowadays more broadly defined than the terms "information society" and "information economy". The latter, in addition to the computer-digital component, include many other spheres of human existence that are in symbiosis and take society and economy to a whole new level. We see such areas as, for example, the social sphere, the environmental sphere, the innovation and intellectual sphere, and so on.

Not excluding the importance of such scientific approaches by different authors to the definition of information economy as: "science exploring economic activity using information technology" or as "knowledge-based economy", or as "knowledge economy", etc., we affirm that in today's context, industrial relations are necessarily and unquestionably aimed at the production of a particular material product or service on the basis of value theory, based on the use of innovation and systematic knowledge. So we can determine the information economy as a balanced system of socio-economic relations, which through optimally use of information, innovation, intellectual and creative resources provide tangible product or service with the aim of creating preconditions increase the quality of life through: a) improving human welfare and social justice; b) enhancing environmental, economic and social security.

Information economy, in our view, is a specific, inherent in only her system properties and characteristics:

- a) objectivity;
- b) systematicity;
- c) self-development;
- d) adaptability;
- e) the dominance of the creative and intellectual component;
- e) digitization;
- g) environmental friendliness, etc.

Thus, the approaches proposed above to determine the nature and specific characteristics of the information economy are intended to facilitate further study of this category.

БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ – НОВА МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Малий і середній бізнес (МСБ) в Україні приносить 55% валового внутрішнього продукту в економіку країни, при цьому якщо виділити тільки малий бізнес, то це лише 16% ВВП [1]. Навіть незважаючи на те, що в Україні вдвічі більше підприємств, ніж в Європі, їх продуктивність у 10 разів нижче. Тому саме проблема фінансування та розвитку МСБ в Україні є одним з основних чинників нестабільного розвитку української економіки. Наша держава тільки сьогодні головним пріоритетом визначила боротьбу з неспроможністю українських банків ефективно управляти ризиками під час кредитування МСБ, високими відсотковими ставками кредитування та недостатнім рівнем знань підприємців - тобто з основними факторами-бар'єрами діяльності МСБ.

Блокчейн-технології, які за останнє десятиріччя швидко почали розвиватися, можуть стати своєрідним «замінником» банків. Такі цифрові ринки дозволяють учасникам-користувачам не тільки зберігати гроші, важливі документи, але і здійснювати спільні інвестиції у спільну інфраструктуру, проводити необхідні фінансові операції і навіть укладати угоди. Це інтернет-платформи, а отже і гроші для здійснення всіх операцій використовуються нетрадиційні - криптовалюти, зокрема біткоїни. До речі, Україна входить до топ-10 країн за кількістю користувачів біткоїн і має дуже активне криптовалютне товариство[2].

Які переваги для українських підприємств дають цифрові технології?

1. Непереборний захист. Унікальна система хешування та контроль декількома децентралізованими об'єктами, відомими як вузли, забезпечують блокчейн дуже високою захищеністю, а це означає, що цифровий ринок може бути повністю відкритим для публіки, але стовідсотково закритим для корупції і підробки документів, підписів, печаток.

2. Відсутність проблем з логістикою. Затримки, неправильні комунікації та відверті суперечки часто призводять до уповільнення та ненадійних ланцюгів постачання. Блокчейн-база може містити кожну транзакцію, що бере участь у виробництві продукту, і використовуватися для аналізу неефективності всередині ланцюга поставок, що різко впорядковує процес організації цього процесу. Якщо в будь-якій точці світу будуть затримки, всі зацікавлені сторони точно знатимуть: де, хто і що саме спричинило затримку постачання.

3. Інвестиційний період. Це процес фінансування підприємств і розподілу випущеної криптовалюти між інвесторами, що і є додатковим джерелом прибутку від частки внесеного капіталу – ICO (від англ. Initial Coin Offerings – початкові грошові пропозиції або первинний капітал).

На сьогодні блокчейн-технології є однією з найголовніших можливостей для подальшого посиленого розвитку малого та середнього бізнесу в Україні і реальної можливості покращення його фінансування.

Перелік посилань:

1. Шемякін Д. Бізнес-форум "Industry4Ukraine" [Електронний ресурс] / Денис Шемякін – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=ZOgJ20923b0>.

2. Bitcoin Research: Global Impact, National Lawmaking [Електронний ресурс] // forklog consulting. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://forklog.consulting/bitcoin-regulation-eng>.

ПРОЦЕС ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

У 21 столітті процес глобалізації є невід'ємною складовою сучасного розвитку, коли світове господарство стрімко перетворюється в єдиний організм, що характеризується процесами поглиблення інтеграції політичного, економічного, культурного життя країн, формуванням єдиного науково-інформаційного простору, глобальних ринків робочої сили, ринків товарів та послуг, а також збільшенням обсягів фінансових операцій, формуванням єдиного світового виробництва, руйнуванням національних торгових бар'єрів, зростанням числа споживачів, що прагнуть глобального вибору при отриманні товарів чи послуг тощо. За таких умов національні економіки стають залежними від глобальних процесів у світовій економіці, а глобальне сприйняття процесів, що відбуваються, стає вище міжнародного і базується на глобальному аналізі тенденцій розвитку конкуренції на провідних ринках світу.

На цей час науковці та практики активно досліджують наявні й розробляють нові синтетичні індекси глобалізації, намагаючись охопити цей багатогранний процес з різних аспектів та всебічно кількісно його оцінити. Найбільшого поширення отримав індекс рівня глобалізації країн світу (KOF - Index of Globalization). Система кількісного вимірювання ступеня розвитку глобалізаційних процесів KOF охоплює економічні, соціальні та політичні аспекти глобалізації. Вона була розроблена у 2002 р. швейцарським Інститутом дослідження бізнесу і на сьогодні стала однією з найавторитетніших у світі [1].

Кількісне вимірювання ступеня розвитку глобалізаційних процесів індексу KOF базується на трьох вимірах [2]:

1. Економічна глобалізація характеризується потоками товарів, капіталу і послуг, а також ринковим обміном. Питома вага у визначенні індексу глобалізації складає 36%. Беруться до уваги такі процеси: фактичні потоки (50%) та обмеження (50%).

2. Політична глобалізація, що характеризується поширенням політики уряду на інші країни, створенням наднаціональних органів влади. Вага в визначенні індексу глобалізації - 27%.

3. Соціальна глобалізація, що виражається у поширенні ідей, інформації, людей. Вага у визначенні індексу глобалізації - 37%. Тут ураховуються: дані про особисті контакти (33%); дані про рух інформації (35%); дані про культурну близькість (32%).

У 2017-2018 роках спостерігалось зниження рейтингової позиції України у KOF, що пов'язано з політико-правим середовищем та його низькою здатністю впливати на глобальні процеси у світі [3].

І хоча України має всі можливості для входження в глобальні процеси рівноправним членом, вона в той самий час не здатна використовувати їх повною мірою через незавершені реформи в політичній, економічній і соціальній сферах. Беззаперечно, глобалізація іде на користь лише тим країнам, які проводять політику підвищення своєї конкурентоспроможності. Тому на сьогодні для України першочергового значення набуває модернізація та інноваційний розвиток для забезпечення інвестиційної привабливості та високого рівня конкурентоспроможності підприємств, галузей та національної економіки в цілому.

Перелік посилань:

1. Стучинська Н. П. Рівень глобалізації: кількісне обґрунтування якісних трансформацій / Н. П. Стучинська // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 10. - С. 100-105.
2. Шейко І. А. Оцінка поточного стану та перспектив розвитку глобалізаційних процесів в Україні / Шейко І. А., Петрова Р. В. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – Вип. 21, частина 2. – С. 133-139.
3. Україна у глобальних рейтингах 2017-2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.uifuture.org/post/ukraina-u-globalnih-rejtingah-2017-2018/>

ПРОБЛЕМА КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ: СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми корупції в сучасній Україні підкреслюють не тільки місцеві, а і закордонні політичні діячі та мас-медіа. Стабільність розвитку країни потерпає від корупційної діяльності не тільки у сфері економіки, як це прийнято вважати, але й у сферах політики і державного управління (освіти, медицини, судової та податкової систем, тощо).

З одного боку, причини корупції криються в командній централізованій системі управління державою, яка виплекала не одне покоління чиновників, що звикли до свого привілейованого становища у суспільстві. З іншого боку, позбавлений преференцій широкий прошарок простих громадян, не обтяжений бодай якоюсь владою, змушений вдаватися до хитрощів задля отримання матеріальних благ. Так поступово формується система, в якій населення змушене фактично підтримувати корупцію, годувати чиновників хабарями. Ті ж у свою чергу тиражують законодавчі колізії та максимально ускладнюють усі адміністративні процеси, аби приховати зловживання владою. Такого роду деструктивна, неправомірна та протизаконна діяльність дуже негативно впливає як на імідж України у світі, так і на економіку країни в цілому. Розширюється тіньова економіка, нерационально використовуються бюджетні кошти та ресурси держави, підвищуються ціни, зникає мотивація працівників, знижується ефективність роботи підприємств, зростає зневіра громадян у справедливість та чесність влади тощо.

Корупція є настільки поширеною в Україні, що за даними міжнародної аудиторської компанії *Ernst & Young*, наша країна входить в трійку найбільш корумпованих країн світу. Так, наприклад, колишній президент України Віктор Янукович (2010-2014), «прославив» нашу державу на весь світ як одну з найбільш корумпованих. У 2011 році за рівнем корупції Україна посідала «почесне» 152-е місце з 183 країн. Згідно зі статистикою *Transparency International*, у 2016 році Україна посідала 131-е місце за рівнем корупції з 176 країн, але вже у 2018 році, завдяки напруженій роботі, стався якісний ривок – 120-е місце. За результатами опитування *KMIS*, проведеними влітку 2018 року на замовлення *USAID*, за останні 12 місяців майже третина українців – 30,6% – стикалась із фактами корупції особисто.

Турбує те, що більшість простих громадян сприймають корупцію як належне і непомірне явище, подекуди не гребуючи самим дати, або отримати хабар, звісно ж на своєму рівні. Ці дії, не в останню чергу, виростають з одної з негативних рис українського менталітету, а саме байдужості до тих проблем, що безпосередньо їх не стосуються. «Від одного хабаря нічого не зміниться!», «цим питанням має займатися влада, мене це не стосується»- це знайомі для багатьох слова. Зазвичай подібні вислови ще супроводжуються скаргами про низьку заробітну плату, погану владу та високі ціни. Не треба забувати, що цю «погану владу» ми обираємо самі, ці «високі ціни» ми підвищуємо самі кожного разу, коли купуємо медичну довідку в школу або будь-яку іншу річ, що має бути безкоштовною за законом. Всі ці, здавалося б, неважливі вчинки б'ють по економіці держави і безпосередньо по рівню життя простих громадян, вони є чи не найголовнішими чинниками гальмування економічного та соціального розвитку країни в цілому.

Перелік посилань:

1. Оновлення влади та антикорупційна реформа [Електронний ресурс] // Проект «The Reforms Guide». – Режим доступу: <http://reformsguide.org.ua/ua/analytics/the-governance-renovation-and-anti-corruption-reform/>

ЩОДО ЗАСОБІВ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Світовою практикою напрацьовано значний арсенал засобів, покликаних вирішити проблему регулювання соціально-економічного розвитку територій. Серед них:

- створення державних та державно-приватних організацій;
- розширення практики державних замовлень;
- створення потужних інвестиційних фондів;
- розробка та реалізація програм розвитку територій і спеціальних програм;
- сприяння розвитку інноваційної діяльності венчурного фінансування;
- політика в розвитку фондового ринку;
- подолання корумпованості в державному апараті, що веде до прийняття рішень, вигідних для окремих корпорацій або їх груп, але суперечать інтересам розвитку економіки в цілому;
- цінова політика;
- податкова політика;
- кредитна політика.

Основними регуляторами, що визначають напрямок розвитку, величину прибутку та інвестицій в окремі види діяльності, продовжують залишатися співвідношення рентабельності активів і зростання цін. Оскільки вигоди і витрати при інфляції між секторами економіки, галузями і підприємствами розподіляються нерівномірно, інфляція на всіх етапах ринкових реформ була та залишається інструментом зміни пропорцій первинного розподілу доходів між учасниками виробництва і зміни пропорцій в ході перерозподільних процесів, прискорюючи процес накопичення в певних галузях та сповільнюючи в інших.

Важливим напрямком економічної політики, націленої на модернізацію виробництва, є використання можливостей податкової системи. Загальним напрямком є підвищення оподаткування видобувних та інших галузей з низькою доданою вартістю, що забезпечують прибуток на рівні, достатньому для їх подальшого розвитку. При цьому може бути використано підвищені податки для виробництв з рентабельністю, яка перевищує встановлену норму, якщо це не пов'язано з розробкою та впровадженням нових технологій.

Пов'язаний з цим приріст податкових надходжень може бути використаний для зменшення податків для обробних виробництв з високою часткою доданої вартості та високо-технологічні види діяльності. Зниження рівня прибутку у видобувних галузях буде також стримувати зростання оплати праці в цих видах діяльності, сприяти скороченню розриву в рівні оплати праці у видобувних та інших виробництвах та залучення працівників в інші види діяльності.

Способом економічного стимулювання нових підприємств, які виробляють високотехнологічну продукцію або використовують передову технологію, може бути звільнення від податку на прибуток на період нормативного терміну освоєння виробничих потужностей і сплати відсотків по кредиту. Діючі підприємства, що займаються технічним переозброєнням виробництва, не мають податкових пільг, що зацікавлюють в переході до випуску конкурентоспроможної продукції. Нові ефективні виробництва на цих підприємствах також можна звільняти від податку на прибуток, одержуваний на цих потужностях на період їх освоєння і погашення кредиту.

РОЛЬ БІОТЕХНОЛОГІЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Визначальним напрямком розвитку економіки сьогодні виступають біотехнології, в умовах яких ефективно використовуються ресурси, формується взаємодія між різними галузями виробництва. Це сприяє зростанню рівня екологізації виробництв, створенню нових продуктів на основі біотехнологій, які у свою чергу використовують нові підходи в управлінні та виробництві для задоволення потреб суспільства. Дотого ж потрібно мати за мету формування нових підходів до взаємодії з природою.

Видатні вчені, О. Балацький, М. Гузев, Б. Данилишин, А. Ендрес, С. Ілляшенко, К. Ріхтер та інші, піднімали питання, які мають за мету дослідити роль біотехнологій у піднятті екологізації виробництв та еколого-економічного розвитку суспільства [1].

Метою роботи є розкриття ролі біотехнологій у формуванні потенціалу розвитку біоекономіки держави. Цей момент передбачає створення умов для сталого розвитку суспільства за рахунок постійного введення в користування технологій, економії ресурсів та формування гармонійних відносин з природою.

Більшість країн світу вже прийняли біоенергетичні програми. Особливо стрімкий розвиток біоенергетики спостерігається в країнах членах ЄС. Швеція - це приклад країни з особливо розвинутою сферою виробництва теплової енергії з біомаси, в основному використовується деревна. Швеція має добре розвинену систему централізованого теплопостачання. Частка біомаси становить до 70% серед усіх палив, що використовуються в системі централізованого теплопостачання. Дані Шведського енергетичного агентства безумовно радують: у 2010 році частка біомаси в кінцевому енергоспоживанні по секторах економіки (31,7%) перевищила частку нафти (30,8%). Досить стрімко в Європі розвивається сектор біогазу, але його масштаби нижчі за обсяги використання твердої біомаси. Цей біогаз отримують з відходів тваринництва і рослинництва, збирають на полігонах твердих побутових відходів та станціях аерації. За обсягами виробництва біогазу лідирує Німеччина – 2,4 млн т нафтового еквіваленту (40% від загального обсягу), друге місце у виробництві біогазу посідає Великобританія – 1,6 млн т нафтового еквіваленту (27%). У Німеччині основний вид біогазу виробляють з відходів сільського господарства на невеликих фермерських установках. У Великобританії полігони твердих побутових відходів є основним джерелом біогазу. У країні діє система «зелених» сертифікатів, за рахунок якої і розвивається цей напрям. Виробник електроенергії має певну квоту по виробництву «зеленої» електроенергії, яка щорічно зростає [2].

Енергетичний потенціал біомаси в Україні складає 24 млн т умовного палива на рік, тому розвиток біоенергетики є вельми актуальним. Проте існують певні проблеми розвитку цієї складової: непередбаченість зміни ціни на біомасу через нерозвинену конкуренцію серед постачальників, недостатність інвестицій для побудови заводів та удосконалення технологій, відсутність організованої форми забезпечення купівлі-продажу біопалива.

Тому для стимулювання розвитку біоекономіки необхідним є, по-перше, створення державних програм щодо підтримки розвитку окремих складових, створення інфраструктури, по-друге, підвищення рівня фінансування, по-третє, надання підтримки підприємствам, що використовують вітчизняні сировину та обладнання.

Перелік посилань:

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
2. Біоенергетика : підручник для студ. спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія»/К. О. Щурська, Є. В. Кузьмінський ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 304 с.

Криворізький економічний інститут ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ПОЧИНАЄТЬСЯ З ОСВІТИ

Економічна політика Української влади за останні роки дозволила подолати негативні тенденції розвитку. Але існує ще багато економічних проблем, які потребують швидкого вирішення[2], це:

- значна заборгованість держави, окремих галузей і підприємств зарубіжним країнам;
- відставання сектору економіки, який виробляє товари, від сектору економіки, який їх споживає;
- надмірний контроль економіки з боку українського уряду, що має ефект придушення того її сектору, що виробляє товар;
- криміналізація стосунків між державними установами і бізнесом, розподілення між кланами найприбутковіших секторів економіки України;
- «відірваність» України від світової економіки.

Але основною проблемою нашої держави є неправильне розпорядження коштів[3]. Наслідком є те, що з бідного населення «деруть сім шкур». Наступним кроком буде фінансовий апокаліпсис в Україні, звичайно, на це потребується декілька років, але результат буде один. Вирішення є тільки одне - розробка стратегії модернізації з чітким висвітленням цілей і способів їх досягнення.

Для вирішення проблем економіки потребуються великі зміни і почати їх потрібно з системи освіти [1]. Адже саме українські навчальні заклади підготували спеціалістів з економіки. Проблемаю теперішньої української освіти є те, що українська освіта є в даний час залишається рудиментом радянської системи освіти. Форми навчання і організації навчального процесу, закріплення рівня компетентностей і навичок – далекі від досконалості.. Потрібно змінювати стиль освіти в наших школах і університетах. У школах необхідно формувати в учнів етику переможців, людей, які після закінчення школи не будуть чекати, коли держава для них щось зробить. В університетах доцільно закріплювати ці інтенції, даючи студентам практичну роботу прямо з самого початку навчання. І це повинна бути не квазіпрактика, яку проходять українські студенти, а саме реальна практика в реальних секторах економіки. І ще одне – підготовка економістів і юристів має здійснюватись тільки в спеціалізованих вищих, а не в технологічних чи ще якихось, це взагалі загроза для розвитку економіки.

Це лише декілька пропозицій щодо змін, але вони дуже важливі і багато вирішують. Влада повинна зрозуміти, що розвиток починається з кардинальних змін, а їх потрібно проводити з самого початку.

Освіта це фундамент розвитку української держави. Щоб добре зробити свою роботу, спочатку потрібно навчитися її робити.

Перелік посилань:

1. «Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації. « Матеріали || всеукраїнської наукової конференції 28-29 жовтня 2016 р. Частина I, Дніпро. – 292 с.
2. Круш П. В. Макроекономіка: Навч. посіб. – К. :ЦНЛ, 2005.-400с.
3. Базилінська О. Я. Макроекономіка: Навч. посіб. – К. :ЦНЛ, 2005-442с.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ПІД ВПЛИВОМ НОВИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕАЛІЙ

Протягом останніх років роботодавці України мають серйозні проблеми з кадровим забезпеченням своїх підприємств. Традиційно таку ситуацію пояснюють відкритістю української економіки і, як наслідок, зростанням трудової міграції. Проте, слід зауважити, що проблема кадрового забезпечення бізнесу не є суто українською. Враховуючи глобальність цієї проблеми і недостатнє дослідження її причин, вважаємо обрану тему дослідження актуальною.

Об'єктом дослідження є соціально-трудова відносина; предметом дослідження – їх зміна, як похідна змін соціально-економічного стану світових економік. Метою дослідження є постановка проблеми трансформації соціально-трудова відносин і приведення до відповідності нових соціально-економічних реалій.

В основу дослідження покладено концепцію «повного світу», запропоновану американським екологом і економістом Германом Дейлі [1,2]. Відповідно до цієї концепції сучасне людство сформовано в умовах «порожнього світу». Класичне визначення трактує економіку як науку про задоволення безмежних потреб за умов обмежених ресурсів. «Порожній світ» ототожнює обмеженість ресурсів скоріш з їх неосвоєністю, аніж з вичерпаністю. Однією з ознак зростаючої економіки є зменшення рівня безробіття і створення нових робочих місць. Проте, за Германом Дейлі людство ввійшло в так званий «повний світ». В цьому світі вже на зараз випродуковано таку кількість економічних благ, що за умов ефективної системи їх розподілу можна говорити про тотальне вирішення проблеми задоволення потреб першого рівня піраміди Маслоу.

За умов тотального задоволення першочергових потреб на перший план виступають проблеми вищого рівня, а саме, потреби в спілкуванні, визнанні, можливість самореалізації. Якщо задоволення потреб першого рівня безпосередньо залежить від грошових доходів, то задоволення потреб вищого рівня окрім грошових потребує наявності інших ресурсів. Серед цих ресурсів найважливішим є вільний час. Нами було проведено опитування серед українців працездатного віку. Його не можна вважати репрезентативним, проте за його результатами можна відстежити стійкі тенденції. Так, зростає частка українців, яка вважає роботу за графіком «тиждень/тиждень», роботу за вільним графіком, роботу з віддаленим доступом більш привабливим за традиційну «п'ятиденку» навіть за умови часткової втрати доходів. На думку опитаних вільний час підвищить ефективність витрат, якість життя, дасть можливість набуття нових компетенцій, самостійно вирішити побутові проблеми, заощадивши таким чином зароблені кошти. Таким чином, найбільш цінним ресурсом найняті працівники вважають час. Це ставить перед роботодавцями задачу підняття рівня оплати праці разом з підвищенням ефективності використання робочого часу.

Постіндустріальні країни нівелюють вище окреслену проблему шляхом механізації і автоматизації виробництва, а також залученням до виробничого процесу іноземних працівників, граючи на різниці рівня заробітних плат.

В результаті проведеного дослідження було виявлено проблему невідповідності традиційного формування соціально-трудова відносин наявним умовам існування під час переходу від економіки так званого «неповного» до економіки повного світу.

Перелік посилань:

1. Римский клуб, юбилейный доклад. Вердикт: "Старый Мир обречен. Новый Мир неизбежен!". [Електронний ресурс] / Livejournal. – Режим доступу : <https://matveychev-oleg.livejournal.com/6653054.html>

2. Дейлі, Герман. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку [Текст] = Beyond Growth. The Economics of Sustainable Development / Г. Дейлі ; наук. - ред. рада укр. вид - ня: В. Вовк, С. Семенець, Т. Яхєєва ; ВГО "Україна. Порядок денний на ХХІ століття", Ін-т сталого розв. - К. : Інтелсфера, 2002. - 298 с. - Бібліогр.: с. 289-293. - ISBN 966-95735-7-2

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Сьогодні майже в усіх країнах світу сільськогосподарська земля у тій чи іншій мірі включена в ринковий (економічний) оборот, тобто виступає об'єктом купівлі-продажу. Це означає, що в даному випадку ринок слугує тим об'єктивним механізмом, завдяки якому здійснюється розподіл та перерозподіл прав власності на землю як економічний ресурс, а відповідно і доходів, отримуваних від аграрного виробництва.[1] На даний момент в Україні планується створити ринок землі, що обумовлює актуальність дослідження.

Метою дослідження є визначення перспектив і проблем введення вільного продажу землі в Україні.

Ринок землі в Україні — сукупність суспільних відносин щодо відчуження та набуття земельних ділянок. У процесі їх ринкового обігу відбувається конкурентна зміна землевласників або землекористувачів.[2] В Україні ґрунти є одними з найродючіших в Європі. Згідно зі статтями 13, 14 Конституції України: «Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.». При цьому особливу увагу слід звернути на те, що земля є об'єктом права власності Українського народу [3].

Поза сумнівами, ринок землі є необхідним. Але він має бути цивілізованим. Оскільки в даний час існує великий ризик того, що земля як основне багатство українського народу буде скуплена за безцінь великими землевласниками, іноземними суб'єктами господарювання та й просто заможними особами для вкладення капіталу. Зазначене стане ще одним етапом у перетворенні України у аграрний придаток, призведе до витоку економічного ресурсу з нашої держави та подальшого зубожіння, можливості диктування економічних умов.

На сьогодні на розгляді у Верховній Раді України є Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» № 2178 від 25.09.2019, внесений Кабінетом Міністрів України. Даний проект, зокрема, викладає у новій редакції ст.130 Земельного Кодексу України щодо визначення суб'єктів набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення в Україні. Передбачається, що сукупна площа земельних ділянок сільськогосподарського призначення у власності громадянина, юридичної особи, утвореної за законодавством України, з урахуванням пов'язаних осіб або юридичних осіб, утворених за законодавством України, що мають спільного кінцевого бенефіціарного власника (контролера): в межах однієї області або Автономної Республіки Крим не повинна перевищувати 15 відсотків земель сільськогосподарського призначення такої області або Автономної Республіки Крим; не повинна перевищувати 0,5 відсотка земель сільськогосподарського призначення України [3]. Але не знято проблемне питання ціни земельної ділянки та інші труднощі, зокрема щодо можливості іноземцям через контрольовані суб'єкти господарювання, створені в Україні набути право власності на землю.

В результаті дослідження були визначені перспективи і проблеми введення вільного продажу землі в Україні та було окреслено коло питань, без вирішення яких ринок землі може викликати негативні наслідки для України.

Перелік посилань:

1. Ринок землі: історія та сучасність [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/1228121662909/politekonomiya/rinok_zemli_istoriya_suchasnist.
2. Ринок землі в Україні [Електронний ресурс] // Вікіпедія – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BA_%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D1%96_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.
3. Конституція України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАРТАПІВ У БІОТЕХНОЛОГІЇ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день ринок біотехнології активно розвивається і розширюється. Оскільки дана область є перспективною, то пошук нових ідей для задоволення потреб споживачів та розробка інноваційних підходів дає широку базу для створення стартап проектів. Проте не зважаючи на зростання популярності біотехнологічного напрямку в світі та задекларовану пріоритетність такого розвитку промисловості, в Україні залишаються проблеми впровадження та реалізації стартапів. Проблеми розвитку українських біотехнологічних стартапів можна поділити на три основні складові: політичну, економічну та соціокультурну.

До політичної слід віднести відсутність необхідної законодавчої бази, яка б регламентувала функціонування малого бізнесу в промислових галузях, протиріччя нормативної бази, застарілість системи реєстрування підприємства та власності, а також політичну нестабільність в країні та високий рівень корупції [1].

До економічної можна віднести відсутність вітчизняного фінансування, що пов'язано зокрема з необхідністю наявності інвестицій протягом всього циклу розвитку та введення продукту, який може становити від трьох до десяти років. При цьому іноземні компанії, які інвестують в українські стартапи, заповнюють ринок готовим продуктом, що призводить до відтоку ідей закордон. Ще однією проблемою економічної складової є навантаження на виробника з боку держави у вигляді податків, серед яких єдиний соціальний внесок (22%), корпоративний податок (18%), ПДВ, податок на нерухомість тощо [2]. Таким чином, податкове навантаження на підприємця становить близько 40%. Крім того, окремо слід зазначити відсутність підтримки з боку держави біотехнологічних досліджень, що в свою чергу свідчить про відсутність підґрунтя для розвитку та впровадження стартап проектів біотехнологічного призначення.

Що стосується соціокультурної проблеми, то опитування останніх років свідчать про наявність страху невдачі при розробці та реалізації власної ідеї, страху через недостатній захист прав інтелектуальної власності, оскільки дана система в Україні має багато недосконалостей, а також про відсутність якісної освіти у сфері стартапів[3].

Таким чином, всі три складові у сукупності негативно впливають на процес впровадження та реалізації інноваційних технологій. І хоча на даний час в нашій країні відсутня велика кількість стартап проектів у даній галузі технологій, існують шляхи для вирішення вище зазначених проблем. Зокрема, потрібно створення кращого загально підприємницького клімату, заснування спеціальних програм державної підтримки біотехнологічних стартапів з врахуванням всіх національних особливостей, удосконалення нормативної та законодавчої документальної бази. Всі ці нововведення дозволять вивести українські стартапи біотехнологічного значення на світовий ринок та збільшити кількість інноваційних технологій українського походження.

Перелік посилань:

1. В. Некрасов. 7 препятствий на пути Украины к званию "стартап-нация" [Електронний ресурс] / В. Некрасов // Экономическая правда. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2017/10/19/630232/>
2. Курченко О.О. Становлення та розвиток стартапів в Україні: проблеми та шляхи вирішення / Курченко О.О. // Український соціум.. – 2016. – №2(57). – с. 80–87.
3. Колесник В.І. Управління стартапами в Україні: проблеми та перспективи / Колесник В.І. // Економіка харчової промисловості. – 2017. – №4. – с. 57–61.

ПОДАТКОВА АМНІСТІЯ. СВІТОВИЙ ДОСВІД.

Детінізація економіки та легалізація капіталу актуальна проблема в Україні. Податкова амністія є дієвим способом її вирішення.

Податкова амністія – комплекс заходів, що надає платникам податків можливості сплатити суми податків, за якими минули встановлені податковим законодавством терміни платежів. Ціль податкової амністії - отримати в бюджет раніше несплачені податки.

Термін «економічна амністія» з'явився в Європі в післявоєнні роки. Її перша реалізація відбулась у Швейцарії, коли амністувалися банківські вклади «Третього рейху». Як наслідок - зміцнення банківської системи Швейцарії. Вирішення проблеми виведення капіталу з тіні є складною задачею для усіх країн. Світова практика засвідчує, що амністія приносить невеликий ефект для бюджету. Як правило, в бюджет повертається до 1% від його обсягу. Винятком є амністія тіньових доходів у штаті Нью – Джерсі (США), яка збільшила бюджетні надходження на суму, що становила 2,6% бюджету штату.

Країни, що провели Фінансові амністії: США, Бельгія, Німеччина, Італія, Франція, Швеція, Швейцарія, Грузія, Казахстан, Індія.

Оголошена у Німеччині в 2004 р. податкова амністія гарантувала громадянам, які добровільно оголосять розміри прихованих прибутків, не вчиняти проти них кримінального переслідування. Замість запланованих 5 млрд. євро бюджет отримав лише 1,5 млрд. євро.

Одна з найуспішніших у світовій практиці економічних амністій була проведена в Італії (2001-2002 рр.). Заявник, що декларував приховане майно, зобов'язаний був заплатити 2,5% від вартості майна або придбати державні цінні папери на суму 12% від вартості майна. Протягом 4 місяців надходження податків зросло на 6,5%.

Ще один приклад вдалої амністії – Ірландія (1988 р.). За 10 місяців в казну було перераховано 1,5 млрд. \$ заборгованостей з прибуткового податку без застосування санкцій.

Податкова амністія в Бельгії (2004 рік) передбачала, що громадяни, які мали рахунки в іноземних банках, могли повернути їх в країну без санкцій, сплативши до бюджету від 6% до 9% суми. В результаті до бюджету надійшло 300 млн. євро, що значно менше запланованого.

Франція проводила амністії у 1982 і 1986 роках та пропонувала повернення виведених за кордон капіталів, з яких не було сплачено податки, сплативши 25% від легалізованої суми. Було повернуто капіталів на суму 91,47 млн. євро, що збільшило дохід держави на 22,87 млн.

В Республіці Індії податкові амністії проводяться кожні 10 років. Дуже успішною була акція 1997 року, під час якої була суттєво знижена податкова ставка. 466 тис. платників податків заплатили 2,5 млрд. дол., що втричі більше ніж збори від п'яти попередніх амністій.

Серед пострадянських країн однією із найуспішніших вважається амністія капіталу у Республіці Казахстан 2001 року. Завдяки відсутності податку на деклароване майно було легалізовано 480 млн. дол. США.

Потрібно враховувати, що окрім позитивних наслідків, податкова амністія несе також і спокусу подальшого приховування доходів. Якщо амністії в країні не є одноразовим явищем, а проводяться з певною періодичністю, у платників податків виникає сподівання, що несплата податків може бути прощена в майбутньому.

Тому для отримання позитивних результатів від податкової амністії необхідно:

- 1) проводити амністію одночасно з реформуванням податкової системи;
- 2) посилювати відповідальність за порушення податкового законодавства відразу після амністії.

Отже міжнародний досвід країн, що проводили податкові амністії, показує, що їх результативність залежить від довіри до влади, гарантованого захисту від переслідувань, що надаються особам, які легалізують доходи. Але, податкові амністії не повинні сприйматись як більш вигідна альтернатива сплаті податків.

ПРОБЛЕМА ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Питання тіньової економіки в Україні набуло значних масштабів. За даними офіційного сайту Міністерства економіки України тіньовий сектор у державі складає понад 30%, що потребує від держави застосування ефективніших механізмів для його зменшення[1]. Нові закони та збільшення податків, які вводить уряд для боротьби з тіньовою економікою, часто стимулюють підприємців до їх ухилю. Із діяльності малого і середнього бізнесу у сфері тіньової економіки можна виділити такі процеси: не оформлення працівників; приховування реального доходу.

Розглянемо перший напрям тінізації. За кожного найманого працівника підприємець повинен сплатити податок. Нараховується ЄСВ (єдиний соціальний внесок) за ставкою 22%, який повинен сплатити роботодавець своїм коштом. Із заробітної плати працівника вираховується податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) і військовий збір (ВЗ) за ставками 18% і 1,5% відповідно. Отже, за одного найманого працівника сплачує податок і підприємець, і сам робітник. Оскільки більшість малих підприємств не в змозі утримувати багато працівників, то вони надають перевагу не оформлювати робітника, щоб платити йому більшу заробітну плату. Поширеною є практика виплати заробітної плати в конвертах. В обох випадках відрахування до бюджету не збільшуються, а отже бюджет недоотримує коштів[2].

Перейдемо до другого пункту правопорушень. Оскільки акцизний податок в Україні постійно росте та не залежить від курсу долара, то підприємствам вигідніше продавати алкоголь, тютюн, бензин та інші товари без сплати податку, роблячи це нелегально. Саме тому прибуток підприємців не фіксується і гроші просто «літають в повітрі». Якщо розглядати ФОПів, які сплачують єдиний податок, то зазвичай вони приховують свої доходи, щоб не перевищити ліміт, адже тоді їм доведеться перейти на загальну систему оподаткування і вони змушені будуть сплачувати податок на прибуток.

Дії теперішньої влади спрямовані на зменшення тіньового сектору в діяльності малого і середнього бізнесу, але для того, щоб вони були ефективними та рівень тіньової економіки в Україні скоротився, необхідно вжити таких заходів: зменшити податки для малого і середнього бізнесу, тоді зросте заробітна плата та працівникам не доведеться тікати за кордон, що поліпшить економічну ситуацію в державі; створити рівні умови для діяльності підприємств та забезпечити відповідний контроль дотримання законодавства.

Отже, підсумуємо: рівень тіньової економіки в Україні є високим, однією із причин цього є те, що приватні підприємці ухиляються від сплати податків та оформлення працівників, приховують свій реальний дохід, працюючи нелегально, це в повній мірі відноситься і до великого бізнесу. Все ці дії призводять до зменшення надходжень до бюджету України. Для нормального функціонування підприємств необхідно зменшити навантаження на малий і середній бізнес, тоді тіньовий сектор значно скоротиться.

Перелік посилань:

1. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List>
2. Харазішвілі Ю. М. Проблеми тіньової економіки, детернізації, середньої та мінімальної заробітної плати//Економіка України. — 2017.— С. 64-172

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Сучасні тенденції у функціонуванні промислового комплексу України гальмують його розвиток та роблять вітчизняну промислову продукцію неконкурентною як на власному, так і на міжнародних ринках. Сьогодні в Україні переважно розвинуті III та IV технологічні уклади, їх сумарна питома вага складає 95%. На V технологічний уклад припадає лише 5%, а шостий взагалі відсутній. Якщо й надалі Україна буде намагатися нарощувати експорт товарів нижчих укладів, то їй загрожує ефект «збіднюючого зростання». Тому постає нагальне питання щодо формування на промислових підприємствах політики інвестиційного розвитку.

Інвестиційний процес на підприємствах в значній мірі залежить від сутності принципів та механізмів управління інвестиціями, тому виникає потреба у формуванні інвестиційної політики – загального напрямку, що забезпечує розвиток всього промислового комплексу.

На даний час, недостатньо розроблені проблеми формування інвестиційної політики промислових підприємств, що не дозволяє керувати інвестиційною діяльністю як неперервним відтворювальним процесом і забезпечувати досягнення стратегічних цілей розвитку. Також слід зазначити, що поняття «інвестиційна політика» має багатоаспектний характер, і залежить від виду інвестицій та їх ролі у відтворювальному процесі.

Інвестиційна політика, що спрямована на комплексний розвиток підприємства, повинна базуватися на таких принципах:

- адекватність цілям розвитку – новаторство, орієнтація на попит і соціальна спрямованість не будуть реалізовані, якщо вибрані інші цілі;
- легітимність – будь-які інвестиційні заходи повинні відповідати діючим законам та нормативно-правовим актам;
- системність – інвестиційна політика є ключовою ланкою між початковим та бажаним станом підприємства, цілями розвитку, ресурсами, суб'єктом та об'єктом управління;
- ресурсне, інформаційне та кадрове забезпечення;
- гнучкість – адаптація до змін зовнішнього середовища.

В сьогоденних умовах інвестиції здатні забезпечити комплексний розвиток підприємства тільки коли, управління інвестиційною діяльністю буде неперервним відтворювальним процесом.

Перелік посилань:

1. Борецько В.І. Вплив змін у промисловому комплексі на розвиток економіки України // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка», 2014. – Випуск 25. – С. 4-8.
2. Денисов К.В. Промислова політика регулювання інноваційної модернізації виробничих процесів у чорній металургії // Проблеми економіки. – 2015. - № 2. – С. 49-56.

Кривда О.В.

к.е.н,

Колібаба М.В.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЕКОЛОГО-ЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

На сьогодні все частіше споживачі свідомо відмовляються від електроенергії, виробленої на атомних станціях, на користь ТЕС, які працюють на твердому паливі або на газу. Це відбувається заради запобігання новим ядерним катастрофам, таким як на Чорнобильській АЕС. Ліквідація подібної аварії коштує суспільству мільярди доларів та тисячі людських життів. Хоча, якщо правильно та обережно використовувати атомні електростанції, вони вважаються безпечнішими за станції на вугіллі. Суспільство відмовляється від них через брак кваліфікованого персоналу та загрози життю. Демонтаж, очищення та збереження обладнання АЕС коштує дорожче, ніж нова атомна станція. Оскільки весь цивілізований світ переходить на більш безпечну енергетику, використовуються станції, які працюють на вугіллі. Це не є кращим варіантом через викиди, але безпосередньо безпечніший, оскільки наслідки аварії будуть набагато меншими. В даний час, теплоелектростанції є головними джерелами забруднення по всій території України. Це впливає на здоров'я населення і навколишнє середовище. Фахівці підкреслюють, що переробка відходів виробництва теплоелектростанцій вимагає не тільки модернізації обладнання, а й зміни ставлення до можливостей по використанню вторинних ресурсів [1].

Місце побудови ТЕС має відповідати певним умовам, одна з найголовніших – доступ залізничного транспорту до станції. Це набагато полегшує будівництво та доступ до палива, яке доставляють вагонами потягів. Оскільки наша країна зараз знаходиться у складному воєнному та політичному становищах, виникла необхідність експорту вугілля з-за кордону. Перше судно з ЮАР із 75 тис. тон антрациту для теплоелектростанцій ДТЕК прибуло в Україну 25 травня 2017 року. Всього компанія за контрактувала 675 тис. тон вугілля з ЮАР [2]. Проте, це вугілля не є дуже високої якості, тож виникає необхідність пошуку нових партнерів. Нещодавно Казахстан на переговорах з Російською Федерацією встановив обсяг транзиту вугілля в Україну по території РФ у розмірі 140 тисяч тон на місяць [3].

Для того, аби економити кошти, суспільство знаходить альтернативні джерела енергії, такі як спресоване листя або відходи деревообробної промисловості. Восени можна заготовлювати сировину, до того ж очищуючи вулиці від листя, яке під впливом осінніх дощів починає гнити. Деревообробна промисловість має велику кількість відходів у вигляді стружки та щепок. Як відомо, процес спалювання складається з п'яти стадій, це: сушка, газифікація, займання, горіння і допалювання. У зоні сушіння випаровується волога, що міститься у відходах. У зоні газифікації відбувається утворення летких компонентів, які потрапляють у зону займання. І якщо в перших двох зонах потрібно підведення тепла ззовні, то після запалення легкі компоненти горять самостійно. Для повного згоряння відходів і охолодження колосників в зоні горіння необхідне підведення повітря [4].

Отже, традиційні джерела енергії можна взагалі замінити на альтернативні, і хоча це й коштує дорожче, проте, насамперед, вирішує питання переробки відходів та інших екологічних проблем.

Перелік посилань:

1. [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: best-energy.com.ua/press-tsentr/ukrainian-electro-news/732-alternative-fuel-tpu-ukraine

2. [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: www.segodnya.ua/economics/enews/ugol-iz-yuar-v-ukrainu-vezut-dlinnym-no-samym-bezopasnym-putem-karta-1046395.html

3. [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: www.epravda.com.ua/rus/news/2019/10/25/652989/

4. [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: <http://ecolog-ua.com/articles/spalyuvannya-vidhodiv-vygody-i-obmezhennya>

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ В РЕГІОНІ

Управління підприємствами нині реалізується в умовах посиленого інноваційного розвитку економік світу, регіоналізації економіки та значного впливу неконтрольованих факторів, що пов'язано із посиленням турбулентності зовнішнього середовища як наслідок поглиблення прояву кризових явищ і процесів. Разом з тим, необхідність змін в управлінні підприємствами обумовлена трансформацією управлінської діяльності, частою зміною парадигм управління, необхідністю оптимізації процесів в ланцюгу «техніко-технологічний рівень виробництва – виробництво – затрати – прибуток», втратою науки визначальної ролі в забезпеченні оптимальних кінцевих результатів господарювання, важливістю і економічною доцільністю посилення інтенсивних факторів розвитку виробництва на основі використання досягнень НТП в галузях економічної діяльності.

В розвинутих країнах світу вже впроваджено стандарти управління корпораціями, якими постійно застосовуються для покращення фінансових результатів діяльності технології управлінського консультування, сучасні інформаційні системи з метою оптимізації процесу розробки та прийняття управлінських рішень, удосконалення архітектури організації та взаємодії її складових внутрішнього середовища на основі врахування регіональних чинників впливу.

Розроблення концепції управління підприємствами на інноваційних засадах в регіоні вимагає вирішення наступних науково-практичних завдань:

- поглибити концептуальні положення теорії інноватики в сфері управління підприємствами на регіональному рівні;
- розкрити теоретико-методичні аспекти використання інноваційних засад в теорії стратегічного управління та теорії організацій;
- удосконалити науково-методичні підходи до діагностики управління підприємствами;
- розвинути існуючі методи розробки та прийняття управлінських рішень із врахуванням стратегічного бачення та впливу кризових ситуацій на діяльність підприємства та на основі врахування регіональних чинників впливу;
- поглибити положення щодо оцінювання стратегічних позицій підприємств в контексті задач інноватики та регіоналістики;
- розвинути науково-методичні підходи до діагностики кризового стану підприємств;
- обґрунтувати науково-методичний підхід щодо встановлення пріоритетності інноваційних можливостей підприємств із врахуванням положення на регіональному ринку;
- запропонувати та реалізувати стратегії управління підприємствами з врахуванням рівня використання їх інноваційних можливостей та ступеня прояву кризового стану.

Реалізація такого управління з економічних позицій покликана забезпечити більш ефективне управління підприємствами в регіоні на базі розробки та удосконалення науково-методичних положень теорії інноватики, стратегічного управління, теорії організацій, а також удосконалення методів діагностики господарської діяльності підприємств шляхом впровадження інноваційного методологічного інструментарію, розробки та прийняття управлінських рішень із врахуванням стратегічного бачення, впливу кризових ситуацій, інноваційності діяльності підприємства, а також впливу регіональних чинників на трансформацію управлінського процесу.

КОРПОРАЦІЇ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Теорія і практика провідних країн світу, яким притаманні стабільні темпи економічного зростання і сталий соціально-економічний розвиток, показує, що їх джерелами є впровадження новітніх технологій, та активна інноваційна діяльність у всіх сферах національної економіки. Тому активація інноваційної діяльності українських підприємств розглядається науковцями і експертами як необхідна умова подальшої стабілізації української економіки і підвищення її конкурентоспроможності.

Інноваційна діяльність може мати місце у різних сферах матеріального і нематеріального виробництва, характеризуватись відповідною широтою об'єктів, суб'єктів та результатів свого здійснення. Серед суб'єктів інноваційної діяльності (окремі індивіди, підприємства, фінансові інститути, державні органи, тощо) найбільш вагоме місце посідають корпоративні підприємства. За словами Л. Федулової економіка багатьох промислових корпорацій забезпечує безпрецедентний прорив для зростання та модернізації продуктивних сил на базі новітніх технологій, виконуючи такі важливі завдання з позицій інноваційного розвитку: концентрація корпоративного бізнесу у сфері інноваційної діяльності; забезпечення фінансування інноваційних проектів та промислових НДДНР; прискорення НТП; підвищення експертного потенціалу та конкурентоспроможності національної продукції; демонополізація ринків; формування раціональних технологій та коопераційних зв'язків [1].

Така їх роль у процесі здійснення інноваційної діяльності може бути виражена шляхом аналізу їх сутності та відповідних економіко-правових, організаційних та інших характеристик, яких вони набули у процесі своєї еволюції: форма власності та управління, спектр можливостей залучення капіталу, розподіл функцій власності та управління, передача своїх часток (акцій), організаційна структура, централізованість управління, спосіб отримання ресурсів, відношення до ринку, межі діяльності, доступ до інформації, рух ресурсів, вибір партнерів, стимули та способи росту, способи кооперації та сфери діяльності, наявності ринкової та економічної влади, політика суб'єкта господарювання, організація внутрішніх відносин між підрозділами, способи розподілу доходів, динаміка трансакційних витрат, потенціал зростання. На думку Дж. Гелбрейта у процесі своєї еволюції корпоративні підприємства поступово набули рис, які значно відрізняють їх від традиційних та перетворились на великі виробничі організації, що прагнуть встановити контроль над ринками, і впливати на споживачів; ієрархічні структури, які володіють технікою, технологією, складною організаційною структурою і виступають головною структурно-функціональною ланкою сучасного «нового індустріального суспільства». Щодо більшості українських корпоративних підприємств то вони з одного боку концентрують в своїх руках значні фінансові, технічні і людські ресурси, а з іншого посилюють монопольні тенденції, що вимагає від держави запровадження ефективного регулюючого впливу і спрямування їх в напрямку інноваційної діяльності [2].

Загалом перераховані вище характерні риси корпоративних підприємств визначають їхні можливості акумулювати та здійснювати розподіл і перерозподіл матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів у напрямі економічного зростання за рахунок, в першу чергу, новітніх технологій. Більше того, вони «просто приречені на інноваційну діяльність», інакше їх конкурентоздатність з часом матиме тенденції до зниження. Серед основних з них варто відзначити витрати на НІОКР, а також на впровадження високовартісних інноваційних технологій.

Перелік посилань:

1. Федулова Л. Розвиток національної інноваційної системи України /Л. Федулова, М. Пашута// Економіка України. – 2005. – №4. – С.35-47
2. Вишневський В.П. Глобальна неоіндустріалізація та її уроки для України. / В.П. Вишневський // Економіка України. – 2016. – №8. – С.32-3

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Сучасний стан глобальної економіки об'єктивно ставлять питання концептуального уточнення теоретичних положень відомих моделей економічного зростання, пошуку нових підходів для оцінки стану економічного і соціального розвитку країн в сучасних умовах та розкриття моделі інклюзивного розвитку[1]. Для того щоб відповісти на поставлені запитання необхідно пізнати природу інклюзивного зростання, сфери життєдіяльності людини які включає ця модель.

Поняття «інклюзія», «соціальна інклюзія» уперше були використані американськими дослідниками у 1970 році у процесі аналізу міри і масштабів участі громадян у вдосконаленні соціального життя. Термін «інклюзивний розвиток» відображає розуміння того, що добробут суспільства складається не тільки із зростання реального ВВП і матеріальних доходів населення, але, будучи поняттям багатовимірним, включає в себе такі сфери життя, як: освіта, охорона здоров'я, особиста безпека, екологія та багато інших [2]. Інклюзивний розвиток включає не лише рівну можливість доступу громадян до важливих сфер життєдіяльності: якісної освіти, підвищення кваліфікації, розвитку наукових знань, духовних здібностей, інтелектуального потенціалу, але також має надати людям рівні можливості через механізм «соціальних ліфтів», знайти своє місце і отримати відповідні статуси в економіці, політиці та інших галузях, де вони в повній мірі можуть реалізувати свій інтелектуальний капітал. Модель інклюзивного розвитку не заперечує моделей економічного зростання і сталого розвитку а навпаки вдосконалює їх, вона спрямовує забезпечення високих і стабільних темпів розбудови економіки на основі переваження інтенсивних факторів, зростання соціальних стандартів та збереження навколишнього середовища на задоволення потреб і реалізацію інтересів всіх членів суспільства. Цей процес здійснюється через створення для людини незалежно від її статі, етнічного і соціального походження, проживання на тій чи іншій території країни рівних можливостей доступу до конкурентних суспільних ресурсів та можливості реалізувати свій інтелектуальний потенціал в різних сферах і галузях суспільного життя.

Необхідно підкреслити, що концепція інклюзивного зростання в питаннях створення «рівних можливостей» перекликається з положеннями інституціональної теорії щодо розуміння інклюзивних і екстрактивних інститутів.

Інститути, які приймаються демократичною державою за активної участі науковців, експертів і громадянського суспільства, називають інклюзивними інститутами. Вони максимально враховують інтереси всіх членів суспільства з метою об'єднання і спрямування їх зусиль до дій, направлених на ефективний розподіл і використання ресурсів, на соціально-економічний розвиток та підвищення добробуту громадян. Інклюзивні інститути базуються на принципах збалансованого поєднання інтересів всіх громадян, «відкритості доступу» до соціальних ресурсів, «прозорості та легітимності», прийняття і використання норм та правил поведінки суспільних акторів.

Саме «інклюзивність» економічних, політичних і соціальних інститутів є пріоритетною і визначальною в концепції інклюзивного зростання. Оскільки такі інститути спрямовують еволюційний розвиток національних економік на задоволення потреб, підвищення рівня життя громадян, реалізацію інтересів всіх членів суспільства.

Перелік посилань

1. Геєць В.М. Економічну практику – на наукове підґрунтя / Економіка України. – 2018. – № 10. – С. 3-9.
2. Манцуров І.Г. Інклюзивний розвиток як основа протидії глобальним викликам сьогодення / Економіка України. – 2018. – №10. – С.71-87.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЕКОНОМІКИ З ПОЗИЦІЙ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ

Пошук теоретико-методологічних засад які б дали змогу розкрити причини трансформаційних невдач є особливо актуальними для визначення шляхів виходу України із системного економічного кризису. Науковці базуючись на еволюційній методології методологічну популяціонізм типологію національних економік проводять за: політико-економічними, інституціональними і структурно-відтворювальними ознаками.

Еволюційна теорія з інституціональних позицій національні економіки поділяє на збалансовані і незбалансовані. Економіки інституціонально збалансовані – це ті в яких функціонують розвинуті правові інститути, правова система базується і діє відповідно демократичним принципам, які спрямовані на підтримку прав і свобод індивідів що забезпечує дотримання рівних інституціональних правил і норм поведінки для всіх громадян та господарюючих суб'єктів, підприємств великого, середнього і малого бізнесу. Щодо державної влади, законодавчої, виконавчої і судової то вона інституціонально відокремлена, має свої противаги і запобіжники, які не дозволяють монополізації її окремих гілок. Крім того, ознакою інституціонально збалансованих економік є високий рівень захисту прав власності, ефективні легітимні методи примусу до виконання контрактів, легкість відкриття бізнесу, створення сприятливого інвестиційного бізнес-середовища, тощо. В цілому ж інституціональна структура збалансованих економік яка поєднує формальні і неформальні «правила гри» характеризується відкритістю і прозорістю інклюзивністю, поєднанням інтересів держави, індивідів і бізнесу та спрямована на зростання економіки і підвищення добробуту громадян. Як видно з вищезазначеного, збалансовані інститути це інститути, які приймаються прозоро державними органами, експертним середовищем і представниками громадянського суспільства в процесі обговорення, направлені на поєднання інтересів всіх зацікавлених осіб, забезпечені зрозумілими і легітимними механізмами їх виконання, ефективність реалізації яких можна проконтролювати через відкритий доступ до моніторингу звітних матеріалів.

Відкриті інститути це такі права і норми, закони і законодавчі акти, які приймаються демократичною державою також за активної участі науковців і громадськості. Вони відкривають для всіх доступ до привабливих економічних ресурсів до політичної і економічної конкуренції до реалізації свого потенціалу індивідами і суспільними суб'єктами. Відкриті інститути, як правило виражають суспільні інтереси, формують позитивні стимули, спонукають його членів до дій направлених на ефективне використання ресурсів і соціально-економічний розвиток. Прозорі і відкриті інститути, їх збалансованість знаходять свій прояв в їх інклюзивності, поєднання інтересів всіх основних суб'єктів розвинутих ринкових економік: держави і бізнесу; держави і індивідів; виробників і споживачів; представників малого середнього і великого корпоративного бізнесу, а також інтереси окремих груп і верств населення; окремих галузей і сфер економіки. Але незважаючи на різноманіття системи інтересів і потреб в інституціонально збалансованих економіках ключовим є суспільний, національний інтерес, який спрямований на зростання економіки.

Якщо подивитися на економіку України з вище вказаних критеріїв необхідно віднести до інституціонально незбалансованих економік, інститути які формувалися попередньою українською владою були направлені на перерозподіл ресурсів на користь груп з концентрованими інтересами.

Перелік посилань:

1. Вишневський. В.П. Глобальна неоіндустріалізація та її уроки України. / В.П. Вишневський // Економіка України. – № 8. – 2016. – С.32-37
2. Зверяков М.І. Уроки ринкової трансформації в Україні. / Зверяков М.І // Економіка України, – №8. – 2016. – с.8

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ДЕРЖАВНОМУ ПЕНСІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ

Відповідно до закону України «Про страхування» страхування життя - це такий вид особистого страхування, що має на меті довгостроковий захист інтересів застрахованої особи [1]. Страхуваними випадками можуть бути [2]:

- смерть застрахованого під час її договору;
- досягнення особою певного віку;
- після скінчення строку дії договору страхування.

На сьогоднішній день, значного поширення в світі отримала змішана пенсійна система. Вона полягає в комбінуванні солідарної та накопичувальної стратегій. Одним з найефективніших прикладів інтеграції такого комплексного підходу в пенсійній системі країни є Німеччина. Особливістю системи даної країни вважається створення приватного капіталу способом укладання договору про страхування життя задля накопичення коштів чи укладання договору про пенсійне страхування. Страхування життя є альтернативою державній пенсії або може бути доповненням до неї [3].

Станом на початок 2019 року мінімальний розмір пенсії становить 1564 грн., що приблизно в 10 разів менше середньоєвропейського рівня [4]. До того ж у зв'язку зі старінням нації і збільшенням кількості непрацездатного населення, шанси працюючих отримувати державну пенсію і мати можливість повноцінно жити на неї стають все менш реальними. Отже, можна зробити висновок, що солідарна пенсійна система віджила себе і потребує змін. Страхування на життя як різновид недержавних пенсійних фондів є гарною альтернативою сучасній пенсійній програмі України.

Даний вид страхування тільки набуває поширення в Україні та поки не користується значною довірою. Особи, що планують застрахуватись, ретельно перевіряють репутацію, вік та поліс компанії. Не зважаючи на цей факт, досить значна кількість осіб вже скористались даною послугою. Наприклад, за даними страхової компанії «Княжа Лайф VIG» загальний розмір страхових виплат за 9 місяців 2019 року становив 7,18 млн. грн. З них 4,77 млн. грн. - виплати за накопичувальними угодами страхування, строк дії яких скінчився (ризик «дожиття») [5]. Найбільша виплата місяця складала більш ніж 240 тис. грн., її одержала клієнтка, яка уклала з компанією договір накопичуваного страхування життя 10 років тому [5]. Отже, страхові виплати – доказ того, що страхування життя є дійсно надійним способом для накопичень капіталу та фінансового захисту. Наразі лише 3% українців зважено та самостійно страхують своє життя [5].

Отже, страхування життя може стати гарною альтернативою теперішнім системам розподілу і нарахування пенсії, позаяк це є надійний та дієвий спосіб накопичення капіталу для його використання в непрацездатному віці.

Перелік посилань:

1. Законодавство України. Про страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Умови договору страхування життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/17190512/strahova_sprava/umovi_dogovoru_strahuvannya_zhittya
3. Пенсійні фонди у світі [Текст] // [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://knpf.bank.gov.ua/uchasnykam/baza_znan/pensiini_fondy_u_sviti.html
4. Мінімальний та максимальний розмір пенсії за віком у 2019 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/minpens.html>
5. Страхові виплати компанії «Княжа Лайф VIG» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kniazha-life.com.ua/>

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ЦИФРОВА ТА ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) так глибоко увійшли в усі сфери нашого життя, що навіть не можливо уявити не тільки робочі будні, а й дозвілля без їхнього впливу. Це не є перебільшенням, оскільки одним з найкращих інструментів для полегшення роботи є інформаційні технології, а найбільшим джерелом інформації – мережа Internet, так за даними Global Digital 2019 reports кількість її користувачів на січень 2019 року досягла 4,388 млрд. людей, що на 9,1 % більше в порівнянні з аналогічним періодом минулого року та складала 57,4 % загальної чисельності населення світу [1]. Для України теж актуальна світова тенденція, так кількість користувачів Internet збільшується і на кінець третього кварталу 2019 року становила 22,96 млн. людей, що складало 54,7 % загальної чисельності населення країни.

Вперше термін «інформаційна економіка» з'явився у роботах Марка Пората у 1976 р. та визначався як галузі, які виробляють сучасні бази даних і засоби, що забезпечують їх функціонування і застосування. На сьогодні зміст даного терміну переорієнтовано і розширено: науковці визначають інформаційну економіку, як новий тип економіки, в якій інформація є одним із основних ресурсів, поряд із працею, капіталом і природними факторами, які визначають ефективність виробництва і логіку макроекономічної динаміки. Аналіз визначення цифрової економіки, проведений Р. Бухтом та Р. Хіксом [2], дозволив авторам виділити декілька підходів: ресурсорієнтований (спирається на технології або інформаційні ресурси), процесуальний (ІКТ використовуються для здійснення деяких господарських операцій), структурний (незавершена трансформація всіх секторів економіки; включає структури, які розвиваються на базі web та мережевих технологій), бізнесорієнтований (дещо середнє між процесуальним і структурним підходами, як частина цифрової економіки розглядаються нові моделі бізнеса: мережевий бізнес, електронна торгівля тощо). Цифрова економіка є частиною реалізації проекту «Індустрія 4.0», оголошеного вперше в 2011 році на промисловій виставці в Гановері, як провідного тренду четвертої індустріальної революції.

Урядом України було схвалено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки (далі Концепція), затверджено план заходів щодо її реалізації. Згідно з Концепцією: «У класичному розумінні поняття «цифрова економіка» означає діяльність, в якій основними засобами (факторами) виробництва є цифрові (електронні, віртуальні) дані як числові, так і текстові. Цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, ... трансформуючи її (економіку) від такої, що споживає ресурси, до економіки, що створює ресурси...» [3].

Постає питання, як співвідносяться поняття цифрова та інформаційна економіка. Вони концептуально пов'язані, але якщо розглядати економіку як систему, то цифрова економіка пов'язана із її інфраструктурою, тобто є обслуговуючою складовою, а інформаційна економіка – ресурсною. Якщо повернутись до змісту цифрова економіка, визначеному у Концепції, то це є ніщо інше, як новий рівень цифрових on-line сервісів в основному орієнтованих на споживача.

Перелік посилань:

1. Digital 2019: global internet use accelerates. Режим доступу: <https://wearesocial.com/blog/2019/01/digital-2019-global-internet-use-accelerates>
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018 – 2020 роки. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>
3. Bukh R. Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy / Bukh R., Heeks R. // Global Development Institute working papers. No. 68. Режим доступа: <https://diodeweb.files.wordpress.com/2017/08/diwpkpr68-diode.pdf>

Кураташвили Альфред Анзорович (Тбилиси, Грузия)

Доктор юридических, экономических и философских наук, профессор в области общественных наук, профессор Грузинского технического университета в области Публичного права (Факультет Права и Международных отношений), Научный руководитель Института Бизнеса и Права Факультетов – Права и Международных отношений и Бизнестехнологий ГТУ, Президент Международной Академии социально-экономических наук, Президент Международной Академии Политического Менеджмента и Президент Международной Академии Юридических наук, Действительный член Нью-Йоркской Академии наук, Академик Академии политических наук США

КРИМИНАЛЬНЫЙ БИЗНЕС КАК ПРОЯВЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ФАШИЗМА И ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЕГО ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ

Необходимость функционирования бизнеса не подлежит сомнению, но если не «обуздать» чисто экономическую направленность бизнеса – его нацеленность на получение максимальной прибыли любимыми путями, включая мошенническое ограбление народа, то бизнес проявляется как экономический фашизм, допущение которого является преступлением против человечности.

В качестве примеров экономического фашизма можно привести азартные «игры», т.е. так называемый «игорный» «бизнес», который является преступлением, служащим обогащению отдельных лиц, и/или даже пополнению государственного бюджета путем ограбления, порабощения и уничтожения огромного количества людей (!).

Следовательно, не подлежит сомнению, что функционирование в государстве азартных «игр» под «маской» «бизнеса» – это уголовное преступление, требующее правового решения со стороны государственной власти (со стороны государственных властей), в частности, требующее их искоренения и предотвращения в международном масштабе, ибо, в противном случае, невозможно будет спасти огромное количество людей от экономического фашизма.

Считаю необходимым здесь же отметить, что экономическая нацеленность бизнеса является прямым отражением и воплощением главной идеи знаменитого Адама Смита, называемой «невидимой рукой» рынка [1, с. 332], т.е. того Адама Смита, который, по моему глубокому убеждению, является не только одним из основателей классической политэкономии, но и создателем «научных» основ экономического фашизма.

Притом, переподчинение бизнеса интересам народа, с учётом необходимости защиты справедливых интересов собственников бизнеса, возможно лишь на принципиально новой научной основе – на основе созданной мной Философии социальной цели [2; 3; и др.], а также на основе созданных мной же других принципиально новых научных направлений и принципиально новых научных теорий, исходящих из Философии социальной цели и служащих интересам каждого человека, что по своей целевой направленности является радикальной альтернативой идее знаменитого Адама Смита.

Литература

1. Смит Адам. Исследование о природе и причинах богатства народов, М., «Соцэкгиз», 1962. – 684 с.
2. Кураташвили Альфред А. Философия цели – альтернатива философии средств (монография на грузинском и русском языках). Тбилиси: «Мецниереба», 1997. – 100 с.
3. Кураташвили Альфред А. Философия социальной цели. Принципиально новое научное направление – исходная теоретическая основа формирования и функционирования истинно человеческого общества и государства (монография на грузинском, английском и русском языках). Тбилиси: Международное издательство «Прогресс», 2003. – 352 с.

Кураташвили Анзор Альфредович (Тбилиси, Грузия)

Доктор экономических наук, Профессор факультета Бизнестехнологий Грузинского технического университета, Вице-Президент Международной Академии социально-экономических наук, Вице-Президент Международной Академии Политического менеджмента и Академик Международной Академии Юридических наук, Действительный член Нью-Йоркской Академии наук

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО И ТЕОРИЯ ДЕРЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ – КАК ТЕОРИЯ РЕГУЛИРУЕМОЙ СВОБОДЫ

Проблема дерегулирования экономики особенно актуальна в связи с предпринимательской деятельностью, ибо предпринимательство не может существовать без дерегулированной экономики.

В связи с этим, научный и практический интерес представляет собой предложенное мной принципиально новое понимание регулирования и дерегулирования экономики и бизнеса.

Именно необходимостью творческого осмысления проблемы дерегулирования экономики и бизнеса, имеющей целью эффективное осуществление социально нацеленного государственного управления, определяется актуальность данной темы исследования.

Притом, важно обратить внимание на то, что государственному регулированию экономики противопоставляется дерегулирование, ибо под дерегулированием обычно понимается отказ от государственного регулирования экономики, что, по моему научно обоснованному представлению, является ошибочным подходом, ибо, во-первых, дерегулирование экономики не может происходить без активного правового и организационного вмешательства государственной власти в экономическую жизнь общества, и, во-вторых, хотя дерегулирование на первый взгляд означает будто бы отказ от государственного регулирования экономики, но ведь сам процесс дерегулирования экономики в институционально-правовом и организационном плане обеспечивается и регулируется именно государством [1, с. 30-31].

Следовательно, именно государством обеспечивается дальнейшее свободное функционирование дерегулированной экономики.

Исходя из вышеотмеченного, предлагаю созданную мной Теорию дерегулирования экономики [1; 2; 3; и др.] – как Теорию регулируемой свободы, и как одну из важнейших форм государственного регулирования и государственного управления, направленную на создание государством максимально благоприятных условий для эффективного функционирования дерегулированной экономики и бизнеса в интересах каждого человека, в интересах общества, государства и человечества в целом.

Литература

1. Кураташвили Анзор А. Социально ориентированная рыночная экономика и влияние правового фактора на ее эффективное функционирование (монография на грузинском языке). Тбилиси: Международное издательство «Прогресс», 2008. – 240 с.

2. Кураташвили Анзор А. Государственное регулирование и саморегулирование экономики в системе государственного управления. Научные Изыскания в государственном и муниципальном управлении Сборные научных трудов. Выпуск 1/2012. Академия муниципального управления (Киев, Украина). Киев – 2012, с. 87-93.

3. Кураташвили Анзор А. Проблемы менеджмента в обществе и в государстве. Теория дерегулирования – как Теория регулируемой свободы, и Теория социальной прибыли – как критерий и как Теория истинно человеческой эффективности (монография на русском языке). Тбилиси: Международное издательство “Прогресс”, 2013. – 192 с.

Кураташвили Кристине (Кетеван) Альфредовна (Тбилиси, Грузия)
Научный сотрудник Института Экономики им. П. Гугушвили
Тбилисского государственного Университета им. Ив. Джавахишвили,
Магистр юриспруденции, экономики, менеджмента и искусства,
Помощник Президента и художник-дизайнер Международной
Академии социально-экономических наук

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ И ФАКТОР КУЛЬТУРЫ

Актуальность исследования проблем развития экономики всё более возрастает в современных условиях.

Притом, фактор культуры имеет принципиальное значение для решения проблем развития экономики, как необходимого условия повышения качества жизни людей – качества жизни народа.

Следовательно, особого внимания заслуживает фактор культуры, ибо именно фактор культуры, и, в частности, духовная культура имеет определяющее значение для эффективного функционирования экономики, общества и государства, а значит, и для государственного управления, ибо именно культура, как я отмечала и ранее, «является идейной основой эффективного функционирования общества» [1, с. 109].

Необходимо отметить, что «образование – как культура, наука – как культура, а также правовая культура и управленческая культура представляются мне как фактор культуры – как преимущественно непосредственно действующий фактор, тогда как художественная культура мне представляется в качестве преимущественно опосредованно действующего фактора модернизации государственного управления» [2, с. 146].

Вместе с тем, с целью эффективного использования фактора культуры необходимо, прежде всего, создание соответствующих правовых и социально-экономических условий со стороны государства для эффективного развития фактора культуры – как идейной основы поступательного развития общества.

Притом, в деле эффективного развития фактора культуры важнейшую роль принадлежит именно государству – государственной власти, которая может и должна создавать отмеченные условия, являющиеся необходимой основой эффективного функционирования экономики и эффективного государственного управления.

Считаю необходимым также отметить, что культура – как фактор социально-экономического прогресса проявляет свою особую значимость через развитие науки и образования, ибо без этого не может быть реального и осязаемого движения вперед, и, в том числе, не может быть эффективного развития художественной культуры.

Однако развитие науки и образования требует принципиально новых подходов в условиях рыночной экономики с тем, чтобы она способствовала социальной ориентации рыночных отношений и эффективному государственному управлению.

Литература

1. Кураташвили Кетеван А. Культура – как фактор оптимального социально-экономического развития общества. Тезисы докладов Международного симпозиума, Грузинский технический университет (4-6.11.1998). Тбилиси, 1998.

2. Кураташвили Кетеван А. Культура – как важнейший фактор модернизации государственного управления. «Модернизационные процессы государственного и муниципального управления». Материалы Международной научно-практической конференции (4 апреля 2014 года). Часть Вторая. Академия муниципального управления (Киев, Украина). Киев: Издательско-полиграфический центр Академии муниципального управления, в 2-х частях. Ч. 2, 2014. – с. 146-147.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ Т ЇЇ МОЖЛИВИЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ

На сьогодні проблема легалізації грального бізнесу в Україні є особливо актуальною. Вона полягає в тому, що за умов нестабільної економіки в країні, додатковим джерелом доходів для державного бюджету може стати гральний бізнес.

Як зазначає світовий досвід, повна заборона або великі обмеження грального бізнесу не призводять до його зникнення, а навпаки, збільшується кількість підпільних казино. Наприклад, у Саудівській Аравії, де діє сувора заборона на гральний бізнес, регулярно з'являються повідомлення про рейди поліції до підпільних гральних закладів.

З 2009 року був прийнятий закон "Про заборону грального бізнесу в Україні", який призвів до ряду негативних факторів: втрати близько 200 тисяч робочих місць, скорочення надходжень до державного бюджету, підвищення рівня тіньової економіки. Усі ці фактори негативно вплинули на економіку країни в цілому.

Попри заборону азартних ігор у 2009 році, букмекерські контори, гральні автомати фактично продовжили своє існування, але уже під виглядом державних лотерей.

Повна або часткова легалізація грального бізнесу дозволить покращити рівень розвитку економіки в Україні. Станом на 30 вересня 2019 року, Кабмін схвалив законопроект, який передбачає проведення азартних ігор винятково на території готелів, на ігровому обладнанні з використанням програмного забезпечення, яке відповідає міжнародним стандартам.[1] За підрахунками уряду, легалізація грального бізнесу дозволить бюджету отримати до 5 мільярдів гривень. Водночас зазначається, що остаточні цифри очікуваних надходжень до бюджету залежатимуть від того, у якій редакції депутати ухвалить закон.[2]

Наслідки легалізації: мінімізація негативних наслідків від участі фізичних осіб в азартних іграх, забезпечення захисту прав і законних інтересів гравців,

можливість ліцензованим учасникам ринку легально функціонувати та отримувати прибутки, створення додаткових легальних робочих місць, збільшення надходжень до бюджету.[3]

Отже, легалізація грального бізнесу може позитивно вплинути на стан економіки в Україні, проте важливо передбачити усі можливі негативні наслідки та унеможливити їх появу.

Перелік посилань:

1.[Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2019/10/01/pogljad/polityka/ukrayini-dozvolyat-vidkryvaty-kazyno.-chy-vyhraye-czoho-derzhava>

2.[Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://tsn.ua/politika/u-radi-zareyestruvali-zakonoprojekt-pro-legalizaciyu-gralnogo-biznesu-1429017.html>

3.[Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/minfin-raskryl-detali-vozvrashcheniya-igornogo-1569845065.html>

“ВІДПЛИВ УМІВ” З УКРАЇНИ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ЕКОНОМІКИ

Тема “Відплив умів” є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки нашої країни, оскільки кадровий потенціал науки та освіти має великий вплив на соціально-економічний розвиток та конкурентоспроможність країни на світовому ринку.

“Відплив умів” являється серйозною загрозою майбутньому держави в усіх сферах виробництва. За роки незалежності Україна втратила близько третини свого наукового потенціалу і продовжує його втрачати. Вже у 1991-1995 роках Україну залишили 313 докторів наук, з них до США виїхало 105 осіб, Ізраїлю – 34, Росії – 115, Німеччини – 10, Польщі – 9. З 1996 по 2014 роки з України на постійне місце проживання за кордон виїхало 1781 науковець, серед яких 1436 кандидатів і 345 докторів наук. Учені виділяють основні загрози “відпливу умів” (див. Рисунок 1. Основні загрози “відпливу умів”).

Рисунок 1. Основні загрози “відпливу умів”

У 2015-2016 роках науковцями було проведено опитування серед студентів ВНЗ м.Чернігова. В опитуванні взяли участь студенти першого, третього і п'ятого курсів навчання. Опитування свідчить про наявність у багатьох молодих українців (64 %), що здобувають освіту, намірів емігрувати до інших країн. Таку тенденцію можемо простежити починаючи вже з першого року навчання. З кожним наступним роком навчання все більше студентів прагнуть виїхати з України, шукаючи можливості для реалізації себе в обраній професії, адже на батьківщині молодому спеціалісту складно знайти роботу за фахом.

Отже, держава повинна розробити і запровадити механізм повернення мігрантів на Батьківщину та стримування виїзду науковців за кордон.

Перелік посилань:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Полковниченко С. «Відплив умів» з України як загроза національній безпеці / С. Полковниченко, В. Курочка // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2016. – № 4 (8). – С. 16-22 http://journals.stu.cn.ua/problems_and_prospects_economics_management

ТРАДИЦІЙНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА СТРАТЕГІЧНЕ ФОРМУВАННЯ ЦІН НА ІННОВАЦІЙНУ ПРОДУКЦІЮ У ПРОСТОРІ БЛАКИТНОГО ОКЕАНУ

В умовах інтенсифікації конкурентної маркетингової бізнес-взаємодії та діджиталізації ринкових транзакцій фахівці усе більшу увагу приділяють формуванню цін у комплексі маркетингу підприємств. У своїй праці «Ринкове ціноутворення» О. Є. Мазур з урахуванням різного ступеня сприйняття ціни споживачем та визначення маси економічної цінності товару для покупця виокремлює три базові маркетингові цінові стратегії. 1. Сутність стратегії преміального ціноутворення (зняття вершків) полягає у встановленні механізму надходження прибутку завдяки значній преміальній надбавці. 2. Зміст стратегії нейтрального маркетингового ціноутворення міститься у декларуванні в ціні товару справедливого співвідношення «ціна – цінність» на базі адекватного виміру економічної цінності товару цільовими групами споживачів. 3. Маркетингова стратегія цінового прориву (знижених цін) передбачає нарощування потоків обсягів продажів за рахунок зниженої ціни [2, с. 115-122].

А. М. Гаврилова наголошує про те, щоб розробити ефективну маркетингову цінову стратегію в умовах інтенсивної високотехнологічної конкуренції фірмі необхідно зробити низку кроків [1]. Доцільним є системне і постійне проведення аналізу цін, що передбачає такі маркетингові аналітичні заходи і процедури, як: визначення цінових норм; дослідження складових поведінки споживача на базі концепції біхевіоризму; чітке дотримання стратегії диференціації цін; врахування можливості або неможливості зміни цін; врахування конкурентоспроможності ціни на товар [1].

Так, В. Кім та Р. Моборн у своїй книзі «Стратегія Блакитного Океану. Як створити безхмарний ринковий простір і позбутися конкуренції» комплексно розробляють інший інноваційний науково-методичний підхід до маркетингового ціноутворення в системі інноваційних цінностей споживача. Якщо компанія методично створила новий ринок інноваційних товарів і послуг – «блакитний океан», де важливо вдало позиціонувати інновації цінностей – тоді класичний підхід до ціноутворення стає неефективним через брак конкурентів [3]. Науковці слушно вважають, що за таких умов головним завданням при створенні стратегічної ціни для сегментів цільових ринків стає усвідомлення, на яку ціну відреагують майбутні споживачі. При цьому ці освічені сучасні споживачі будуть порівнювати новий продукт фірми з наявними на ринку, з асортиментом певних товарів-замінників. У цьому контексті значущим є вихід за межі традиційного попиту, що спричиняє до розширення товарних меж ринків [3]. Отже, відмінність полягає тільки у тому, що в умовах блакитного океану сучасні свідомі споживачі порівнюватимуть продукт зі схожими за цінністю товарами на інших ринках та його ціною, а в умовах звичайної конкуренції – з подібними товарами та їхнім співвідношенням «ціна-цінність».

Перелік посилань:

1. Гаврилова А. М. Як визначається ціна: методи ціноутворення і цінова політика бізнесу / А. М. Гаврилова. Центр додаткової освіти Елітаріум. – [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://www.elitarium.ru/cenovaja-politika-cenoobrazovanie-pribyl-zatraty-konkurencija-vyruchka-marketing>.

2. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення: навч. посіб. / О. Є. Мазур. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 480 с.

3. Чан Кім В. Стратегія Блакитного Океану. Як створити безхмарний ринковий простір і позбутися конкуренції / В. Чан Кім, Рене Моборн. Переклад Ігор Андрущенко. – К. : видав-во Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 384 с.

Марченко В.М.
д.е.н., проф КПІ ім. Ігоря Сікорського
Новак В.О.
Національний авіаційний університет
к.е.н., проф

НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМ У СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Глобальні нерівномірності економічного розвитку обумовлюють необхідність для одних країн пошуку ринків збуту вироблених товарів та послуг та, як наслідок, приросту національного багатства, для інших – задоволення потреби шляхом їх імпорту та відповідного зниження темпів національного економічного зростання.

Сучасна політика протекціонізму активно використовується як засіб обмеження імпорту та стимулювання експорту як країнами з розвинутою ринковою економікою, так і країнами, що розвиваються. При цьому, країни з різним рівнем економічного розвитку при використанні політики протекціонізму реалізують різні стратегічні цілі.

Країни, що розвиваються, вдаються до застосування протекціонізму, виходячи із: рівня конкурентоспроможності їх національних економік; необхідності захисту нових галузей економіки та нових ринків; формування сприятливих умов розвитку національного виробництва в періоди кризових явищ; корегування стану платіжного балансу країни; регулювання обсягів стратегічно важливих товарів; як відповідна реакція на дискримінаційні дії зі сторони торговельних партнерів.

Відзначається стійка тенденція зростання кількості бар'єрів. Так, за даними щорічного звіту про торговельні та інвестиційні бар'єри, в 2015 році було зареєстровано 33 нових бар'єри зі сторони 57 торговельних партнерів ЄС, в 2016 році - 36, в 2017 году - 67, в результаті чого загальна кількість існуючих бар'єрів досягла в 2016 році 372, в 2017 році – 396.

У сучасному світі змінилося сприйняття протекціонізму як державної політики обмеження імпорту. З початком XXI століття в глобальній економіці реалізується політика неопротекціонізму – обмежень міжнародної торгівлі, які вводяться додатково до традиційних форм обмежень імпорту.

Неопротекціонізм має свої прояви не лише у зміні інструментів обмеження імпорту (переходу від традиційних тарифних обмежень до обмежень у вигляді субсидування, прямого преміювання за експорт, вимог до вмісту компонентів у готовому товарі, екологічних вимог, маркетингових стандартів, але і реалізує іншу систему цінностей країн світу. Обмежуючи доступ готових товарів, країни з сприятливим інвестиційним режимом та активним попитом на результати впровадження інновацій активізують доступ інновацій, закладаючи тим самим стратегічний базис для власного соціально-економічного зростання.

Порівняльний аналіз тарифних та нетарифних бар'єрів входу в ринок України та в зовнішні ринки дозволив виявити подальшу лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності в Україні, що проявляється в поступовому зниженні митних тарифів та порівняно нижчих ставках імпортного мита на фоні митних ставок її торговельних партнерів.

Способом подолання бар'єрів входу української продукції в зовнішні ринки є поширення режиму вільної торгівлі на торговельні відносини з тими країнами, які займають значну частку в географічній структурі українського експорту, та з країнами зі значним потенціалом споживання (Китаєм та країнами Африки).

ENHANCING STATE CAPABILITY FOR POLICY IMPLEMENTATION

Building a public sector capable of implementing both basic and (increasingly) complex tasks – reliably, affordably, for everyone – is a defining characteristic of what it means for a country to be ‘developed’ and able to provide high levels of well-being for its citizens. Even a cursory comparison of the Millennium Development Goals (2000) and Sustainable Development Goals (2015), however, reveals how vastly more expansive, expensive, ambitious, and complex the development agenda has been acknowledged to be. The challenges will only grow in the coming decades. Making progress on the SDGs by 2030 and the vision of improved well-being they embody will require not just ‘more money’, ‘better policies’ and ‘stronger political will’ but a wholesale revolution in how the world responds to implementation challenges. The historical reality, embodied in Ukraine’s post-Soviet experience, is that the development process, even when it succeeds, takes a long time and keeps getting harder, not easier.

In a recent book – *Building State Capability: Evidence, Analysis, Action* [1]– Matt Andrews, Lant Pritchett and I seek to provide a modest contribution to this challenge. Our key ideas on implementation dynamics stress the importance of building implementation capability in public organizations as the foundation for realizing key policy objectives but doing so in a different way than is usually prescribed. ‘Good policies’ are of course better than bad ones, but if any policy is really only as good as its implementation then it became increasingly apparent to us that the importance of this point had been vastly underappreciated: hundreds of books have been written on development policy, but one struggles to name even a handful explicitly addressing implementation issues. When such issues are acknowledged, they are typically defined as a “capacity building” problem best addressed by some combination of technical experts, training programs, technology upgrades, and the transfer of ‘best practices’. That so many “capacity building” initiatives had yielded so little for so long seemed to us a situation requiring empirical documentation, analytical explanation, and – most importantly – a pragmatic alternative.

We offered Problem-Driven Iterative Adaptation (PDIA) as one such alternative. As the acronym suggests, PDIA emphasizes starting by seeking a clear sense of the underlying problem and its various contributing factors, which are likely to be highly context-specific and thereby render generic ‘solutions’ imported from elsewhere unlikely to succeed. The task of external advisors is therefore problem-solving, not solution-selling, with the number of ‘problems solved’ along the way becoming a key measure of success. The solutions themselves, moreover, need to be crafted and enacted by those who have defined the problem; this may take some time, and entail enduring some initial setbacks as a locally-legitimate best-fit (as opposed to best-practice) response is identified. As such, this process to building organizational capability is roughly akin to how individuals learn complex tasks such as speaking a language or playing a musical instrument: we learn these things by actively practicing them, not passively listening or copying.

We are delighted with the positive response to *Building State Capability*, from both researchers and (especially) practitioners, and the opportunity to make it available in Ukrainian. Though aspects of our work have already been translated into other languages, Ukraine is the first country to translate the entire book. This is a great honor for us; we hope Ukrainian readers will find much that is useful for their own efforts to build state capability for policy implementation (whether at the national or local level), and that other countries will follow Ukraine’s lead by translating the book into their own languages. These engagements have informed our practical approach to doing PDIA, and the production of an accessible PDIA Toolkit [2] for practitioners to use. Applications of this Toolkit have led to numerous positive applications as teams around the world have embarked upon their own ‘long voyage of discovery’.

1. Matt Andrews, Lant Pritchett and Michael Woolcock (2017) *Building State Capability: Evidence, Analysis, Action* (New York: Oxford University Press). A free copy of this book can be downloaded [here](#); details on the Ukrainian edition, published in hardback by Summit Books (Kyiv), is available [here](#).

2. The toolkit is available as a free downloadable pdf at <https://bsc.cid.harvard.edu/PDIAtoolkit>

ECONOMIC EXPEDIENCY OF INTRODUCING ECOLOGICAL REENGINEERING ON JSC "MHP"

There is a relationship of effectiveness of business processes and financial capacity, which depends not only on yield and profitability, but also largely on minimizing costs by reducing fuel costs. Because the world sposterhiyetsya tendency to change the basic management strategies using tools for sustainable development. According to Pareto principle - in a radical reengineering advisable to choose pereproektovunnya 20% of all business processes. In "MHP" was selected 2 business processes: financial management and ecological strategy. Business process management financial strategy JSC "MHP". To enhance these components, the company must implement the ETS - a system of electronic document circulation in procurement, sales, personnel records, equipment and so on. The aim is to eliminate paper documents and use of electronic signatures in documents from contractors. Through simplifying and improving the process we significantly reduce the volume of documents flowing through management and minimize environmental impact by reducing the number of trees. From an economic point of view, payable turnover ratio will increase as the amount payable decreases through its timely repayment and maturity - decline.

Business process management environmental strategy JSC "MHP". Minimizing fuel costs by setting the fuel control system. Under the control of fuel means the comprehensive automation of control calculation of fuel, which includes full cycle automation stationary stations, mobile tankers, GPS-monitoring equipment, tooling vehicle sensors fuel consumption, the introduction of card authentication, simplifying workflow and optimization of accounting.

Economic and environmental effects of such systems are indisputable. The enterprises MHP control is carried out to varying degrees, and one of the objectives of the project is the standardization of processes and disseminating good practices among enterprises.

Target set reduction of fuel consumption by 10% after running all phases of the project, which also undoubtedly have a positive impact on the environment. As a result of the project will be modernized equipment, ensured transparency of the planning and monitoring of storage volumes stations and found ineffective control technology in fuel and set common standards for hardware and software systems for companies filling MHP group. In 2020 according to the standards defined in the draft technical and based on plans developed system automation project replication in other stations MHP enterprise and beyond-growing area. In the future, the new software will be the basis for implementation of complex automation of accounting controls fuel, minimize costs and reduce the inefficient use, optimization of fuel consumption in vehicles. The expediency of implementing the measures presented in the table. 1.

Table 1 - Change in profitability after the implementation of environmental reengineering

Profitability:	Basic (2018)	Project (2019)	absolute deviation	Deviations relative%
- Business	8%	10%	0.17970165	18%
- products	10%	12%	0.2013311	20%

Changes in management after the introduction of environmental management reengineering improve the efficiency of anti-crisis strategy and is economically feasible for the enterprise as a whole.

References:

1. M. Hammer reengineering corporations: the revolution in business manifesto / Michael Hammer, James Champy; Trans. with English. JE Korniy- Lovich. - M.: Mann, Ivanov and Ferber, 2016. - 287 p.
2. Smolensky IM, Stepaniuc GS Conceptual Foundations of Management technologically dangerous enterprise // Ukraine's economy. - 2013. - No12. - P. 73-80.
3. Vinogradov OV Reengineering business processes in modern management: Monograph. - Donetsk: DonDUET them. M. Tuhon-Baranov-sky, 2015. - 195 p.

Мехришвили Теона Иосифовна (Тбилиси, Грузия)
Докторантка Грузинского технического университета,
Помощник Президента Международной Академии
социально-экономических наук

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКОНОМИКИ И ОСОБОЕ ЗНАЧЕНИЕ НАУЧНОГО ТВОРЧЕСТВА В СФЕРЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Важность и необходимость решения современных проблем экономики для развития общества и государства, а значит, и для решения социальных проблем, не подлежит сомнению.

Вместе с тем, решение современных проблем экономики не представляется возможным без творческого развития науки, и, в частности, без научного творчества в сфере высшего образования.

Следовательно, актуальность решения проблем научного творчества вообще, и, частности, в сфере высшего образования имеет особое значение для решения современных проблем экономики, а также для эффективного функционирования общества и государства в интересах народа.

Исходя из вышеотмеченного, для эффективного решения проблемы творческого развития науки необходимо исходить из того, что, как отмечает профессор Альфред Кураташвили:

«Творческое развитие науки – необходимая интеллектуальная основа эффективного функционирования общества, государства и человечества в целом.

Для решения вышеотмеченной проблемы принципиальное значение имеет создание условий, способствующих творческому развитию науки, ибо нередко создающиеся искусственные препятствия на пути творческого развития науки могут стать лишь причиной торможения общественного и государственного развития» [1, с. 92-93].

«Более того, – как отмечает там же профессор Альфред Кураташвили, – ограничение творчества, и, в том числе, ограничение научного – интеллектуального – творчества, является антиконституционным деянием...» [1, с. 93].

Таким образом, решение проблем научного творчества вообще, и, в том числе, в сфере высшего образования требует особого внимания.

Следовательно, как отмечает профессор Альфред Кураташвили:

«Тормозить развитие науки – это значит искусственно преграждать путь развитию общества, государства и человечества в целом.

Именно на основе творческих, т.е. истинно научных, идей должны быть решены проблемы политического менеджмента, а, соответственно, должны быть решены и проблемы предотвращения мировых экономических кризисов, так же как и проблемы социально-экономического прогресса вообще» [2, с. 101].

Литература

1. Кураташвили Альфред А. Интеллектуальная собственность ученого – главный критерий аккредитации его докторской образовательной программы!!! *Государственное управление: Проблемы теории и практики. Материалы Международной научной конференции (11-12.09.2012)*. Тбилиси: Международное издательство «Прогресс», 2012. – с. 92-102.

2. Кураташвили Альфред А. Проблемы научного творчества: политико-правовые и социально-экономические пути и механизмы их преодоления (монография на русском языке). Тбилиси: Международное издательство «Прогресс», 2009. – 256 с.

ПРОБЛЕМА НЕРАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ БІОТЕС В УКРАЇНІ

Проблемою як аграрного сектору України, так і економіки загалом є дефіцит первинних джерел енергії, який повинен активно покриватися за рахунок відновлюваних джерел. Національним планом дій з відновлюваної енергетики до 2020 року в нашій державі встановлено загальну мету, згідно якої внесок відновлюваних джерел енергії до валового кінцевого енергоспоживання має досягти 11 % у відповідності до зобов'язань України як члена Енергетичного співтовариства [1].

Сфера альтернативної енергії має потенціал змінити соціально-економічну картину в сільському господарстві України, оскільки наша країна є аграрною, перевага біоенергетики беззаперечна. В той час, як країни ЄС закуповують біо-сировину, Україна не використовує близько 70 млн тонн відходів сільського господарства, деревообробки та лісництва. В країні щорічно збирається понад 50 млн. т зернових культур, відповідно є значна кількість соломи і рослинних відходів, як побічних продуктів рослинництва [2]. Ці відходи потенційно є паливом для БіоТЕС, але на сьогодні в Україні збудовано лише шість БіоТЕС загальною потужністю 125,7 МВт. БіоТЕС мають ряд переваг, таких як:

1. «Зелений тариф». Він закріплений в Україні до 2030 року на рівні 3,4886 грн/кВт без НДС і прив'язаний до курсу Євро, а це гарантія безпеки інвестицій. В Україні «Зелений тариф» працює не лише завдяки законодавству, а й програмам ЕБРР та Міжнародного банку, які фінансують проекти Зеленої енергетики і є стратегічними партнерами країни.
2. Особливий технологічний цикл. Він полягає у безперервному виробництві електричної та теплової енергії із зупинками на 2-3 тижні для проведення планового обслуговування. Під час роботи утворюється низькопотенційне тепло, яке можна використовувати у сільському господарстві: у лісопереробних цехах, фермах, тепличних комплексах, тощо.
3. Мінімальні вимоги до території. БіоТЕС не потребує забудови великої земельної ділянки та спеціальних умов зонування у порівнянні з СЕС, ВЕС та ГЕС. Станції цього типу є компактними і не потребують спеціального зонування на місцевості. Єдиною вимогою для ТЕС на біомасі є локації поряд із місцезнаходженням сировини, що є вигідним для галузей сільського господарства.

За прогнозом, встановлена потужність БіоТЕС на відходах сільського господарства за 10 років може зрости у 12 разів і буде становити 50,4 млн. ГКал за рік теплової енергії. Тому проблема нераціонального використання відходів має бути вирішена шляхом реорганізації ринку паливної біомаси через надання вільного доступу підприємств до відходів сільського господарства та організації біопаливної біржі.

Отже, підвищення ефективності використання відходів сільськогосподарських підприємств дасть можливість вирішити низку соціально-економічних проблем, що стоять перед АПК України: збільшення конкурентоздатності продукції завдяки зменшенню витрат на енергоносії при її виробництві, а також створення нових робочих місць.

Перелік посилань:

1. Токарчук Д. М. Управління ефективним використанням сільськогосподарських відходів для виробництва біогазу / Д. М. Токарчук // Облік і фінанси. - 2018. - № 3. - С. 133-139
2. Державне агентство енергоефективності та енергозбереження України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://saee.gov.ua/uk/ae/bioenergy>

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фармацевтична промисловість – це структурний елемент системи економіки країни, який надає робочі місця висококваліфікованим робітникам, поповнює державний бюджет за рахунок податків та створює попит на товари пов'язаних з нею галузей.

Вітчизняний фармацевтичний ринок розвивається доволі динамічно. За підсумками проведеного аналізу даних Державної служби статистики України (Держстату) встановлено, що виробництво основних продуктів та препаратів фармацевтичного ринку станом на 2017 рік не лише відновилося після стрімкого спаду у 2015 році, а навіть продемонструвало кращі показники ніж у докризовому 2013 році. А в 2018 році обсяг реалізації виготовлених основних фармацевтичних продуктів та препаратів майже на 6% перевищував показники 2013 року (у співставних цінах) та становив 34,2 мільярдів гривень. Проте в Україні кількість імпорту продукції фармацевтичного призначення перевищує кількість її експорту. У 2018 році на територію нашої держави, за даними Держстату, було завезено продукції фармацевтичного призначення на 1947 мільйонів доларів [1].

Тому, в цій ситуації постає проблема в недостатньому рівні конкурентоспроможності вітчизняних фармацевтичних виробників порівняно з іноземними компаніями.

Для підвищення конкурентоспроможності фармацевтичного ринку України необхідні ефективні та дієві стратегії, які будуть забезпечувати оновлення та впровадження науково-дослідних проектів для розробки нових технологій виробництва лікарських засобів.

Однак, більшість вітчизняних фармацевтичних виробництв не мають змоги здійснити такі великі капіталовкладення у відповідні наукові дослідження, особливо для розробки принципово нових ліків. Отже, необхідне залучення іноземних інвестицій для розвитку фармацевтичної галузі.

Проте, для залучення у фармацевтичну промисловість прямих іноземних інвестицій, необхідно створити сприятливі інвестиційні умови в Україні. У роботі [2] охарактеризовані деякі з факторів, що відіграють важливе значення для залучення нових капіталовкладень. По-перше, це можливість забезпечити сприятливі умови для проведення клінічних випробувань (КВ), що включає в себе: збільшення прозорості та вдосконалення процесу одержання дозволів на проведення КВ, покращення доступу до веб-сайтів КВ, встановлення чітких фінансових правил укладання угод між спонсором КВ та медичними закладами. По-друге, необхідне подальше підвищення ефективності та прозорості системи реєстрації лікарських засобів. По-третє, необхідне конкурентоспроможне оподаткування та єдині нормативні правила для іноземних та місцевих інвесторів.

Отже, впровадження та дотримання вищезазначених стратегій, розробка нових науково-дослідних проектів щодо виробництва лікарських препаратів, залучення додаткових інвестицій з боку держави та іноземних компаній здатні покращити розвиток фармацевтичної галузі нашої країни, що в свою чергу значно підвищить рівень її конкурентоспроможності на ринку.

Перелік посилань:

1. Кулицький С. Фармацевтична галузь і фармацевтичний ринок в Україні: стан і проблеми розвитку / С. Кулицький. – К: Україна: події, факти, коментарі. – 2019. – № 6. – 41 – 53 с.
2. Бачення 2020: план дій у сфері розвитку фармацевтичного сектору в Україні / [Пітерс М., Орловський Є., Андрієнко О. та ін.]. – К: Американська торгівельна палата в Україні. – 2014. – 104 с.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗМІНИ ЗАКОНУ ПРО ПРИВАТИЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА В УКРАЇНІ

У наш час питання приватизації державного майна є досить актуальним, дане питання має, як прихильників так і противників. Предметом дослідження є зміни, які може принести зміна закону про приватизацію державного майна.

Метою дослідження є виведення проблем, які існують при нинішньому законі і показати, до яких змін може призвести зміна вищезгаданого закону.

Державне майно являє собою засоби виробництва, робочі сили та будівлі, що належать державі такі як: вокзали, будівлі для публічних виступів та інші. Беручи за об'єкт дослідження вокзали в Україні можемо чітко вивести проблеми, які вони мають. Кожен з нас хоча б декілька разів бував на вокзалах і знає типові та не типові проблеми у даних закладах, які не виправляються з роками. Однією з таких проблем є чистота та якість обслуговування, хоча якість обслуговування можна сказати, що ніяк не відноситься до даної теми, але за якістю обслуговування розуміється якість звуку при об'яві прибуття відбуття потяга. Іншою проблемою являється не вокзал, а потяги, що ходять. Напевно більшість людей віком від 35 років скажуть, що вагони, в яких ми їздимо не змінилися з їх молодості і це є досить плачевно.

Згідно з можливими змінами закону про приватизацію державного майна виникне можливість приватизації даних споруд та видів транспорту. Більшість з людей напевно вважають це чимось поганим, але це навпаки може стати покращення, так як з появою такої можливості виникне конкуренція. Конкуренція це саме те, що буде стимулювати нових власників даних споруд до покращення умов та якості надання послуг. Для прикладу, якщо взяти вище згадані будівлі вокзалу, то при приватизації даної споруди якість обслуговування та чистота самої будівлі може підвищитися на декілька порядків це стає можливим так, як приватна особа, що приватизує державну споруду у нашому випадку вокзал завжди буде намагатися покращити якість обслуговування для того, щоб збільшити свою клієнтську базу.

Негативним наслідком введення даного закону може стати зворотній ефект від описаного вище, так як на превеликий жаль в нашій країні існують люди, які наживаються на і людях і навіть не планують робити, щось для покращення умов використання. Хоча даний негативний наслідок може бути вирішений шляхом укладення договору про приватизацію конкретної державної споруди на чітко описаних умовах, які повинні виконуватися на протязі власності даної будівлі. Наприклад чітко написати умову про чистоту будівлі, додати умову про те що дана будівля не може бути закрити без поважної на те причину і також вказати чіткий перелік причин, при яких дана дія є можливою.

В ході проведення даного досліджено було описано деякі недоліки, які ми маємо зараз, та до яких покращень чи погіршень може призвести зміна закону про приватизацію державного майна.

Перелік посилань:

1. Фонд державного майна України. Про затвердження Класифікатора державного майна [Електронний ресурс] / ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ ФОНД. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0461224-06>.

2. Відомості ВР. Про приватизацію державного і комунального майна [Електронний ресурс] / Верховної Ради Відомості. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.

3. ГЛАВКОМ. Укрзалізниця наступного року почне передавати вокзали у приватну власність Повний текст читайте тут: <https://glavcom.ua/news/ukrzaliznicya-nastupnogo-roku-pochne-peredavati-vokzali-u-privatnu-vlasnist--620688.html> [Електронний ресурс] / ГЛАВКОМ. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://glavcom.ua/news/ukrzaliznicya-nastupnogo-roku-pochne-peredavati-vokzali-u-privatnu-vlasnist--620688.html>.

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

Ключове значення у розвитку української фармацевтичної індустрії має збалансована та ефективна система встановлення ціни на вітчизняному ринку лікарських засобів. Організаційна структура фармацевтичного ринку в Україні незмінно пов'язана з системою охорони здоров'я. Однією з важливих рис цього ринку є закупівля лікарських препаратів на державному рівні та питання державного регулювання цін на лікарські засоби.

В Україні державне регулювання цін, є елементом державного регулювання економіки та здійснюється щодо соціально значущих товарів і послуг. Тобто, доступність основних лікарських препаратів – один з базових елементів права кожної людини на найвищий досяжний рівень здоров'я, закріплений Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права, прийнятий на засіданні Генеральної Асамблеї ООН в 1966 році.

Питання державного регулювання ціни на ліки почало вирішуватися на рівні держави після запровадження постанови Кабінету Міністрів України від 17.10.2008 № 955 «Про заходи щодо стабілізації цін на лікарські засоби і виробу медичного призначення». Згідно даної постанови на ліки, які входять до Національного переліку основних лікарських засобів (перелік містить 215 пунктів, за винятком наркотичних, психотропних лікарських засобів, прекурсорів та медичних газів), який було затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 333 від 25.03.2009 р. «Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і виробу медичного призначення» затверджено граничну межу постачальницько-збутової надбавки в 10% до оптово-відпускної ціни та граничну межу торговельно-роздрібною надбавки в 25% до закупівельної ціни.

Також, удосконалюючи та реформуючи систему галузі забезпечення ефективнішими та доступнішими лікарськими засобами, була прийнята Постанова Кабінету Міністрів України № 862 від 09.11.2016 р. «Про державне регулювання цін на лікарські засоби», згідно якої з 01.01.2017 р. запроваджується державне регулювання максимальної ціни на лікарські засоби шляхом порівняння відповідних цін у референтних країнах (Польща, Латвія, Словаччина, Угорщина, Чехія) та встановленням міністерством охорони здоров'я референтної ціни на лікарські засоби, в межах якої встановлюється оптово-відпускна ціна.

Наступним кроком у державному регулюванні ціноутворення на фармацевтичному ринку стало оприлюднення постанови Кабінету Міністрів України № 426 від 03.04.2019 р. «Про референтне ціноутворення на деякі лікарські засоби, що закуповуються за бюджетні кошти» [1]. Згідно даної Постанови з 01.07.2019 р. буде встановлено регресивну роздрібну націнку на весь перелік ліків з Національного переліку основних лікарських засобів. Також, з 01.07.2019 р. буде запроваджено державне регулювання цін на окремі лікарські засоби, які будуть закуповуватися за бюджетний кошт та будуть включені в перелік, затверджений міністерством охорони здоров'я, шляхом встановлення граничних оптово-відпускних цін базуючись на ціні лікарських засобів, зареєстрованих в референтних країнах. Зазначено, що перелік буде формуватися у спеціальному порядку, який визначається МОЗ, з лікарських засобів, які перераховано в Національному переліку основних лікарських засобів.

Питанням ціноутворення на фармацевтичному ринку приділяється багато уваги у зв'язку з закупівлею лікарських препаратів на державному рівні та вирішенням питань державного регулювання цін на лікарські засоби.

Перелік посилань:

1. Постанова Кабінету Міністрів України № 426 від 03.04.2019 р. «Про референтне ціноутворення на деякі лікарські засоби, що закуповуються за бюджетні кошти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2019-%D0%BF>. (дата звернення 21.10.2019).

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Економічне середовище в Україні, на сьогоднішній день, є привабливим для іноземних інвесторів і водночас досить ризиковим. Попри вдале географічне місце розташування, наявність кадрів високої кваліфікації, існує ряд проблем, які придушують розвиток інвестиційної діяльності, основними з них є корупція, відсутність достатньої законодавчої бази регулювання, адміністративні бар'єри ведення бізнесу.

Задля подальшого розвитку інвестиційної діяльності в Україні доцільно розглянути зарубіжний досвід вірцевих країн ведення інвестиційної політики, зокрема віднесемо до таких : США, Велика Британія, Франція, Японія, Німеччина.

Кожна з вище наведених країн має свої характерні риси ведення інвестиційної діяльності, розглянемо детальніше їх характерні особливості за допомогою таблиці

Країна	Характерні особливості
США	1. Економічна свобода та економічний лібералізм; 2. Перше місце у світі за обсягом залучених інвестицій; 3. Децентралізація; 4. Відкритість ринку для всіх учасників; 5. Контроль за іноземними інвестиціями, з метою недопущення зловживань; 6. Розвинена система податкового та інвестиційного законодавства.
Велика Британія	1. Об'єднання дрібних інвестицій у великі, поширеним є функціонування трастів; 2. Обмежена відповідальність для трастових компаній; 3. Відсутність єдиного законодавчого регулювання ведення інвестиційної діяльності.
Франція	1. Пільгові умови оподаткування іноземних інвестицій; 2. Суворі система регулювання прямого інвестування
Японія	1. Розвинена державна політика фінансування інвестиційних проектів; 2. Партнерство держави з приватними інвесторами. 3. Пряме державне втручання у ведення інвестиційної політики.
Німеччина	1. Характерна особливість: інвестиційні компанії відповідно до законодавства є кредитними установами; 2. Контроль з боку Уряду; 3. Низький ступінь ризику втрати інвестицій; 4. Висока ставка оподаткування.

Примітка: складено на основі [1].

Застосування таких характерних особливостей ведення інвестиційної діяльності на теренах України надало б можливість нашій державі посісти чільне місце серед країн світу в інвестиційному партнерстві.

Перелік посилань:

1. Шатило О.А. Фінансово-економічна складова інноваційноінвестиційної політики розвинених країн світу: досвід для України / О.А.Шатило // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – К., 2011. – Вип. 2. – С. 264-271.

МОТИВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ У СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ У ВІДНОСИНАХ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ДЕРЖАВИ

Кожна держава має свій унікальний шлях створення та розвитку конкурентоспроможності і Україна знаходиться у процесі трансформації, коли відбувається не лише перехід із «радянської» чи «всесоюзної» системи економічних відносин, а саме адаптація країни до запиту світових ринків та нових моделей відносин між державою, великими світовими корпораціями (в т.ч. їх агентами впливу у політиці) і місцевим підприємництвом. Після першого та другого перезавантаження влади в Україні протягом 2014-2019 років до управління державою на центральному та місцевому рівнях долучилися люди, які до цього переважно мали досвід у бізнесі та аналітичних міжнародних структурах. Саме вони і стали носіями та реалізаторами ідеї щодо оновлених сервісів держави, які надаватимуть послуги як місцевим підприємцям, так і глобальним корпораціям, які матимуть бажання вести бізнес в Україні. Головне завдання полягає в економії ресурсів держави на утримання необхідних підприємцям сервісів держави та якості обслуговування бізнесу. А якість цих послуг, в тому числі залежить від мотивацій співробітників цих сучасних сервісів. Отже, для ефективної роботи з перерахованими агентами впливу на економічний стан в Україні, для службовців в органах публічної влади мотивація має розглядатись, як «матеріальні та нематеріальні стимули за належне виконання відповідних функцій та обов'язків» [2].

Першим кроком у руйнації старої мотиваційної системи стало прийняття Закону України «Про державну службу» [1] у 2015 році, де були впровадженні спеціалізовані конкурси на посади, коли особа, що претендує на посаду, має не лише пройти професійні тести, а особи, що претендують на категорію «А» володіти однією з європейських мов, але й співбесіди з конкурсною комісією, до складу якої можуть входити представники профільних, професійних громадських організацій (асоціацій), в тому числі, які спеціалізуються на підприємстві. Новий уряд, зокрема, працює над питаннями як за допомогою сучасних цифрових інструментів зменшити паперовий обіг документів, зробити прозорими звіти, а також зменшити кількість службовців в органах публічної влади, які замість грамот та подяк, державних рангів та почесних звань, що дають відсотки до посадового окладу, отримуватимуть підвищену, в порівнянні із сьогоднішньою, заробітну платню та премії. А підприємці, в свою чергу, готові платити податки до держави за зручний сервіс з боку влади.

Питання економії коштів, які розглядаються в КМУ з метою вивільнення коштів на інші потреби: а) скоротити штат РДА на 18449 позицій; б) скоротити 1770 посад у Державній службі статистики; в) переведення всіх виплат співробітникам органів влади у безготівкову форму, оскільки біля 60 млн грн на рік витрачають ЦОВ та обласдержміністрації на банківські комісії через те, що платять зарплату готівкою. Таким чином, в Україні відбувається створення нової мотиваційної стратегії в системі органів публічної влади, що сприятимуть подальшій ефективності взаємодії у відносинах підприємництва та держави, які відповідають запитам суспільства щодо раціонального використання ресурсів держави.

Перелік посилань:

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 20.09.2019).

2. Артим, І. І. Зміст та методологія поняття «Ефективність державного управління» [Текст] / І. І. Артим // Ефективність державного управління: збірник наукових праць / ЛПІДУ НАДУ при Президентіві України ; за заг. ред. А. О. Чемериса. – Л. : ЛПІДУ НАДУ, 2002. – № 1-2. – С. 21–26.

ДЕМОГРАФІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Актуальність теми зумовлена тенденціями демографічних змін в Україні. Демографія є фактором формування внутрішнього ринку та державного бюджету країни, основою чисельності працездатного населення. Мета даного дослідження – визначення особливостей демографічного стану в Україні як фактору розвитку та інноваційних змін хімічної промисловості.

Станом на 2019 рік чисельність населення України складає 42 млн. 153 тис осіб. З моменту набуття Україною незалежності кількість населення скоротилася майже на 10 млн осіб [1]. Державний комітет статистики України зазначає, що найбільше скорочення населення спостерігалось в період 2000...2005 рр. і у 2013...2018 рр. Саме у період 2000...2005 рр. кількість зайнятих у промисловості знизилась з 4 млн. 598 тис. осіб. до 4 млн. 72 тис. осіб, а у період 2013...2018 рр. цей показник змінився з 3 млн. 170 тис. осіб до 2 млн. 426 тис. осіб відповідно.

Дослідження показали, що динаміка потреби промислових підприємств у працівниках змінювалася у зворотному напрямі [2]. Так починаючи з 2002 року (початок ведення статистики за видами економічної діяльності) потреба у промислових кадрах постійно зростала до 2005 року. Дані за період від 2013 року не наведені. Таким чином, зменшення промислового виробництва відбувається як наслідок зменшення чисельності виробничого персоналу, що у свою чергу є результатом демографічних коливань. На підставі проведених досліджень зазначаємо, що зменшення кадрового ресурсу в Україні стає фактором зменшення промислового виробництва. За умови незмінності обсягів ринкового попиту на промислову продукцію зменшення чисельності продуктивних кадрів повинно стимулювати автоматизацію промислового виробництва. Оскільки такий процес не активований, робимо висновок, що звужується і ринковий потенціал промислової продукції. З 2005 р. імпорт хімічної продукції в Україні суттєво перевищує експорт [3]. Таким чином, для вітчизняного ринку демографічні коливання формують негативні процеси і у сфері науково-технічного прогресу, інноваційного розвитку, оновлення матеріально-технічної і товарної структури промислового виробництва. Аналіз засвідчує, що українська промисловість може відновитися тільки як результат осучаснення усіх управлінських, технологічних та інших складових промислового виробництва.

Перелік посилань:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/rp/zrp/zrp_u/pp_rik_u.html
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt0719_u.htm

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СКЛЯНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Економічна криза 2008–2010 р.р., яка поступово перейшла у кризу 2014–2016 р.р., зачепила і сектор скломатеріалів: більше 50 % заводів, що виготовляли склотару та інші види скляної продукції призупинили свою діяльність. Вітчизняний ринок активно заповнюється імпортом. З метою визначення доцільності і шляхів розвитку скляної промисловості України було проведено дане дослідження.

Дослідження виділило наступне коло проблем: низький митний збір на імпорتنу скляну продукцію (від 0 до 10% від заявленої ціни на м² [1]), відсутність контролю якості імпортованого продукту, формування непрозорого конкурентного середовища на ринку скла, застарілі технологічні та виробничі підходи та низька екологічність вітчизняних підприємств. Загальний імпорт склопродукції в Україну становить 314 тис. т на рік. Аналіз даних [2] вказує на зменшення в Україні потужностей з виробництва навіть обладнання для скляної промисловості. Одночасно, за даними [3], 98 % сировини для скловиробництва (300 тис. т. на рік) Україна експортує. Оскільки структура світового ринку листового скла станом на сьогодні [4] має наступні пропорції: 50 % – архітектурне (будівельне) скло, 30 % – автомобільне скло і 20 % – інше скло (меблеве, дзеркала та ін.), то додана вартість таких виробництв зосереджена не в Україні. Загальний внутрішній ринок скла України оцінюється фахівцями [4] у 200 млн м² на 1 млн населення, що за орієнтовними розрахунками становить більше 6000 млн м². Оскільки Україна переходить із переліку країн-виробників до переліку країн-споживачів товарів [5], розглянемо виробництво товарів широкого вжитку із скла. Українським споживачам широкий асортимент якісного посуду пропонують виробники Туреччини (Pasabanche), якісний термостійкий посуд пропонує Франція. Незважаючи на те, що українські виробники скляного посуду широко представлені на полицях магазинів, вони надають лише 10 % усього асортименту скляних виробів, а 90 % – це імпортована продукція [5]. Основними виробниками скляного посуду в Україні є: ВАТ «Бережанський склозавод», Романівський, Гостомельський, Артемівський, Лисичанський, Херсонський, Костянтинівський, Тернопільський «Склозавод», ТОВ «Декор», ПО «Попаснянський склозавод». Дослідження показали, що і при виробництві склопосуду основними проблемами вітчизняного виробника є оновлення технологій, екологічність виробництва.

Таким чином, ринок скла в Україні є фінансово привабливим, стійким до розвитку і відкритим. Але Україна як держава не має сьогодні можливості отримувати дивіденди з нього. Основним напрямом урегулювання такої ситуації є реформування державної політики щодо імпорту-експорту сировини для виробництва скла (збільшення експортного мита на сировинні матеріали, як це зробили для лісу-кругляка) і готового продукту скловиробників (наприклад, збільшення мита на імпорт скловиробів до рівня собівартості вітчизняного виробництва). Такі кроки стимулюватимуть світових виробників переносити виробничі потужності ближче до сировинних джерел, тобто в Україну. Зрозуміло, що це викличе супротив експортерів сировини і підвищить екологічне навантаження на вітчизняні родовища. Але це вже питання уряду і його політики із захисту інтересів країни.

1. Ввізне мито. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]: - Режим доступу <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogo-mita/eksportne-mito/>

2. Сумарний обсяг імпорту та експорту окремих підгруп товарів за кодами УКТЗЕД/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/f11>

3. Шуляк О. Сировинна Україна. // Экономическая правда, 10.09.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2017/09/18/629211/>

4. Аналітичний огляд світової скляної промисловості АПСП «Скло України»[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sklo.kiev.ua.

5. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

EFQM EXCELLENCE MODEL AS AN INDICATOR AND TOOL OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

Successful activities of enterprises in the changing environment are possible if they identify the benefits of their management systems, as well as identify areas for improvements. For this purpose, it is expedient to use EFQM Excellence Model.

European Foundation for Quality Management Excellence Model is a generalized model of an ideal management system for organizations that focus on sustainable development and competitiveness. Although the model was developed as the basis for European Quality Award, it immediately went beyond the competition of the best "quality" and began to be considered as a tool that allows enterprises to evaluate their level of development. But it is not just an indicator to see and to understand the enterprise managerial potential and the effectiveness of the management system. The possibilities of the model are much bigger.

First of all, if an enterprise decides to revise its business according to the model, it will start with concepts. These fundamental principles underlie the achievement of excellence and are updated periodically by the European Foundation for Quality Management. Today the modern organizations base their progress on: adding value, developing organizational capability, creativity and innovation, leading with vision, inspiration and integrity, agility. They are also succeeding through the talent of people, creating a sustainable future, sustaining outstanding results [1]. If an organization is just getting started, Concepts of Excellence sometimes means major rethinking and awareness.

Next, the model provides a thorough evaluation of the organization by 9 criteria, including leadership, personnel, policy and strategy, partnerships and resources, processes, results. Each criterion contains parameters for evaluation and it is a step-by-step examination. In this way, it is possible to see the strengths and weaknesses, the relationship between them, the level of overall development and already in the process of evaluation to identify the directions of change.

Also RADAR Logic as an evaluation mechanism is at the same time a principle. RADAR means the cycle of evaluation (Results, Approach, Deployment, Assessment and Review) (Table 1) and endless process.

Table 1. Phases of RADAR

Cycle Phase	What is on look
Results	The main achievements of the company, its performance indicators - all that reflect the implementation of organizational policies and strategies
Approach	Plans and reasons for their adoption, effectiveness of approaches used to achieve the planned results
Deployment	Latitude, systematic approaches; how they are set up within the organization to implement the plans and strategies
Assessment and Review	What do an organization for further improvement

The EFQM Excellence model is a model for thinking, not for nice-looking forms. The model is an application tool designed to be used for improvement.

European organizations have realized that this tool can be quite effective in improving business through benchmarking, sharing best practices and learning best practice.

References:

1. EFQM Model [Electronic resource] Mode of access: www.efqm.org/sites/default/files/modelteaser.pdf

Редько К.Ю.

Ст.викладач кафедри міжнародної економіки, к.е.н.,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Редько О.В.

Головний консультант відділу соціальної політики

Національний інститут стратегічних досліджень при президентові України

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В ЕНЕРГОСПОЖИВАННІ ІТАЛІЇ

У 1981 році в паливно-енергетичному балансі Італії значне місце займало імпортоване паливо – 82,2%, особливо велика частка припадала на нафту – 65,8%. Енергетичні ресурси Італії представлені енергією геотермальних джерел і природним газом. Їх вироблення в 1981 році в перерахунку на еквівалентну кількість нафти склало відповідно 10,7 і 22,1 млн тон. У 1981 році витрати на імпорт палива досягли 29100 млрд лір, що склало 7,3% національного валового продукту (проти 1,7% в 1973 році).

Слід зазначити, що в Італії споживання енергії на душу населення (2,58 млн т. в 1980 році), і зокрема електроенергії (2867 кВт/год), знаходилося на більш низькому рівні ніж в середньому по країнах Європи (3,74 млн тон і 4261 кВт / год відповідно).

В умовах постійної залежності країни від імпортованої нафти, з усіма відповідними негативними економічними та соціальними наслідками, в той час уряд розробив Національний план по енергетиці. Уряд хотів до 1990 року скоротити частку імпортованої нафти приблизно на 50% (таблиця 1.).

Таблиця 1. Вироблення енергії з 1980 по 1990 рр.

Джерела	1980 р.		1985 р.		1990 р	
	Млн т.	%	Млн т.	%	Млн т.	%
Гідро- і геотермальна енергія	10,1	6,9	10,5	6,4	11,6	6,3
Нафта	98,8	67,3	115,4	63,9	94,4	51,0
Природний газ	22,8	15,5	28,9	17,5	35,0	18,9
Вугілля	12,5	8,5	17,7	10,7	34,0	18,4
Ядерна енергія	0,5	0,3	2,0	1,2	8,0	4,3
Інші поновлювані джерела	-	-	0,5	0,3	2,0	1,1
Імпорт електроенергії і зміна водності	2,2	1,5	-	-	-	-
Разом	146,9	100,0	165,0	100,0	185,0	100

У законі про раціональне використання енергії та освоєнні відновлюваних джерел енергії передбачалися державні дотації на проведення заходів з теплової ізоляції існуючих і нових будівель, що будуються, на використання вискоєфективних теплових генераторів, теплових насосів, сонячних панелей, пільги в оплаті кредиту промисловим і сільськогосподарським підприємствам при проведенні заходів, спрямованих на скорочення не менше ніж на 10% споживання енергії; державні дотації органам місцевого управління, що споруджуються теплові мережі від комбінованих установок; державні дотації органам місцевого управління південних областей для спорудження мереж подачі метану; державні дотації фірмам, які споруджують демонстраційні установки по використанню поновлюваних джерел енергії; державні дотації організаціям, які модернізують малі гідроелектростанції для власних потреб.

Використання енергії нетрадиційних джерел, є економічно доцільним в умовах реалізації довготривалої програми по економії палива і енергії.

Перелік посилань:

1. Альтернативные источники энергии: Материалы советско-итальянского симпозиума 1982 г. Ч.1. Комплексное использование альтернативных источников энергии. – М.: изд.ЭНИНа, 1983, 173 с.

ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБКИ ВАКЦИНИ ПРОТИ ГРИПУ В УКРАЇНІ

Грип – гостре інфекційне захворювання верхніх дихальних шляхів, що також називають вірусом грипу. Періодично поширюється в світі та в окремих країнах у вигляді пандемії та епідемії відповідно. В Україні епідемія грипу охоплює практично все її населення і включає представників різних вікових груп, зокрема працюючих дорослих. Дане явище, в свою чергу, впливає на працездатність людей і призводить до фінансових втрат різних типів, що включають необхідність купівлі лікарських препаратів (як правило – симптоматичній терапії), спричиненні прямого і непрямого збитку підприємствам внаслідок невиходу на роботу або зниження продуктивності хворих співробітників.[1] За період епідемічного сезону жовтень 2018-травень 2019 на грип захворіло 98 тисяч людей, з яких 68,4% становили діти до 17 років. Смертність становила 64 особи, з яких 12 – діти.

Основним шляхом запобігання розвитку і поширення грипу на території України є вакцинація – введення ослабленого або вбитого штаму мікроорганізмів або продуктів їх життєдіяльності в організм людини з метою формування штучного імунітету проти даної хвороби. Так, згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, вакцинація є найбільш ефективним методом профілактики, оскільки дозволяє запобігти захворюванню грипу і, відповідно, розвитку різноманітних ускладнень. Тому на сьогоднішній день головним завданням є створення нових можливостей для вакцинації населення. Так, впродовж останніх декількох років, кількість населення України, що була отримала щеплення від грипу не перевищувала більше ніж 2%, в той час як оптимальним показником для контролю епідемічного стану населення є мінімум 50%. [2]

На сьогоднішній день, середня вартість однієї дози вакцини проти грипу коливається від 298,00 грн («Ваксигрип-Тетра», виробник Sanofi Pasteur, Франція) до 2700,00 грн («GC Flu», виробник Green Cross Corporation, Korea). Тому одним із шляхів вирішення даної проблеми є будівництво біотехнологічних підприємств на території України, які б займалися щорічною розробкою і впровадженням вакцини від грипу в залежності від його штаму. Це дозволить знизити собівартість отриманого продукту і зробить її більш доступною для населення України, яке не може зробити щеплення безкоштовно. Основними факторами для реалізації даного процесу необхідна державна програма підтримки розвитку виробництва вакцин та інвестиційна підтримка даного проекту.

Розробка і впровадження виробництва вакцин від грипу на території України дозволить суттєво знизити собівартість кінцевого продукту за рахунок зменшення витрат на виробництво і транспортування продукції. Це, в свою чергу, дозволить знизити оптову і роздрібну ціну продукту що призведе до збільшення доступності вакцини для всіх рівнів населення і зниження можливості розвитку епідемії в Україні.

Перелік посилань:

1. Кий-Кокарева В.Г. Удосконалення діяльності державних органів у сфері вакцинопрофілактики грипу серед працездатного населення регіону / В.Г Кий-Кокарева // Вісник СХУ ім.Далія. – 2012. - №6. – с. 80-85.
2. Некрасова Л.С. Ретроспективний аналіз захворюваності на грип та ГРВІ в Україні / Л.С. Некрасова, В.М. Світа, А.В. Александрін, В.В. Кестер // ДЗ «Центральна санітарно-епідеміологічна станція МОЗ України». – Київ, 2011. – 36 с.

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

В Україні в умовах процесів євроінтеграції взято курс на децентралізацію владних повноважень. Децентралізація відбувається за рахунок передачі та делегування певних функцій центральної влади на місцевий рівень. Це також зумовлює і передачу фінансових ресурсів на місця для виконання цих функцій, що покладаються на місцеві органи влади в умовах децентралізації. Децентралізація в Україні також, супроводжується створенням об'єднаних територіальних громад, які виступають осередком місцевої влади та визначення проблем, потреб населення, а також напрямів їх вирішення та задоволення.

У свою чергу, вирішення проблем територіального розвитку та якості задоволення потреб населення об'єднаних територіальних громад залежить від їх фінансової стійкості. У цьому напрямі в Україні починаючи з 2014 р. відбуваються значні зміни щодо структури наповнень місцевих бюджетів. Так, для порівняння, у 2014 р. доходи місцевих бюджетів становили 68,6 млрд. грн., а у 2017 р. 192,0 млрд. грн, зростання становить майже три рази. У 2018 р. тенденція до зростання місцевих доходів продовжилась і доходи становили 234,1 млрд. грн., що на 41,4 млрд. грн. більше ніж у попередньому 2017 р. По відношенню до 2017 р. зростання становило 1,2 рази, а якщо порівнювати із 2014 р. то зростання становить 3,4 рази [2]. Звичайно такі показники безперечно говорять про реальне зростання доходів місцевих бюджетів, навіть із урахуванням інфляційної складової податкового зростання. У 2019 р. за прогнозом розробленим Міністерства фінансів України, також очікується зростання доходів місцевих бюджетів до 267 млрд. грн. [1]

В Україні на початок 2019 року спостерігалось 655 зареєстрованих і офіційно функціонуючих об'єднаних територіальних громад. Основною частиною їх надходжень становить податки на доходи фізичних осіб.

За даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України у 2018 р. 655 об'єднаних територіальних громад надходження від податку на доходи фізичних осіб становило 11880,3 млрд. грн., що становить 56,9 % від загальних надходжень до бюджетів громад. Другою складовою за внеском надходжень до бюджетів об'єднаних територіальних громад виступають надходження від місцевих податків й збори, а саме 32,1 %, що становить 6701,5 млрд. грн. Від акцизного податку у 2018 р. було отримано 7,4 %, а саме 1538,7 млрд. грн. [3]

Отже, можна констатувати, що процеси децентралізації, які відбуваються в Україні починаючи з 2015 р. мають позитивні результати по відношенню до підвищення їх фінансової стійкості. Але, для подальшого зростання доходів місцевих бюджетів необхідно задіювати мотиваційні механізми підвищення зацікавленості органів місцевої влади у активізації підприємницької діяльності, що сприятиме зростанню доходів бюджетів громад.

Перелік посилань:

1. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/bjudzhet> (дата звернення: 07.04.2019).

2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 липня 2018 р. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://decentralization.gov.ua/about> (дата звернення: 16.07.2018).

3. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 лютого 2019 р. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/378/10.02.2019_ukr.pdf (дата звернення: 13.04.2019).

ПРОБЛЕМА МОНОПОЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ

Проблема монополізації найважливіших галузей економіки в Україні є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення. Щоб краще розуміти проблему, треба відзначити, що монополія – ринкова структура, за якою суб'єкт господарювання займає домінуючу позицію над виробництвом і на ринку збуту товару [1]. В Україні існують наступні основні монополії: монополія на вугілля, теплову генерацію, марганцевий концентрат, видобуток та переробку нафти, авіа перевози, розподіл газу.

Розглянемо 2 найвпливовіші сфери: енергетичну і газову. Тож про ситуацію на ринку енергетики в Україні. У липні 2019 після введення нової моделі ринкової системи, НКРЕКП заявляє про факти порушення законодавства щодо захисту економічної конкуренції з боку групи компаній АТ ДТЕК Західенерго на Бурштинському "енергоострові"[2] (розслідування велося з 2015 р.). В тому ж липні 2019 року відбулося значне підвищення цін на електроенергію (до 25%) [2]. На «Бурштиновому острові» ДТЕК контролює близько 95% виробництва енергії, а на решті областей – 60%. Проблема у тому, що український споживач платить в рази більше (за штучно підвищеними тарифами) при цьому не отримуючи вищої якості, а енергетики та шахтарі не отримують відповідно вищої зарплати. До того ж, після поглинання ще 5 обленерго, ДТЕК контролюватиме 57% всієї передачі та збуту електроенергії в Україні [2]. За таких умов про саморегуляцію або хоча б державну регуляцію ринку електроенергії в країні на найближчий час можна забути.

Друга важлива монополія України – НАК «Нафтогаз України», яка офіційно є державною і фактично контролює цю нішу ринку. Однак постачальниками природного газу для населення згідно Закону України «Про ринок природного газу» є інші компанії. Після введення мит на імпорт російського газу в Україну, з точки зору національного виробника - є передумови для збільшення прибутковості по вітчизняним нафтопродуктах [3], для імпортерів підвищення оптових цін закупівлі. Рішення повинно підштовхнути ринок до пошуку нових постачальників чи початку справедливого використання власних ресурсів. До того ж цього року уряд зобов'язав «Нафтогаз» закачати газ по зниженій ціні на європейському ринку в українські сховища не менше 20 млрд кубометрів газу [3], що змогло б запобігти підвищенню ціни в опалювальний сезон, якби монополісти не вирішили заробити на цьому. Найстрашніше те, що НКРЕКП погодився з цим. Тут і постає головна проблема монополії: виробники, які до того ж встановлюють власну ціну, будуть збільшувати ціни (причому нерівномірно по областях), а надприбутки, які при цьому отримують, вкладати не на покращення видобутку газу з власної АТ «Укргазвидобування», наприклад. Виходячи з цього стає цікавим, яким чином буде знижено ціни на комунальні послуги в 2020 році, якщо вони безпосередньо залежать від ціни на газ і електроенергію.

Перелік посилань:

1. Про захист економічної конкуренції [Електронний ресурс] // Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14/>
2. Чому ростуть ціни на електроенергію [Електронний ресурс] // Стаття «Дестабілізація по-ДТЕКовськи». – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2019/10/7/652338/>
3. Подорожчання замість здешевлення [Електронний ресурс] // «як «Нафтогаз» націлює піднімати ціну на газ». – Режим доступу: <https://glavcom.ua/economics/finances/podorozhchannya-zamist-zdeshevlennya-yak-naftogaz-nacilivsya-pidnimati-cinu-na-gaz--627993.html>

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальною проблемою сучасності є забезпечення стабільного розвитку підприємств, що зумовлює зростання ролі стратегічного планування.

В Україні досить мала частка підприємств, які використовують підходи стратегічного планування та стратегічного управління. Присутнє істотне відставання від світової практики використання стратегічного менеджменту через відсутність кваліфікованого персоналу, достатніх знань та частих змін середовища.

Стратегічне планування визначається як вид управлінської діяльності, що визначає перспективу розвитку і майбутній стан підприємства. Отже, процес планування полягає у визначенні цілей підприємства, які воно прагне досягти за певний період, а також їх досягненні.

У процесі своєї діяльності підприємство за рахунок стратегічного планування має змогу забезпечити сприятливі умови ефективного функціонування, вчасно враховувавши усі внутрішні та зовнішні фактори впливу на його діяльність.

Досягти мети стратегічного планування можливо, якщо воно відповідає таким принципам: цілереалізація, альтернативність, системність, збалансованість, послідовність, безперервність, наукова обґрунтованість, реалістичність, досяжність, гнучкість, ефективність, соціальна орієнтованість та економічна обґрунтованість [1].

Соціальна орієнтація передбачає соціальний розвиток колективу поряд з вирішенням технічних, технологічних, економічних проблем, екології, безпеки продукції, що випускається. Остаточний вибір варіанта планових дій повинен здійснюватися лише після проведення системного аналізу, прогнозування, економічного обґрунтування альтернативних варіантів планування. Застосування сучасних інформаційних технологій надасть змогу вести облік змін за стадіями життєвого циклу об'єкта планування, проводити швидку обробку та надійно зберігати та передавати дані щодо стратегічних дій.

Стратегічне планування на підприємстві передбачає: формулювання стратегії розвитку організації з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів впливу; мінімізацію ризиків діяльності підприємства; виконання планово-економічних розрахунків; пошук шляхів адаптації підприємства до змін у ринковому середовищі.

Слід звернути увагу, що підприємство не може ефективно функціонувати без розробки стратегії економічного розвитку, яка визначає місію та цілі, забезпечує ефективне використання ресурсів підприємства. Стратегічний планування надає техніко-економічне обґрунтування програми подальшої діяльності підприємства, а стратегія розвитку є дієвим засобом досягнення поставлених цілей в сучасних умовах нестабільності економічного середовища.

Стратегічне планування полягає в розробленні стратегічних рішень, що забезпечують ефективне функціонування підприємств на довгострокову перспективу, швидку адаптацію до мінливих умов зовнішнього середовища [2].

Отже, використання стратегічного планування надасть змогу оцінити перспективи, виявити можливості й загрози, сильні й слабкі сторони підприємства, а також надасть аналіз конкурентного положення підприємства на ринку.

Стратегічний планування забезпечує виживання підприємства в слабко передбачуваних і змінних умовах та забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Перелік посилань:

1. Москалюк В.Є. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 384 с.
2. Міщенко А.П. Стратегічне управління: навч. посіб. Дн-к: Вид-во ДУЕП, 2007. 332 с.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Поява кризових ситуацій є характерним явищем на всіх стадіях життєвого циклу підприємства. З метою вчасного передбачення кризових явищ необхідно виявляти їх причини та здійснювати відповідні заходи щодо їх усунення. В умовах трансформації економіки України важливою є розробка та використання ефективних стратегій антикризового управління підприємством.

Антикризове управління підприємством полягає у сукупності заходів передкризового характеру, спрямованих на проведення діагностики загрози банкрутства, реактивного характеру, тобто пошук шляхів виходу підприємства з кризи та післякризового характеру, що полягають в оцінці післякризового стану підприємства та усунення негативних наслідків кризового стану. Дієвий механізм антикризового управління дає змогу гнучко реагувати на його зміни та сприяти зменшенню фінансових ризиків.

Формування стратегії антикризового управління направлене на запобігання серйозних ускладнень у ринковій діяльності підприємства, а також на забезпечення його стабільної та успішної життєдіяльності.

Стратегія антикризового управління поєднує в собі стратегію подолання кризи і стратегію недопущення кризи. Антикризове управління є взаємозв'язком стратегічного управління (за рахунок реалізації стратегії недопущення кризи) та оперативного менеджменту (за рахунок реалізації стратегії подолання кризи) [1].

Необхідною складовою процесу управління підприємством є створення аналітичної бази, що надає інформаційну основу для прийняття ефективних антикризових управлінських рішень.

Слід зазначити, що криза в частіше зароджується на організаційному етапі через помилки в управлінні, дезорганізації. Саме реалізація стратегії антикризового розвитку надасть змогу продіагностувати діяльність підприємства та вчасно запобігти перших проявів кризи. Необхідно звернути увагу, що кожне підприємство є особливим, тому й процес формування стратегії для нього є індивідуальним і залежить від таких факторів як позиція підприємства на ринку, динаміка його розвитку та потенціалу, стан економіки та інші.

Отже, стратегічний процес розробки та реалізації стратегії включає такі етапи: аналіз зовнішнього середовища функціонування та діагностика внутрішніх ресурсів; формулювання дерева цілей; визначення стратегічної проблеми і потреби в стратегічних діях; розробка стратегічних альтернатив; формування стратегічного плану; оцінка відповідності стратегії до структури управління підприємства та організаційної культури; реалізація стратегії; контроль і оцінка отриманих результатів [2].

Необхідно, щоб стратегія антикризового управління враховувала всі зміни факторів зовнішнього середовища у стратегічному періоді. Також важливим при розробці антикризової стратегії є визначення причин і факторів, що впливають на виникнення кризової ситуації. Вихід із кризи залежить від змоги усунення причин, які її викликали, тому необхідно визначати індикатори настання кризової ситуації для завчасного її діагностування.

Стратегічне антикризове управління в сучасних умовах господарювання дає можливість враховувати фактори внутрішнього й зовнішнього середовища та сформувати антикризову стратегію задля подальшого виживання й розвитку підприємства.

Перелік посилань:

1. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 824 с.
2. Скібіцький О. М. Антикризовий менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 568 с.

УПРАВЛІННЯ АНТИКРИЗОВОЮ СТРАТЕГІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

Адаптація до ринкових умов господарювання в рамках жорсткої конкуренції призводять до тимчасової або повної неспроможності суб'єктів господарювання. Для утримання позицій на ринку і посилення конкурентоспроможності підприємства повинні адаптувати господарську діяльність у відповідності до умов зовнішнього середовища. Зокрема антикризова стратегія підприємства може допомогти протистояти змінам (часто непередбачених) зовнішнього середовища та досягти поставлених цілей.

Антикризові стратегії - це стратегії, що оптимізують поведінку підприємства в умовах спаду, стійкого зниження основних фінансових показників діяльності корпорації і загрози банкрутства. Вони включають комплекс заходів в області планування, управління персоналом, фінансів, взаємовідносин з групами підтримки, а також юридичних та інших заходів з метою убезпечити фірму від загрози банкрутства або істотного спаду і створити умови для оздоровлення підприємства [1].

Підприємство може застосовувати два види тактик подолання кризової ситуації:

- захисна, яка ґрунтується на скороченні витрат, пов'язаних з виробництвом і реалізацією продукції. Ця тактика актуальна при несприятливому збігу зовнішніх обставин;
- наступальна, в якій рамках проводиться активний маркетинг, завоювання нових ринків збуту. Вона прийнятна для боротьби як з зовнішніми, так і з внутрішніми несприятливими факторами, що впливають на ефективне функціонування підприємства. Крім цього, для виходу з кризи підприємство має: обґрунтувати вибір мети по виробництву і реалізації продукції; залучити кошти для фінансування проекту виходу з кризової ситуації (комерційний банк, держава, будь-яка юридична або фізична особа). вибрати оптимальну організаційну структуру, яка відповідає потребам підприємства.

Збільшення рентабельності підприємства в умовах кризи може бути досягнуто за рахунок зменшення витрат або перевищенням темпів зростання обсягу реалізованої продукції над темпами зростання витрат. Добре проведена діагностика сильних і слабких сторін діяльності підприємства відображає потенціал його ресурсів і можливостей, а також є відправною точкою розробки стратегії. Антикризова стратегія повинна бути побудована на взаємозв'язку чотирьох функціональних стратегій: маркетингова стратегія, виробнича стратегія, кадрова політика, фінансова стратегія. Впровадження антикризової стратегії найбільш ефективно, якщо вона поєднується з уже адаптованою структурою і підпорядковується збалансованій системі цілей [2].

Отже, можна зробити висновок, що вихід з кризи пов'язаний з подоланням причин, які були знайдені, а сам процес планування виходу з цього стану можна назвати стратегією і тактикою в антикризовому управлінні. Антикризова стратегія дозволяє вчасно розпізнати кризу і, з огляду на її особливість, скоротити негативні наслідки для підприємства.

Перелік посилань:

1. Власіхін А. А. Розробка антикризової стратегії організації [Електронний ресурс] / А. А. Власіхін. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://ekon.in.ua/rozrobka-antikrizovoyi-strategiyi-organizaciyi.html>
2. Стратегія і тактика антикризового управління [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://uadoc.zavantag.com/text/898/index-7.html>.

РІЗНИЦЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕНДЕРНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ

Тема є актуальною у сучасному світі, оскільки існує помітна тенденція на розділ жінок й чоловіків за гендерною приналежністю в різних аспектах життя, особливо це помітно на прикладі заробітної плати.

Гендерна різниця в економічній залежності визначається гендерною різницею в доходах від праці. Частина різниці між трудовим доходом чоловіків і жінок є результатом так званого розриву в оплаті праці за гендерними ознаками різниці між середнім валовим заробітком на годину для чоловіків і жінок, зайнятих на повний робочий день. Велика кількість літератури пояснює причини існування гендерної різниці в оплаті праці. Відповідно до моделей людського капіталу жінки традиційно беруть участь на ринку праці менш постійно, ніж чоловіки, що призводить до зниження продуктивності та зниження зарплати.

За останніми статистичними даними на 2018 рік Держстату України чоловіча заробітна плата перевищує жіночу на 21-24% за умов однакової кваліфікації та однакових умов праці[1].

Проте ця проблема існує не тільки в Україні, велика кількість жінок по всьому світу відчувають обмеження своїх прав на робочих місцях.

Окрім гендерного поділу на чоловіків і жінок ще існує поділ за расою. Згідно з показниками 2018 року існують великі розбіжності між зарплатами європейських чоловіків та латиноамериканських жінок, ця різниця сягає майже половину заробітної плати. Найбільш потерпають від різниці в заробітній платі афроамериканські жінки, вони отримують приблизно 67% від заробітної плати європейських чоловіків та 86% від афроамериканських чоловіків. Більшу невідповідність між заробітками європейських чоловіків та жінок за кольором шкіри, можна пояснити тим, що ці жінки страждають як через свою стать, так і за їх расою [3].

Для розв'язання цього питання потрібно зрозуміти, що ця проблема не виникла раптово, вона має міцні історичні та фізіологічні корені: довгий час вважалося, що головна ціль жінки це подовження роду, виховання дітей та збереження домашнього вогнища. Жінок не сприймають як рівних конкуренток, оскільки вони слабкіші фізично та морально. Реалії сучасного світу змінились, а отже повинні змінюватись й методи виховання дівчат та хлопців, виховання їх в однакових умовах, а отже й однакові можливості, які не залежать від статевої приналежності.

Перелік посилань:

1. Равная зарплата для мужчин и женщин: почему в Украине с этим проблемы: електронні ресурси в культурі:[Електронний ресурс]/ А.Ищенко// Газета «Сегодня»-2018. – Режим доступу до газети:
<https://www.segodnya.ua/economics/enews/ravnaya-zarplata-dlya-muzhchin-i-zhenshchin-pochemu-v-ukraine-s-etim-problemy-1199116.html>
2. Державна служба статистики України: електронні ресурси та архіви: середньомісячна заробітна плата жінок та чоловіків за видами економічної діяльності у 2017 році: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву:
http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/gdn/Szp_ed/Szp_ed_u/Szp_ed_2017_u.htm
3. Jagsi R, Griffith KA, Stewart A, Sambuco D, DeCastro R, Ubel PA. Gender differences in the salaries of physician researchers. JAMA. 2012;307:2410–2417.[Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті:
<https://www.businessinsider.com/gender-wage-pay-gap-charts-2017-3#womens-earnings-are-lower-than-mens-over-the-course-of-a-lifetime-6>

Sorochina S.D.

TUM,

The Department of Electrical Communications,
Chisinau, Republic of Moldova,

Vinokurova M.V.

IMI-NOVA,

The Department of Marketing and IER,
Chisinau, Republic of Moldova

EUROPEAN EXPERIENCE OF HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT FOR MICROBUSINESS: RELEVANCE AND IMPLEMENTATION ALGORITHM FOR THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Many of the EU-28 SMEs are run by self-employed micro business enterprises. EU officials pay great attention to this sector of economy and develop its human resources in the frameworks of different special programs. In this article the European experience in this sphere is presented. In view to the significance of micro business sector in Moldova, the algorithm of this experience application in our country is offered.

The global report of the European Commission on the development of small business in the EU for 2016-2017 notes an important fact - a significant role in the economy of the so-called self-employed entrepreneurs and/or enterprises. Currently, in the EU-28 self-employed enterprises with 0% of hired workers make up 56% of the SME sector. The number of employees in 2016 amounted to 30.6 million people, which indicates the importance of this sector in employment. The number of such enterprises is growing, so, in 2014, their share was 54%. [1]

All EU countries have organized programmes to support the activities of self-employed entrepreneurs, many of which would be useful for implementation in the Republic of Moldova.

In Moldova, microenterprises have similar characteristics. These enterprises belong to the SME sector and occupy 85.1% of the total number of enterprises (according to the NBS on 01.01.2019), which is more than 44.5 thousand enterprises. More than 104.8 thousand people or 20.5% of the employed population work at microenterprises. [2]

However, representatives of the business environment are not aware of the European experience of supporting such business and do not take initiatives to develop and organize similar programs. [3] The study of the programs developed in our country shows that there are no development programs aimed at this sub-sector of small business in Moldova.

The aim of the work was to generalize the modern European experience, presented in the official documents of the EU, in the field of human resources development for micro-business as a significant sub-sector of SMEs. Out of the total number of EU programs, the most relevant for Moldova were identified and an Algorithm for the development of human resources in the sub-sector of micro-business was proposed, including 4 main "steps" or stages. The algorithm includes: 1) formation of a package of programs; 2) distribution of powers between public authorities support SMEs and NGOs; 3) broad awareness of the programs; 4) involvement in the training and consulting of different specialists. The dissemination of the experience of the European Union will be especially relevant in view of the processes of European integration.

References:

1. Muller P., Julius J., Koch L., Peycheva V., McKiernan S., 2017. *Annual Report on European SMEs 2016/2017. Focus on self-employment*. Manchester: University of Manchester, pp. 46-83
2. *Main indicators of small and medium enterprises PM in 2018, 2019*. Available through NBS RM web-site <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=en&idc=168&id=6408> [Accessed 30 October 2019]
3. Akulay E., 2015. *Improvement of support policy for small and medium-sized enterprises in the Republic of Moldova*. Chisinau: RIEI, p.178

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Хімічні підприємства у всіх країнах відносяться до стратегічно важливих. Їх діяльність формує стійкі між секторальні зв'язки через забезпечення продукцією проміжного споживання підприємств інших галузей економіки. Доля хімічної продукції у промисловому виробництві провідних країн світу становить від 5-8% до 13-16%. За даними [1] в Україні станом на 2019 р. діють 3942 підприємства хімічного виробництва. Вони зосереджені у Сумській, Одеській, Дніпропетровській, Донецькій та Луганській областях, а підприємства основної хімії - на Донбасі та Придніпров'ї[2, с. 50]. Але доля хімічної продукції у промисловому виробництві України менше 3%[3, с. 4]. Ключовою проблемою підприємств хімічної промисловості України є їх імпортозалежність (імпортуємо газ та нафту як паливо і сировину). Номенклатура хімічної продукції, призначеної для експорту, тривалий час звужувалася (табл.) до сировини і напівфабрикатів.

Зовнішня торгівля України продукцією хімічних та пов'язаних з ним підприємств.

Роки	Експорт		Імпорт		Обсяги реалізованих хімічних речовин та хімічної продукції, млн.грн.	Частка підприємств у загальній кількості суб'єктів господарювання, %	
	Тис. дол. США	У % до загального обсягу	Тис. дол. США	У % до загального обсягу		Прибуткових	збиткових
2014	3054072,6	5,7	6782170,4	12,5	46807,7	65,1	34,9
2015	2130843,6	5,6	5009163,1	13,4	20221,2	74,9	25,1
2016	1558173,2	4,3	5619505,4	14,3	14167,5	73,7	26,3
2017	1660611,8	3,8	6545865,2	13,2	59198,5	72,8	27,2
2018	1871254,4	4,0	7058290,9	12,3	68541,7	74,9	25,1

*таблиця складена автором на підставі даних Державної служби статистики України [4].

Зниження прибутковості хімічних підприємств України має об'єктивні і суб'єктивні засади: економічна криза, недостатній рівень забезпечення сировиною, висока собівартість хімічної продукції, тощо. Однак, від'ємність рентабельності їх поступово скорочується: з -23,5% у 2014 р. до -13% у 2016 р., -1,5% у 2017, а у 2018 р. хімічній індустрії вдалось досягти показника у +1,5%. Аналіз засвідчив, що складними для розвитку підприємств хімічної промисловості є внутрішні питання: висока ресурсо- та енергоємність. Недостатня інноваційна активність утримує незадовільний технологічний рівень хімічного виробництва і формує продукт низького та середнього рівня переробки. Дослідження показали, що хімічні підприємства мають перспективу розвитку, але вимагають планового технологічного оновлення. Стабілізація імпорту хімічної продукції з одночасною тенденцією до збільшення експорту, суттєва доля прибуткових підприємств свідчить про ринкові перспективи і вірні тенденції оновлення номенклатури і асортименту. Досвід стабільних підприємств свідчить про раціональність наступних рішень: використання давальницької сировини; вертикальна інтеграція до джерел виробничих ресурсів; імплементація основних засад «Хімічної індустрії 4.0».

1. Портал «Бізнес-Гід»[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://business-guide.com.ua/enterprises?q=&v=344&o=1;> 2. Ляховська О.В. Аналіз сучасного стану розвитку хімічної промисловості України // Інфраструктура ринку. – 2018. – Вип. 23. – С. 50-54.; 3. Виклики та перспективи розвитку хімічних виробництв у регіонах України / С.О. Ішук, Л.Й. Созанський, Л.П. Коваль, О.В. Ляховська; НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього Національної академії наук України»; наук. ред. С.О. Ішук. – Львів, 2018. – 91 с.; 4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua;> .

ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ» В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ

Дизайн у нашому уявленні асоціюється з творчим підходом до створення певного об'єкта, який би задовольняв як практичні, так і естетичні потреби людини. Коли ми чуємо про дизайн-мислення, то здається, що воно притаманне лише дизайнерам або людям, які займаються творчістю, проте, насправді, дизайн-мислення може стати способом мислення кожного, хто має на меті знайти нестандартні рішення для поставлених задач.

Вперше про дизайн-мислення у своїй книзі згадує американський економіст Герберт Саймон [1]. У своїй роботі він виділяє етапи дизайн-мислення, які пізніше детальніше описав Тім Браун у своїй книзі «Дизайн-мислення у бізнесі». Дизайн-мислення складається з семи етапів: емпатія, фокусування, формування ідей, прототипування, обрання найкращих рішень, тест, оцінка результатів [2].

Емпатія - з психологічної точки зору, емоційне співчуття людині [3]. Для дизайн-мислення у бізнесі цей етап особливий тим, що ставить розуміння проблем або бажань споживачів на перше місце. На етапі фокусування аналізуються проблеми, і як наслідок, формується питання, яке необхідно вирішити. Формування ідей, як правило, створюється у командній роботі фахівців з різних галузей. Така практика застосовується для того, щоб оцінити проблему з різної точки зору, а особливістю є те, що жодна запропонована ідея не критикується, а записується і аналізується. Кожен має можливість з легкістю висловити свої ідеї, не боючись критики [2]. Прототипування відбувається шляхом роботи з запропонованими ідеями, їх покращеннями або об'єднанням, створюються перші прототипи продукту. На цьому етапі важливим є контакт з кінцевими споживачами, оскільки зворотній зв'язок допомагає проаналізувати ідеї без особливих затрат. Обрання найкращого рішення відбувається шляхом абстрагування від власних емоцій та авторства, усе для задоволення потреб споживача. На етапі тестування відбувається реальне застосування ідеї в дії. У цей час відфільтровуються ті, які не мали успіху у споживачів, відбираються життєздатні ідеї. Не можна нехтувати аналізом результатів – важливо правильно оцінити необхідність доопрацювання або зміни запропонованої ідеї [2].

Як показує практика зарубіжних країн, ті компанії, які використовують дизайн як інновацію або стиль мислення мали досить значний приріст обороту, ніж ті, що використовували дизайн на рівні стилю [4]. В Україні розвиток дизайн-мислення може допомогти у зміні підходів до надання послуг та підвищенні їх ефективності.

Загалом, варто зазначити, що дизайн-мислення допомагає створювати нові, орієнтовані виключно на реальні потреби споживача, продукти, які можуть з легкістю адаптуватися до змін на ринку. Використання дизайну як інновації допомагає не лише задовольнити цільову аудиторію, а й позитивно вплинути на суспільство у цілому, наприклад, за рахунок його благодійної спрямованості або орієнтації на захист екології. Надавачі послуг отримують не лише задовільний результат, але як правило, цей результат перевищує очікування. Головним є те, що можна досягти максимально ефективного результату за мінімальних витрат.

Перелік посилань:

1. Саймон Г. Науки об искусственном / Герберт Саймон., 1972. – 144 с.
2. Браун Т. Дизайн-мислення в бізнесі / Тім Браун., 2012. – 256 с.
3. Сутність емпатії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://stud.com.ua/92121/psihologiya/sutnist_empatiyi.
4. 10 points attitudes, profitability and design maturity in Swedish companies [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.svid.se/upload/SVID_2011/For_foretag/Undersokningar/Folder_10_points.pdf

Темченко О.А., д.т.н.,
професор кафедри економіки та підприємництва,
Клопотюк М.С., здобувач з економіки
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ПРІОРИТЕТНИХ ЗМІН В ОСВІТІ

Економічна політика української влади за останні роки дозволила лише частково подолати негативні тенденції розвитку країни. Разом з тим, існує ще багато важливих проблем, які потребують швидкого вирішення [1], зокрема:

- значна заборгованість держави, окремих галузей і підприємств зарубіжним країнам;
- відставання сектору економіки, який виробляє товари, від сектору економіки, який їх споживає;
- надмірний контроль економіки з боку українського уряду, що має інколи ефект придушення того її сектору, що виробляє товар;
- криміналізація стосунків між державними установами і бізнесом, розподілення між кланами найприбутковіших секторів економіки України;
- «відірваність» України від трендів світової економіки.

Однак основною проблемою нашої держави за часів незалежності залишається недостатньо економічно обгрунтоване розпорядження фінансовими коштами [2]. Наслідком цього є те, що населення стає ще більш біднішим, а це призведе незабаром до фінансового апокаліпсису. Вирішення цієї проблеми можливе лише за умов розробки обгрунтованої стратегії модернізації економіки з чітким висвітленням цілей і способів їх досягнення.

Таким чином, для вирішення проблем вітчизняної економіки необхідні кардинальні зміни і розпочати їх потрібно з системи освіти [3]. Адже саме українські навчальні заклади недостатньо фахово підготували спеціалістів з економіки. При цьому проблемою теперішнього стану освіти в Україні є те, що вона здебільшого залишається рудиментом радянської системи освіти. Форми навчання і організації навчального процесу, закріплення рівня фахових компетентностей і практичних навичок – нажалі далекі від досконалості. Потрібно, використовуючи сучасний закордонний досвід, змінювати стиль освіти в наших школах, коледжах і університетах. Зокрема, у школах та коледжах необхідно формувати в учнів етику переможців, людей, які після отримання вже середньої освіти не будуть чекати, коли держава для них щось зробить. В університетах доцільно закріплювати раніше набуті основні навички, даючи здобувачам вищої освіти практичну складову відразу з самого початку навчання. І це повинна бути не квазіпрактика, яку проходять українські здобувачі, а саме справжня виробнича практика в реальних секторах економіки. І головне, підготовка економістів і юристів має здійснюватись тільки в спеціалізованих вищих закладах освіти, а не в технологічних чи їм подібним, оскільки це взагалі загрожує стійкому розвитку країни.

Вище наведено лише декілька першочергових заходів в контексті негайного проведення змін, однак вони допоможуть вирішити проблеми вже в найближчій перспективі. Влада країни повинна зрозуміти, що успішне функціонування починається з кардинальних змін, які потрібно вчасно проводити з самого початку, ще до виникнення серйозних проблем.

Отже, впровадження пріоритетних змін в освіті це фундамент подальшого стійкого розвитку української держави. Разом з тим, щоб добре і результативно виконувати свою роботу, насамперед, потрібно на сучасному рівні навчитися ефективно її здійснювати.

Список літератури

1. Круш П.В. Макроекономіка: Навч. посіб./ П.В. Круш – К. : ЦНЛ, 2005. - 400 с.
2. Базілінська О.Я. Макроекономіка: Навч. посіб. / О.Я. Базілінська–К.: ЦНЛ, 2005–442 с.
3. «Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації». Матеріали II всеукраїнської наукової конференції 28-29 жовтня 2016 р. Частина 1, Дніпро. – 292 с.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МОДЕРНІЗАЦІЙНА ДЕТЕРМІНАНТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ситуація, що склалась сьогодні в Україні вимагає пошуку інституціональних та управлінських детермінант, спроможних сприяти вирішенню складних соціально-економічних проблем, забезпечити сталий розвиток регіональних суспільних систем та національної економіки загалом. На заміну традиційним підходам, які могли забезпечити сталий розвиток у минулому, необхідним є розроблення та впровадження підходів, здатних сприяти модернізації економіки.

До економічних концепцій, що описують модернізацію, необхідно віднести теорії таких науковців, як М. Вебер, Е. Дюркгейм, О. Конт, Г. Спенсер, Ф. Тьонніс тощо.

Генезис наукової думки щодо концепції модернізації розглядає модернізацію як процес перетворення традиційного аграрного виробництва до індустріального з погляду трансформації системи суспільного відтворення. Це сприяє розгляду модернізації як процесу, що забезпечує еволюційну трансформацію розвитку суспільного виробництва та перехід від індустріального розвитку до постіндустріального, чому сприяють інтеграційні процеси, що, у свою чергу, неможливо без задіяння інституціональних та управлінських детермінант його становлення.

Поняття «модернізація економіки» увійшло в науковий обіг досить давно і стало широко вживаним поняттям. Але, на жаль, не зважаючи на частоту вживаності даного терміну, успіхи у процесі модернізації як економіки країни загалом, так й її регіонів зокрема поки мінімальні. До причин, що вимагають модернізації економіки регіонів та національної економіки взагалі можна віднести не тільки незадовільний стан основних засобів, а й зростаючу міжнародну конкуренцію, що підвищує вимоги щодо здатності економічного простору регіонів адаптуватися до мінливих умов господарювання, пов'язаних із глобалізаційними змінами.

Модернізація суспільних регіональних систем розглядається через призму різних сценаріїв розвитку регіонів, але об'єднуючим є необхідність модернізації системи управління та проведення адміністративних реформ в Україні.

Модернізація економіки регіонів призводить до оновлення економічних відносин, пропорційності використання факторів виробництва, нівелювання регіональних диспропорцій, формування ефективних регіональних та міжрегіональних зв'язків, передумов розширеного відтворення самоорганізації господарського життя на певній території.

На наш погляд, під модернізацією економіки регіонів слід розуміти не тільки інноваційно-технологічне оновлення засобів виробництва, а й розглядати як цивілізаційно-суспільний процес, котрий включає розроблення та запровадження нових підходів до якісно нового розвитку суспільних систем і нових методів управління цими процесами на просторовому рівні.

Отже, серед інституціональних детермінант сталого розвитку регіонів України та модернізації регіональних суспільних систем необхідно виділити процес децентралізації владних повноважень. Децентралізація влади має бути поштовхом до модернізації регіональних суспільних систем, а також розроблення та впровадження нових стратегій розвитку регіонів.

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Інститути державної політики це інструменти реалізації державної політики, це інструменти гри в суспільстві. Регіональна політика – це сфера діяльності держави, або регіональної (місцевої) влади, щодо управління економічним, соціальним і політичним розвитком країни в просторовому (регіональному) аспекті, тобто пов'язана з взаємовідносинами між державою і регіонами, а також регіонів між собою. Регіональна політика є однією з ключових та стратегічних політик держави, особливо в рамках проведення децентралізації. Дана політика забезпечує розвиток країни за економічними показниками не в цілому по країні, а по регіонах, з вирівнюванням диспропорцій та стимулюванням їх розвитку, покращення життя громадян не залежно від місця проживання.

Одним з інститутів забезпечення державної регіональної політики є Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (далі – Стратегія) затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385.

В основі даної Стратегії покладено завдання та заходи, що забезпечують виконання цілей з: підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів; територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку; ефективного державного управління у сфері регіонального розвитку.

Відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики» реалізація Стратегії здійснюється у два етапи. Перший етап тривав в 2014-2017 роках.

У 2018 році розпочато другий етап (2018-2020 роки) реалізації Стратегії – постановою Кабінету Міністрів України від 12.09.2018 № 733 затверджено план заходів на 2018-2020 роки з реалізації Стратегії (далі – План заходів) та схвалено 7 програм регіонального розвитку, що забезпечують виконання окремих завдань Стратегії:

- інноваційна економіка та інвестиції»;
- сільський розвиток;
- розвиток туризму;
- розвиток людського потенціалу;
- загальноукраїнська солідарність;
- підтримка розвитку депресивних територій;
- ефективне управління регіональним розвитком.

Реалізація Стратегії здійснювалась Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та іншими центральними органами виконавчої влади в межах видатків державного бюджету та за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку.

В результаті реалізації Стратегії було створено умови для запровадження європейських підходів смарт-спеціалізації у стратегічне планування регіонального розвитку (313 стратегій розвитку ОТГ); забезпечено залучення України до створення нової макрорегіональної Стратегії ЄС для Карпатського регіону; створюються умови для зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання на регіональному рівні; забезпечується розвиток системи надання соціальних послуг на регіональному та місцевому рівнях тощо.

Але залишається багато питань, які потребують вирішення, а не простого декларативного формулювання, зокрема впровадження нових механізмів підтримки суб'єктів господарювання для забезпечення розвитку регіонів; розроблення та координації регіональних програм розвитку промисловості та державної підтримки суб'єктів господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність відповідно до цих пріоритетів.

ЕКОНОМІЧНА СТОРОНА ВІДНОВЛЕННЯ ПОВІТРЯНОГО СПОЛУЧЕННЯ З ДОНЕЦЬКОЮ ОБЛАСТЮ

Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки нашої країни.

Перевагами даного виду транспорту є швидкість, можливість доставки вантажів у важкодоступні райони. Авіатранспортом здійснюють переважну більшість трансконтинентальних перевезень як і людей, так і товарів із невеликим строком зберігання на значні відстані. Саме він зможе прискорити відновлення інфраструктури не тільки авіатранспорту, а й всієї Донецької області. Також авіаційний транспорт є одним із ключових факторів розвитку сучасної економіки в умовах глобалізації ринків.

При бойових діях 2014-2015 року термінали аеропорту було знищено, але злітна смуга не була підірвана й придатна до часткової експлуатації.

Реконструкція аеропорту хоч і буде коштувати більше 23,5 млрд. грн (станом на 03.11.2019), але завдяки тому, що, по-перше, промисловість та інфраструктура Донецької області будуть відновлюватися, і в цьому процесі будуть задіяні як вітчизняні, так і зарубіжні інвестори, по-друге, частина населення зможе повернутись додому, відновиться та буде збільшуватися пасажиро- та товаропотік. Такий висновок також можна зробити опираючись на тенденцію зростання потоків за останні роки по всьому світу. Відновлення повітряного зв'язку з областю амортизує витрати на ремонт, збільшить бюджет області та призведе до встановлення ще більших зв'язків з іншими державами.

Отже, повітряний транспорт – це прискорювач загального економічного і соціального розвитку, який обумовлений швидкістю і гнучкістю. Враховуючи його провідну роль в розвитку області, важливо належним чином враховувати ті вигоди економічного і соціального характеру, які може запропонувати ефективна система авіаційного транспорту.

Перелік посилань:

1. Панасюк І.П.: Сучасний стан перспективи розвитку ринку авіаційних перевезень в Україні [стаття];
2. Стан Донецького аеропорту на 30 квітня 2015 року [відеоролик]: <https://www.youtube.com/watch?v=fCPqTQuUfMc>;
3. Донецький аеропорт[електронний ресурс] Вікіпедія. Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/?oldid=102076019>;
4. М. Саєнко: Політ нормальний. Огляд ринку авіаційних перевезень [стаття]. Режим доступу: https://www.asterslaw.com/ru/press_center/publications/legal_development_trends_of_the_ukrainian_aviation_transport_market/.

ПРЯМІ ПОДАТКИ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

Необхідно зазначити, що податки вважаються результатом суспільного розвитку, що зумовлює формування, під впливом певних об'єктивних факторів, в кожній країні своєї неповторної, унікальної податкової системи. Податкова система формується та змінюється під впливом інтересів різних політичних сил, що представляють інтереси різних верств населення.

Діюча на сьогоднішній день модель податкової системи України характеризується наступними особливостями:

- помилки у проведенні податкової політики, які породили ухилення суб'єктів від оподаткування;
- неможливість акумулювати достатні доходи до бюджету призводила до підсилення податкового пресу на тих, хто сплачував податки;
- зростання дефіциту державного бюджету внаслідок помилок у політиці державних витрат, яке супроводжувалося пошуком шляхів збільшення державних доходів, що було можливим при підвищенні рівня оподаткування, тощо.

Система оподаткування взагалі та система оподаткування прямих податків зокрема складається з наступних елементів:

- по-перше, суб'єкт або платник податку;
- по-друге, об'єкт оподаткування;
- по-третє, одиниця оподаткування;
- по-четверте, податкова ставка;
- по-п'яте, джерело сплати податку;
- по-шосте, податкова квота.

Фізичні особи є платниками податків по декількох причинах:

- фізична особа є податковим резидентом (відповідно до встановлених нормотивно-законодавчих норм України резиденство для громадянина визначається відповідно до критерію 183 календарних дні протягом року перебування в країні);
- фізична особа здійснює економічну діяльність (тобто виробництво, реалізацію товарів, послуг, робіт тощо) і/або отримує доходи з джерел в Україні;
- є власником майна, що, у свою чергу, підлягає оподаткуванню;
- фізична особа здійснює на Україні операції чи дії, що підлягають оподаткуванню;
- фізична особа може приймати участь у відносинах, однією з умов яких є сплата мита або податкового збору.

Податок з доходів фізичних осіб стягується безпосередньо з доходів громадян та відіграє суттєву роль у формуванні доходів бюджетів різних рівнів. Бюджетне значення податку з доходів фізичних осіб в країні постійно зростає, а також зростають надходження від його стягнення до місцевих та державного бюджету.

Перелік посилань:

1. Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?find=1&text=169#w11>

РОЛЬ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Машинобудування відіграє важливу роль в економічному розвитку України, а також в її становленні як незалежної високорозвиненої держави. У країні цей комплекс залишається одним із найрозвиненіших. З 1940 по 1990 рік обсяг його продукції виріс у 95 разів. Станом на 2018 рік на продукцію машино- та приладобудування припадає майже 11% усіх вироблених у країні товарів, які ідуть на експорт. Українське машинобудування залишається однією із найбільш експортоорієнтованих сфер економіки. За підсумками 2018 року було експортовано 44% випущеної продукції [1].

Попри високий спад останніми роками, у зв'язку з зміною географії та динаміки експорту української продукції машинобудування на основні ринки, деякі галузі продемонстрували зростання. Наприклад, частка експорту машин і устаткування для сільського та лісового господарства становить 28.9 %, порівняно з 2012 роком обсяг продукції зріс на 3,1 %; частка експорту електророзподільчої та контрольної апаратури - 15.5%. Виробництво залізничного рухомого складу залишається однією з основних галузей. Перспективним є виробництво деталей та вузлів автотранспортних деталей, за останній рік в цій галузі було вироблено продукції на понад 15.5 млрд грн., це майже вдвічі перевищує виготовлення готового автотранспорту в країні (6.95 млрд.грн) .

Все ж таки у незадовільному стані залишаються перспективи загального машинобудування із виробництвом промислового обладнання. Ці галузі стикаються з проблемами збуту своєї продукції та фінансування. У порівнянні з 2012 роком обсяг продукції в машинобудуванні загалом зменшився на 22.4 % . Значною проблемою являється низький рівень витрат компаній на науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки. Показник рівня витрат в Україні становить 1% (в розвинених країнах 8%). Доцільно зазначити проблему дефіциту кваліфікованого персоналу і серйозний знос основних фондів (понад 60%). Дані проблеми можливо вирішити шляхом заміщення універсального обладнання, на обладнання яке працює з участю автоматичних керуючих програм. Таким чином, можна знизити трудомісткість обробки виробів майже в 4 рази.

Перспективи розвитку галузі машинобудування пов'язані зі стратегією економічного розвитку України. Для швидкого розвитку галузі необхідно впровадити ряд заходів. Деякими з них є : скорочення кількості продукції що імпортується; розробка нових технологічних процесів виробництва продукції; випуск продукції, орієнтованої на потреби як внутрішнього так і світового ринків; розширення обсягу виробництва машинобудівної продукції для внутрішнього і світового ринків, підвищуючи її якість, за рахунок випуску ресурсозберігаючих та природоохоронних видів техніки; формування глобального ринку наукових знань і ринку кваліфікованої робочої сили.

Отже, на основі вище зазначеного можна зробити висновок, що машинобудівна галузь відіграє провідну роль в економіці. Машинобудівний комплекс України має значний інноваційний потенціал, великі можливості до формування нових і посилення вже існуючих конкурентних переваг як на зовнішньому так і на внутрішньому ринках. Таким чином, керівники машинобудівних підприємств повинні розробити ефективний механізм управління фінансовими ресурсами, для розвитку цієї галузі. Машинобудівна галузь повинна посісти більш важливе місце в структурі промисловості, і у формуванні експорту країни.

Перелік посилань:

1. Крамар О. М. Галузі які продемонстрували зростання на тлі спаду в машинобудуванні загалом [Електронний ресурс]/ О.М. Крамар. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/Economics/226048>

РИНОК ФІНТЕХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ : ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Фінтех – нова галузь економіки, компанії якої, використовуючи ІТ технології та інноваційні ідеї, надають послуги в фінансовому секторі. Особливий попит на послуги фінтех компаній з'являється у час економічної нестабільності, банкових криз, через зменшення довіри до банкових установ.

Це відбулось на ринку фінтех послуг в Україні після економічної кризи 2014 року. В наслідок скорочення банківських працівників після очищення банківської системи багато з них пішли в фінтех сферу (70% топ-менеджменту компаній цієї сфери є колишніми банкірами Приватбанку, ПУМБу, Альфа-Банку, Райффайзен Банк Авалю) [1].

Інші фактори поштовху розвитку фінтеху в Україні: масовий перехід Українців на безконтактні платежі (4 місце у світі) [2]; 4% ВВП становить ІТ галузь; відсутність глобальних (міжнародних) компаній на ринку, його локальність.

Зараз в Україні діють близько 100 фінтех-компаній. Понад 50% з них були засновані за останні 3 роки, а тенденція 2019 року – збільшення сфери на 20 компаній [3]. Усього у сфері є 14 галузей, всі з яких представлені в Україні, найбільша галузь: платежі/грошові перекази. Кількість платіжних сервісів за останній повний рік зросла на 13%, що значно менше показників 2016-2017 років, де платіжні сервіси становили 38% усіх нових компаній [3]. Це показує нам тенденцію до задоволеності ринку послуг платіжних сервісів в Україні.

Найбільше зростання у 2018 показала галузь персональних фінансів/управління активами - 50% [3]. Це показує нам підвищення попиту на послуги з управління власними фінансами серед юридичних і фізичних осіб не тільки високого, а й середнього доходів. Також високе зростання показує галузь консалтингу/аналітичних систем, що у 2018 зросла на 27%. Це пов'язано з новими розробками в сферах big data та штучного інтелекту, що супроводжуються активним ростом інтересу до них, як зі сторони інвесторів, так і осіб, зацікавлених у аналітичних послугах. Іншою позитивною тенденцією розвитку є те, що 73% працюючих лише в межах України компаній планують розширюватись та надавати свої послуги за кордоном, 59% цих компаній планують втілити це вже у 2019 році [3].

З початку вважалось, що фінтех-компанії та банки стануть конкурентами, але тенденції останніх років показують, що майже усі великі Українські банки співпрацюють з фінтех-компаніями. Це пов'язано з тим, що створення власного продуктивного ІТ відділу, що буде генерувати інновації, створювати нові послуги, надто затратно [4].

Перелік посилань:

1. Unit.City ФІНТЕХ В УКРАЇНІ [звіт] / Unit.City, USAid – Київ, 2018: проект USAid «Трансформація фінансового сектору»
2. Інґа Андреєва директор Mastercard Europe SA [виступ] – Київ, 2019: конференція Європейської Бізнес Асоціації
3. UAFIC Фінтех-компанії України 2019 [каталог] / UAFIC, НБУ, Visa – Київ, 2019
4. UAFIC Опитування Приватбанку, Ощадбанку, Укргазбанку, Райффайзен Банк Авалю, Альфа-Банку, Укрсиббанку, ПУМБу, Credit Agricole, OTP Bank Ukraine, ТасКомБанку,

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

В наш час туризм займає вагоме місце в структурі національної економіки розвинених країн. Феномен цієї галузі є предметом уваги науковців. Україна має великий туристичний потенціал, тому питання розвитку туризму є актуальним.

Метою роботи є дослідження внеску туризму та висвітлення проблем його розвитку в нашій країні. Якщо поглянути на туризм в інших країнах та порівняти з нашим – стає очевидними низка проблем, пов'язаних з цією галуззю. Адже в багатьох регіонах світу туризм є ваговою часткою ВВП. Так, наприклад, за даними TheWorldTravel&TourismCouncil (Світова Рада з Подорожей та Туризму) у 2017 році внесок туризму у світову економіку досяг майже 10,4 – 10,5% ВВП. WTTC дослідила вплив галузі на світову економіку у ста вісімдесяти п'яти країнах світу та зробила висновок, що туризм і пов'язані з ним галузі внесли свою частку у вигляді 10,4 – 10,5% світового ВВП або 8,3 трильйона доларів.

Окрім вище вказаного, майже кожне десяте робоче місце в усьому світі будь яким чином пов'язане з туризмом, а в цілому – майже 313 мільйонів вакансій.

У цій же науковій праці йдеться про те, що саме 2017 рік став одним з найспішніших для галузі туризму. Сфера туризму збільшилась на 4,5 – 4,6%, що перевершує зростання світового ВВП (його ріст складає близько 3%).

Саме тому, на мою думку, нашій країні потрібно займатися сферою туризму і я хотіла б розкрити найвагоміші проблеми розвитку цієї галузі.

Проаналізувавши розвиток даної сфери в нашій країні, стає зрозуміло, що можливості сфери туризму визначаються нормативно-правовою базою державного регулювання. Вона контролюється Конституцією України, котра налічує понад 600 законів для гарантування та захисту туристичної діяльності. Попри це, кожен може побачити проблеми, що потрібно вирішувати.

По перше, це некоректність або навіть незавершеність деяких юридично важливих питань туристичної діяльності.

По-друге, це сперечання положень нормативних актів та їх розбіжність законам України та світовим еталонам, що встановлені міжнародними організаціями.

І по-третє, це незважання на специфіку туристичного підприємництва, а саме в галузі оподаткування, через що стримується розвиток туризму.

Це може пояснюватися тим, що більшість законів були законодавчо закріплені в 1995-1999 рр. (окрім тих, що налаштовують сертифікацію та ліцензування туристичних організацій). Але це не означає, що все так і потрібно залишати.

Таким чином, ми дослідили та виконали аналіз нормативно-правової бази туризму України, висвітливши проблеми зростання сфери туризму. Необхідним, насамперед, є адаптування до міжнародних стандартів з приводу туризму, внесення змін до законодавства. Адже наша країна неймовірна і якщо дати можливість туризму розвиватися – це принесе свій внесок в розвиток економіки України в цілому.

Перелік посилань:

1. Конституція України – К.: В-во «Право», 1996. – 56 с.
2. Цибух В. І. Державне регулювання у сфері туризму в Україні //Статистика України/ Валерій Іванович Цибух. // 1. – 2005. – 80–84 с.
3. The World Travel & Tourism Council [Електронний ресурс] / The World Travel & Tourism Council. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wttc.org/>.

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ

Трудова міграція населення існує в кожній країні світу. Можливість знайти цікаву роботу, отримувати високу заробітну плату, пошуки кращого життя впливають на бажання людей змінити місце проживання. Скорочення чисельності працездатного населення, пов'язане зі зростанням трудової міграції в Україні, та можливі негативні наслідки для економіки країни обумовлюють актуальність обраної теми.

Зовнішня трудова міграція – це переміщення громадян України, пов'язане з перетинанням державного кордону, з метою здійснення оплачуваної діяльності в державі перебування [1]. Тобто, люди виїжджають за кордон в пошуках стабільного та достойного заробітку для забезпечення майбутнього собі та родині. Найбільш потужним чинником трудової міграції в Україні є економічні проблеми. Економічна криза 2009 року, військовий конфлікт з Російською Федерацією 2014 року спровокували знецінення гривні, зменшення зарплат та збільшили кількість охочих виїхати за кордон.

У квітні минулого року ЦЕС (Центр Економічної Статистики) дослідив тему під назвою «Скільки українців поїхало за кордон і що з цим робити». Україна потрапляє до десятки країн з найбільшою кількістю трудових мігрантів. Майже 17% нашого населення працездатного віку працюють за кордоном, а це майже 4 мільйони українців, в той час, як населення України на 1 січня 2018 року склало близько 42 мільйони осіб (без врахування тимчасово окупованих територій), а людей працездатного віку близько 28 мільйонів (67,95 %) [2].

Спрощення законодавства у країнах Східної Європи змінили структуру і географію трудової міграції. Українці виїжджають до Кіпру, Польщі, Німеччини, Великобританії [3]. Кількість офіційних трудових мігрантів збільшилась втричі. В західному напрямку українці почали виїжджати на заробітки на 42% частіше. В'їзди-виїзди до Росії зменшились з 11 до 8 мільйонів осіб на рік, а до Польщі навпаки, збільшились з 14 до 20 мільйонів; варто зазначити, що до 2014 року у Польщі працювали здебільшого жителі західних регіонів, а після – кількість людей, що їдуть на заробітки з інших областей, зросла [2].

Виїзд людей працездатного віку закордон в пошук роботи має як негативні, так і позитивні наслідки. До позитивних наслідків можна віднести перекази грошових коштів, котрі поповнюють валютні запаси країни, та мають позитивний вплив на курс національної валюти. Через міграцію скорочується рівень безробіття та бідність. Але це є й суттєвим недоліком, адже пропозиція робочої сили зменшується, в той час, як попит на неї зростає. Роботодавці змушені платити більшу заробітну плату, тобто відбувається інфляція, що часто призводить до зростання цін в цілому.

Отже, розробка ефективної політики у сфері міграції, що повинна базуватись на правдивих та реальних статистичних даних, дозволить удосконалити напрями державного регулювання міграційними процесами. Потрібно заохочувати заробітчанин переказувати кошти офіційними шляхами, зменшивши податки на ці кошти. Зростання економіки стимулюватиме збільшення заробітних плат, внаслідок чого різниця в оплаті праці в Україні та за кордоном буде зменшуватись і кількість виїздів громадян закордон за пошуками роботи – скорочуватись.

Література:

1. Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 49-50, ст.463.
2. «Скільки українців поїхало за кордон і що з цим робити державі»: [Електронний ресурс] /Дмитро Яблоновський, Олексій Гаманюк // Центр економічної стратегії – 11 квітня 2018 – Режим доступу до ресурсу: <https://ces.org.ua/migration/>.
3. Міграція в Україні: наскільки проблема масштабна?: [Електронний ресурс] /Денис Тимошенко // Радіо Свобода – 17 березня 2019, 22:30 - Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbas-realii--migracija/29826553.html>

PERSONAL RESPONSIBILITY AS A SIGN OF PUBLIC ANTI-CRISIS MANAGEMENT IN UKRAINE

The most characteristic feature of Ukraine's recent history is the socio-economic crisis, which has a general, systemic, protracted and deep character.

It is possible to distinguish various factors of external and internal influence which became the cause of the system-wide crisis. External factors of the first level should pay attention to those that are objective. These include, first, the need for the country's participation in world global transformation processes, first of all in territorial, political and economic aspects, in order to acquire and preserve statehood and, secondly, in the last five years a military conflict with the Russian Federation and its consequences. In our opinion, internal crisis factors should be first of all the need for changes in the political system and the formation of market relations of management.

The crisis in Ukraine is manifested, in particular, by the violation of the equilibrium and the imbalance of the system of social relations in different spheres of state activity. Certain consequences and signs of the crisis are found in various institutions of the state system, complexes and branches of the national economy.

Of course, top-level management, which is called for a rapid and adequate response to external and internal challenges, plays a paramount role in state anti-crisis management. Moreover, the efficiency of functioning of the state system of government plays a key role in the development of the country not only at the highest level, but at all levels of functioning of the economy and in all spheres of management.

At the same time, at least during the last five years, although the state authorities have shown reform intentions and taken some measures, they have not been able to change the situation in the country. The reforms they initiated were superficial and declarative, the content of which was little known to society, and their presentation was often accompanied by PR companies and political advertising by top-level executives. In the aggregate, the attitude of senior management to public administration as an opportunity to acquire certain dividends in a figurative and direct sense without achieving productive results eventually led to a "reboot" of government.

It should be noted that the rotation of government without a full report, evaluation and proper accountability for the work carried out, not only political, which is voiced by its bearers, but also economic and even criminal, according to the place, role, level and appointment of a specific state official is an extremely negative phenomenon. Moreover, the mentioned manifestation of allogism in labor relations exists only at the top level of management of the country, since at the middle and lower levels of management before employers there is a responsibility. This practice requires the changes that are possible through the implementation of a model of personal assessment and the personal responsibility of senior management for the consequences of governing the country, as well as for intermediate actions and approaches to work. Such evaluation should include self-promotion, self-enrichment, lobbying of private interests and corruption, use of office or inaction, various manifestations of encroachment on the legitimate "liberties" of citizens, other pernicious intentions and manifestations of the leader in the effective performance of direct state functions, which should be legally enshrined.

It became evident that to change the negative trends not only in the economic, but in general in the public life of the country, state, systemic, complex and programmatic approaches to diagnostics, development and implementation of anti-crisis measures, as well as an assessment approach to the actions and consequences of sub ' governmental entities, the terms of which must be clearly defined.

Khryniuk N.M.

candidate of Chemistry, methodist teacher, Educational Complex № 293, Kyiv, Ukraine

Khryniuk O. S.,

candidate of Economics, assistant professor,

Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv, Ukraine

INTELLECTUAL POTENTIAL - COUNTRY'S MAIN CAPITAL

One of the most important challenges today is to find real ways to revive and preserve state independence. This has to do with the effects of both inefficient public administration and the limitation, scarcity and depletion of resources, and, in recent years, the annexation of Crimea and the military actions of the Russian Federation in the Donbass. As a result, it became apparent that Ukraine was in a deep socio-economic crisis

The change in political order and the introduction of market conditions for the past two decades have not been accompanied by a marked increase in the economic level of the country. Thus, for the period from 2000 to 2018 (according to the World Bank, as of 03.10.2019) the real gross domestic product in Ukraine increased by only 11%, while in Georgia - by 71%, and in other republics of the former Soviet Union, there has been a more noticeable increase, in particular, from 2.5 times in Kyrgyzstan to 5.6 times in Turkmenistan. [1]. The lagging behind of the economic development of Ukraine is also visible against the background of the countries of the European Union, where the indicator of real gross domestic product has increased 3.1 times in the mentioned years - from 2.3 times in Greece to 5.1 times in Poland. The stagnation of our country's economy is also noticeable when compared to other backward or leading countries of the world. For example, in China, this indicator increased 21.6 times, in Laos and Vietnam 11 times, in Mongolia - 5 times, in Australia 4.4 times, in the USA - 3.4 times, in Canada - 3.2 times, in Japan - 2.2 times. As a result, Ukraine, ranked 18th in the world by the level of real gross domestic product at the beginning of the analyzed period, dropped to 46th place at the end of the period, and in terms of growth of this indicator over the last two decades is in the last place in the world.

The model of development of Ukraine, which is dominated by traditional economic processes and extensive ways, has become not only inefficient but also unacceptable in general. It will continue to generate processes of socio-economic degradation, backwardness and reduction of the country's competitiveness in the modern geo-economic space with negative long-term consequences. At the same time, the pace of development of the advanced countries is ensured by intensive ways, among which is the development of science and education that produce new techniques and technologies. This enables the use of innovative models of development of their economies and the transition to higher technological structures.

Today it is necessary to urgently change at the state level the existing paradigm of defining the essence of our country's capital only as material resources and changing the development priorities. The main resource of the economy should be considered competencies - knowledge, skills, which are the driving force in the use of traditional resources on the principles of their sustainable development. Therefore, the main capital of our country should be the intelligence, creative potential of all segments of the population, which should be directed efforts of the state apparatus for its development, and not on false or imitative reform initiatives that lead to its "undermining", decrease or reduction. Only in reliance on the experience and knowledge of the older generation, in realizing and empowering the younger generation, in a purposefully adequate state policy of preserving and enhancing the intellectual capacity of the nation and using it to gain the potential potential benefits in the global division of labor - the way of preservation and socio-economic and spiritual rise of the state.

References:

1. List of countries for economic growth from 1990 to 2018 according to the World Bank. [Electronic resource]. – Access mode: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_real_GDP_growth_rate.

**ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ, АІ МАРКЕТИНГ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ:
ЗАСТОСУВАННЯ ДИНАМІЧНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ**

В умовах темпоральних інтерактивних змін значущим в інноваційному підприємстві й маркетингу є застосування технологій штучного інтелекту, АІ (Artificial Intelligence) / АІ маркетинг, які, здебільшого, базуються на інтегрованому застосуванні інструментів комп'ютерної лінгвістики та інформатики. Під час подорожі клієнта (Customer Journey) при взаємодії зі сталими прихильниками/ адвокатами бренду доцільно застосовувати інноваційні технології АІ маркетингу. Джесон Голл (Jason Hall) визначає застосування інноваційних технологій АІ маркетингу під час аналізу терміну окупності маркетингових інвестицій (ROI). При цьому він комплексно аналізує використання технологій BigData, машинного навчання (Machine Learning) задля успішної маркетингової комунікаційної взаємодії із цільовими аудиторіями. Тобто технології АІ сприяють підвищенню ступеня визначеності і ясності у розумінні поведінки споживачів[1]. Наголошуючи на значущості штучного інтелекту в системі інноваційного комунікаційного маркетингу, науковець окреслює площину діджитал-маркетингу АІ, що сприяє глобальному генеруванню доцільного контенту та оптимізації його розповсюдження на цільових інформаційних платформах. Складові АІ отримують своє втілення у концепції діджитал-реклами, коли вибираються ефективні канали передачі рекламних повідомлень у площині релевантної цільової аудиторії [1]. Окрім того, фахівець доречно зазначає про необхідність застосування штучного інтелекту в маркетингу, яке може спостерігати будь-який клієнт – це функціонування чат-ботів. Тобто, чат-боти надають можливість клієнтам самостійно розв'язувати проблеми [1].

Аашіш Пагва (Aashish Pahwa) досліджує комунікаційну взаємодію на сайтах електронної комерції (E-commerce websites), блогах (Blogs) та у глобальних соціальних мережах (SocialNetworking), встановлюючи використання штучного інтелекту. Фахівець у цьому контексті проводить аналіз маркетингової діяльності освіченого клієнта в Інтернеті. Він на основі отриманих даних рекомендує певні продукти та дієвий контент для підвищення рівня конверсії, а також для збільшення часу, що клієнт проводить на сайтах компаній [2]. Відмічається, що під час динамічного ціноутворення (Dynamic Pricing) виникає можливість застосування АІ алгоритмів. Сайти електронної комерції генерують профіль споживача у режимі реального часу, аналізуючи куки-файли (cookies), пошукові запити (searches) та іншу активність клієнтів з метою надання їм персонального ціноутворення з огляду на отриманий профіль споживача. Звідси, динамічне маркетингове ціноутворення, що має персоналізовані ознаки є стратегією ціноутворення, де ціна визначається залежно від попиту, наявності товару та профілю замовника. Тобто, АІ-технології можуть використовуватися для розробки індивідуальних маркетингових креативних пропозицій на основі профілів клієнтів [2]. Таким чином, доцільно застосовувати інструменти АІ маркетингу в сучасному інноваційному підприємстві.

Перелік посилань:

1. Hall Jason. How Artificial Intelligence Is Transforming Digital Marketing / Jason Hall. Official Site The Forbes. – 2019. – [Digital source]. – Access: <https://www.forbes.com/sites/forbesagencycouncil/2019/08/21/how-artificial-intelligence-is-transforming-digital-marketing/#18c45d7f21e1>.
2. Pahwa Aashish. Ten Brilliant Examples of AI in Marketing / Aashish Pahwa. Feedough. The Entrepreneurs Guide. – 2019. – [Digital source]. – Access: <https://www.feedough.com/examples-of-artificial-intelligence-in-marketing>.

**STATE AND PROSPECTS OF JOINT VENTURE DEVELOPMENT BETWEEN
UKRAINE AND MYANMAR**

Joint venture is one of the most progressive complex forms of long-term economic cooperation, based on the unification of common interests, capital of foreign and domestic entrepreneurs and it complements trade and economic relations of the country. The necessity to create and diversify the activities of joint ventures in Ukraine is caused by the following main factors: strengthening of the globalization processes, transition to an open economic system and the need to solve problems in creating the competitive environment and overcoming crisis (especially in the investment sphere).

One of strategic partners of Ukraine in the sphere of joint venture establishment is Myanmar. It is a country of transformational changes, which is seeking to evolve from an inefficient agrarian economy to a developed and open economic system. So, Myanmar is a rapidly developing country, which is worth investing in, as its economy can become another success story.

Nowadays, economic cooperation between Ukraine and Myanmar is just beginning to develop. For example, only on December 21, 2017, in Yangon, Cooperation Agreement was signed between the Ukrainian Union of Industrialists and Entrepreneurs and the Federation of Chambers of Commerce and Industry of RSM. The agreement became the first bilateral document aimed to develop economic cooperation between these two countries. Apart from trade, one of the main areas of cooperation is joint venture, which is another step towards international cooperation. The agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Republic of Myanmar on military-technical cooperation was signed on 09.10.2018. [1] The agreement creates the necessary contractual basis for the cooperation development between the parties in the military-technical sphere on the principles of partnership, friendship and mutual respect, and will help to increase the level of military readiness of the armed forces of both countries, as well as to strengthen the international image of Ukraine. [2]

Currently, projects on joint production of military equipment are being realized, including the establishment in Myanmar of assembly facilities for tanks, armored personnel carriers and other combat vehicles. In addition, at the end of January 2019, “Ukrspetsexport” delivered to Myanmar a set of technical documentation for a technological project for the assembly of light armored vehicles (BTR-4U, 2S1U) and medium tanks MMT-40. Production is expected to begin in 2020. [3]

Therefore, the start of mutually beneficial cooperation in the field of military-technical production with the attraction of foreign investments accelerates international integration of both countries into the world community. Their cooperation is just beginning and it is planned to establish closer relations in the field of joint venture in the near future.

References:

1. Embassy of Ukraine in the Kingdom of Thailand. (2018). Trade and economic relations between Ukraine and the Republic of the Union of Myanmar. Retrieved November, 2019, from <https://thailand.mfa.gov.ua/en/ukraine-the-union-of-myanmar/trade#>
2. Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Uriadom Respubliky Soiuz Mianma pro viiskovo-tekhniche spivrobitnytstvo (2019, June 18), Ofitsiyni visnyk Ukrainy, 72, 115 [in Ukrainian]
3. Ukrainian Military Pages. (2019, April 19). Uhoda pro viiskovo-tekhniche spivrobitnytstvo z Mianmoiu. Retrieved November, 2019, from <https://www.ukrmilitary.com/2019/04/vts-myanmar.html> [in Ukrainian]

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПАСТКИ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Наявність інституціональних пасток властива для структурних змін, що лежать в основі модернізації, як на рівні національної так і регіональної економіки. Хоча вони мають спільну природу, про що свідчить досвід різних країн, проте виникають та проявляються неоднаково.

За твердженням Я. Бережного [1, с.47], основною передумовою появи інституціональних пасток виступає ігнорування основних інституційних загроз: стійкості тіньових механізмів (трансакційні видатки); процедурної переобтяженості (рівень проникнення неефективних інституцій); ресурсоемності організації (трансформаційні видатки). Структурна модернізація потребує інституціональної трансформації, і тут типовим спрацюванням пасток, як підкреслює Е. Острум [4], можливе завдяки трьом основним ризикам: тотальній ворожості; обмеженого поля зору; непередбачуваного результату.

Структурна модернізація регіональної економіки пов'язана із поділом влади, законодавчими умовами та обмеженнями. Специфічним для даного рівня є те, що регіональні органи влади окрім інтересів громадян, які є платниками податків, мають і власні, які спрямовані на отримання політичної ренти [3, с. 42]. Взаємодія соціальних інститутів та населення відповідних територій, муніципальних об'єднань, регіональних підприємств формують економічні інтереси із відмінними мотиваційними чинниками, що стає джерелом внутрішніх протиріччів розвитку регіону. Зовнішніми факторами, які сприяють інституційним пасткам, стає реалізація загальних державних інтересів на рівні регіону, основою яких стає державна власність. З цієї позиції реалізується загальнонаціональний економічний інтерес, що може протирічити економічним інтересам регіону.

Структурна модернізація регіональної економіки обґрунтовується процесом відтворення, що передбачає задоволення потреб населення відповідної території та господарюючих суб'єктів, але виникнення інституціональної пастки у регіональному розрізі є більш ймовірною, оскільки наявний високий рівень залежності між достатнім рівнем матеріальної бази і розвиненості формальних інститутів, особливо щодо майнових, земельних та фінансово податкових відносин [2], що є специфічними для кожного регіону.

Тому вбачає за доцільне, що для кожного регіону механізм нівелювання інституціональних пасток має враховувати масштаб відхилень параметрів вихідної інституційної системи від цільової.

Перелік посилань:

1. Бережний Я.В. Інституціональні пастки і розгортання інституціональної кризи в Україні. *Економіка та держава*. 2015. № 9. С. 46 - 50.
2. Величко В.В., Карлова О.А. Програмно цільові методи в управлінні соціальною сферою регіону. *Економіка та держава*. 2005. № 12. С. 74 - 77.
3. Конюхов Ю.М. Інституціональний механізм реалізації регіональних економічних інтересів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 17. С. 42 - 47
4. Ostrom E. Governing the commons. The Evolution of institutions for collective action. NY: Cambridge University Press, 1990. 275 с.

СПИРТОВА ГАЛУЗЬ – ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

15 листопада 2019 року Верховна Рада України прийняла за основу законопроект № 2300 про демонополізацію спиртової галузі з 1 січня 2020 року. Тема є актуальною на сучасному етапі розвитку економіки нашої країни. У складі концерну «Укрспирт» налічувалося 76 спиртових заводів. Спиртова галузь України свого часу була орієнтована на забезпечення потреб усього СРСР. Український алкоголь мав попит у країнах Східної та Західної Європи. Для прикладу, Жовтневий спиртовий завод м Карлівки Полтавської області поставляв продукцію в Польщу, Угорщину, Фінляндію, Францію, Росію. До 1996 року на повну потужність працювали всі заводи. Після встановлення Росією мита на український алкоголь у розмірі 900 відсотків та відмови країн Євросоюзу імпортувати вітчизняний спирт обсяги виробництва почали різко знижуватися аж до повної зупинки підприємств. Кабінет Міністрів та Міністерство аграрної політики не прийняли радикальних заходів для покращення ситуації та пошуку ринку збуту в інших країнах планети. Вчасно не було здійснено перехід на випуск біоетанолу, який можна використовувати як додаток до традиційного дизельного палива та як чисте біопаливо. Країни Європи, Бразилія, США вбачають, що за біопаливом майбутнє. По - перше, цей вид палива менше забруднює атмосферу. По - друге, біопаливо виготовляють із поновлюваних ресурсів, тоді, як бензин – із сирої нафти, запаси якої не є скінченними. Крім того, використання цього виду палива вигідне для країни, яка змушена імпортувати нафту. В Україні сьогодні гостро стоїть питання покращення енергоефективності та розвитку відновлювальної енергетики. Держава має значний потенціал в аграрному секторі, тому виробництво біопалива в країні має хороші перспективи. З огляду на кризову ситуацію, яка склалася в спиртовій галузі планувалося вкласти в неї кошти з державного бюджету та залучити фінанси із Кіотського протоколу. Однак жодної гривні вкладено не було. У результаті недбалості 35 заводів зупинили свою діяльність повністю на 8-10 років, ще 25 підприємств працювали епізодично на зменшених потужностях. В Україні є нормативна база для використання біоетанолу як біопалива, але незадовільний технічний стан технологічно – енергетичного та допоміжного обладнання заводів не дає можливості для виробництва цього виду пального.

Проведене дослідження показало, що наявні потужності значно перевищують теперішній рівень споживання, можливості для експорту цієї продукції також обмежені – через високий рівень конкуренції і “розподіл” ринків (Європа та Росія ліквідували дефіцит, побудувавши достатню кількість власних спиртових заводів), «повна лібералізація ринку призведе до технологічного паралічу. Значні обсяги спирту потраплятимуть на підприємства (часто – нелегальні), які не мають можливості виробляти якісну алкогольну продукцію. Великі ж легальні виробники горілчаних виробів втрачатимуть позиції. А це – загроза і для наповнення державної казни, і для здоров’я людей”[2].

Шляхи розв’язання проблеми вбачаємо в наступному. Заводи, які можна відновити, необхідно перевести на випуск біоетанолу для внутрішнього споживання та експорту. З цією метою потрібно залучити інвесторів, котрі реконструюють застарілі та відпрацьовані засоби виробництва, створити спільні з державою підприємства або ж продати їх приватному капіталу. Спиртові заводи, які випускатимуть спирт етиловий, залишити в державній власності. Міністерство спрогнозувало внаслідок імплементації законопроекту ліквідацію тіньового ринку з нинішніх 55% до 5% у 2025. На нашу думку, законопроект не тільки не зменшить продаж спирту на чорному ринку, а призведе до ще більшого тіньового обороту, катастрофічних збитків держави та зменшення податкових надходжень.

Перелік посилань:

1. Калита Петро. Три ключові проблеми економіки.[Електронний ресурс] / Петро Калита// Тема дня – 2019.- №43-44.- Режим доступу: <https://dt.ua/> 2. Обережніше зі спиртом, панове реформатори! // Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2804692-obereznise-zi-spirtom-panove-reformatori.html>

ТІНЬОВИЙ СЕГМЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Україна — країна з ринковою економікою, що розвиваються. За визначенням МВФ на 2018 рік вона займає 42-ге місце за розмірами ВВП(391,53 млрд \$). Причиною є планово-розподільча система господарювання, її деформації, неконкурентоспроможність та механізм ціноутворення.

Також існують багато інших причин, таких як: падіння матеріального добробуту населення, зростання боргів: внутрішніх(на 30 вересня 2019 становить 837 909,3 млн гривень) та зовнішніх(на 30 вересня 2019 становить 1 159 842,8 млн гривень), криза інвестування та втрата високотехнологічного виробництва. Але мабуть основна проблема це розростання “тіньової” економіки.

Вона буває безпосередньо пов’язана з виробництвом та контролює перерозподіл товарів та послуг. У залежності від цих видів виділяють три групи суб’єктів: до першої відносяться найбільш кримінальні елементи, до другої належать різні підприємці, у яких за законом витрати перевищують дохід, а третю групу складають робітники, дохід яких не оподаткований.

Кожен із цих суб’єктів взаємодіє між собою тим чи іншим способом. Найбільшу вигоду отримують люди, які живуть коштом нелегального отримання грошей шляхом хабаря (так за даними рейтингу «Індекс сприйняття корупції 2018» Україна посідає 120 місце із 180 країн). З ними взаємодіють як і кримінальні елементи, так і тіньовики-господарники. Другі ж у свою чергу навпаки гальмують свій розвиток через зазіхання на їхній прибуток кримінальних структур з одного боку, а з іншого переслідування органами безпеки держави. Кримінальні елементи більше діють у сфері розподілу і перерозподілу доходів використовуючи там різні методи «присвоєння» прибутку.

На даний момент рівень тіньової економіки знижується, на 2018 вона становила 30% (117,5 млрд доларів) ВВП, а у 2017 32%. Найбільший рівень тіньового сегменту у фінансовій та страховій діяльності— 40%, тим часом у сільському, лісовому і рибному господарстві тіньовий сектор становить лише 12%, і це найменший показник. З цих даних очевидно, що чим більший рівень тіньової економіки тим гірше для країни.

Отже, «тіньова» економіка негативно впливає на матеріальний стан держави, тому що більшість доходів іде по кишнях суб’єктів прихованої економіки. Це спричиняє бідність простого населення і як результат – низька конкурентоспроможність держави.

Перелік посилань:

1. Державний борг України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>
- 2.Тенденції тіньової економіки в Україні у 2018 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>

СТАНОВИЩЕ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОМБІКОРМОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Комбікормова галузь забезпечує розвиток тваринництва, птахівництва та харчової промисловості і має перспективи завдяки існуванню в Україні потужної сировинної бази, виробничого, трудового та експортного потенціалу [1,2]. Традиційні корми не забезпечують потреби тварин і птиці у вітамінно-мінеральних речовинах. Підвищення коефіцієнту корисної дії кормів дозволить збільшити виробництво продукції тваринництва. Додавання до комбікорму преміксу дозволяє збалансувати його за всіма поживними компонентами, зменшити витрати кормів на одиницю продукції. Без преміксів продуктивність тварин може знизитися щонайменше на 20%, в той час як їх використання зменшить собівартість м'яса на 5%. Тварини швидше набирають вагу, скорочується час відгодівлі. На корми припадає значна доля витрат тваринництва, тому є важливим економне їх використання [3].

Ніша товарного кормовиробництва є економічно привабливим способом реалізації надлишку продукції. Частково її можуть зайняти кормовиробничі кооперативи, що забезпечить вищу продуктивність тварин на дрібних підприємствах. Існує можливість залучення у розвиток цієї галузі інвестицій міжнародних організацій. Вплив споживачів на ринок кормів залежить від наявності поголів'я сільськогосподарських тварин та птиці в різних категоріях господарств. Наразі попит на промислові корми зростає. Через використання застарілої техніки, дефіциту земельних ресурсів для вирощування кормових культур виникає висока собівартість при самостійному виробництві тваринниками кормів. Це спонукає розвиток підприємств, спеціалізованих на виробництві комбікормів. Недоліком ринку кормів в Україні є недостатній розвиток кооперації, вертикальна інтеграція, а також те, що основне виробництво прив'язане до власного споживача та виробники комбікормів не є незалежними підприємствами. На даний час продукція підприємств-виробників здебільшого реалізується по внутрішнім каналам агрохолдингу, тому рівень конкуренції є сприятливим для виходу на ринок товарного кормовиробництва нових виробників. Через збільшення собівартості зернових збільшилась ціна на комбікорми. Продукція тваринництва реалізовувалася майже по собівартості через низьку купівельну спроможність населення.

Введення квотування дозволить не залишити вітчизняне тваринництво без зерна, щоб його не довелося імпортувати ще за більш високими цінами [4]. Для підприємств, що не входять у великі агрохолдинги є доцільним: змінити стратегію залучення покупців; звертати більшу увагу на маркетингову складову продажу власної продукції. Зернова складова комбікормів становить понад 70%, що перевищує рекомендації стандартів ЄС, а отже є потреба у регулюванні якісного складу. Необхідною є реконструкція діючих комбікормових підприємств, де технічна оснащеність лише на 40% відповідає сучасним вимогам науково-технічного прогресу, а також впровадження провідних технологій та устаткування [5].

Перелік посилань:

1. Кулаковская Т. А. Структурные трансформации в экономике комбикормовой промышленности Украины / Т. А. Кулаковская // Економіка харчової промисловості: науковий журнал. – 2013. – № 3. – С. 17-21.
2. Нікішина О. Вітчизняний ринок комбікормової продукції / О. Нікішина // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2015. – №2. – С.133-148.
3. Федак Н. М. Роль комбікормів і преміксів у годівлі сільськогосподарських тварин / Н. М. Федак, Я. С. Вовк, С. П. Чумаченко // Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. – 2010. – № 52(2). – С. 173-178.
4. Воронєцька І. С. Перспективи розвитку товарного кормовиробництва в Україні / І. С. Воронєцька, Н. А. Спринчук, О. О. Кравчук // Агросвіт. – 2018. – № 3. – С. 12-18.
5. Басюркіна Н. Й. Огляд ринку комбікормової промисловості України / Н. Й. Басюркіна, Л. В. Шарапанюк // Економіка харчової промисловості. – 2017. – №9(2). – С. 14-18.